

## Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування”

### Верховна Рада України постановляє:

Внести зміни до Закону України "Про страхування" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 18, ст. 78 2002 р., № 7, ст. 50, № 8, ст. 62, № 14, ст. 96, № 16, ст. 114; 2003 р., № 38, ст. 313; 2004 р., № 2, ст. 6, № 19, ст. 254, № 26, ст. 362; 2005 р., № 1, ст. 1, ст. 10, № 6, ст. 138, № 37, ст. 447; 2006 р., № 13, ст. 110, № 49, ст. 484; із змінами, внесеними законом України від 16 листопада 2006 року № 357-V), виклавши його в такій редакції:

## "ЗАКОН УКРАЇНИ

### Про страхування

Цей Закон регулює відносини у сфері страхування та перестраховування, встановлює загальні правові засади здійснення страхування та перестраховування, посередницької діяльності у сфері страхування та перестраховування, визначає особливості державного регулювання та нагляду за страховою діяльністю і посередницькою діяльністю у страхуванні.

Метою цього Закону є сприяння розвитку ринку страхування та перестраховування, посилення страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.

Дія цього Закону не поширюється на державне соціальне страхування.

### Розділ I

#### Загальні положення

#### Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни та поняття вживаються в такому значенні:

1) **аварійний комісар** – фізична особа, яка з'ясовує причини настання страхового випадку та визначає розмір збитків і відповідає кваліфікаційним вимогам, установленим Уповноваженим органом;

2) **актуарій** – фізична особа, яка внесена до реєстру актуаріїв у порядку, установленому Уповноваженим органом, та здійснює діяльність у сфері страхової та фінансової математики та статистики для вираховування зобов'язань страховиків із метою забезпечення необхідного рівня платоспроможності та фінансової стійкості страховиків;

3) **афілійована особа страховика** – будь-яка юридична особа, в якій страховик має істотну участь або яка має істотну участь у страховику;

4) **брокерська винагорода (комісія)** – частина страхової (перестрахової) премії, яку отримує страховий (перестраховий) брокер як винагороду за консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу, пов'язану з підготовкою, укладанням та виконанням (супроводом) договорів страхування (перестраховування), в тому числі щодо врегулювання збитків у частині одержання та перерахування страхових платежів, страхових виплат за відповідною угодою;

5) **великі ризики** – ризики за видами страхування, передбаченими в пунктах 3-7, 11, 12 частини третьої статті 4 цього Закону, та ризики, передбачені пунктами 1-9 частини четвертої статті 6 цього Закону. Великими ризиками також вважаються ризики, зазначені в пунктах 14, 15 частини третьої статті 4 цього Закону, якщо страхувальник здійснює відповідну господарську діяльність, з якою пов'язані ці ризики. Великими ризиками також вважаються ризики, зазначені в пунктах 8, 9, 13, 16 частини третьої статті 4 цього Закону, якщо страхова сума за окремим об'єктом страхування перевищує 12,8 млн. євро.

6) **вигодонабувач** – інша ніж страхувальник третя особа, якій має бути здійснена страхова виплата згідно з умовами договору страхування або відповідно до законодавства.

7) **відокремлений підрозділ страховика** - це філія, інший підрозділ страховика, що знаходиться поза його місцезнаходженням, здійснює всі або частину функцій від імені страховика, або представництво, що здійснює представництво і захист інтересів страховика;

8) **викупна сума** - сума, яка виплачується страховиком у разі дострокового припинення дії договорів страхування, віднесених до галузі страхування життя;

9) **ділова репутація** – сукупність підтвердженої інформації про особу в обсязі, визначеному Уповноваженим органом, що дає можливість зробити висновок про професійні та управлінські здібності такої особи, її порядність та відповідність її діяльності вимогам закону. Така інформація включає також відомості про відсутність у цієї особи непогашеної судимості за умисні злочини, зокрема, злочини у сфері господарської та службової діяльності, та про те, чи така особа протягом останніх п'яти років не була керівником, членом керівного органу або головним бухгалтером фінансової установи, визнаної банкрутом, підданої процедурі примусової ліквідації, та чи до неї не було застосовано захід впливу відповідним державним органом, який здійснює регулювання ринків фінансових послуг, у вигляді відсторонення керівництва від управління фінансовою установою та призначення тимчасової адміністрації;

10) **договір про надання страхових агентських послуг (агентська угода)** – письмовий договір між страховиком та страховим агентом, за яким страховий агент зобов'язується надати послуги страховику в укладанні договорів страхування чи у сприянні їх укладанню, у якому визначаються дії, які належить учинити страховому агенту від імені та за рахунок страховика, порядок їх учинення та повноваження, зокрема, порядок укладання або сприяння укладанню договорів страхування, порядок перерахування страхових платежів, умови здійснення взаєморозрахунків між сторонами, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов зазначеного договору, порядок та умови виплати комісійної винагороди, інші умови за згодою сторін;

11) **договір про надання страхових (перестрахових) брокерських послуг (брокерська угода)** – письмовий договір між особою, яка має потребу в страхуванні як страхувальник (страховиком, який має потребу в перестрахованні як перестраховальник), і страховим та/або перестраховим брокером, де останній зобов'язується за дорученням особи, яка має потребу в страхуванні як страхувальник (перестраховальник), вчинити один або кілька правочинів від свого імені. У брокерській угоді визначаються права та обов'язки сторін, порядок і умови набрання чинності договору страхування, що укладається при посередництві страхового та/або перестрахового брокера, порядок унесення страхових платежів та інформування страхувальника (перестраховальника) про набрання чинності договору страхування, умови здійснення взаєморозрахунків між ними, відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов зазначеного договору, інші умови за згодою сторін;

12) **допоміжні послуги по страхуванню** – послуги, що полягають у консультуванні по укладенню договорів страхування, оцінці ризиків страхування, рекламуванні, проведенні роботи, пов'язаної з укладенням та виконанням договорів страхування.

13) **застрахована особа** – особа, життя, здоров'я, працездатність, пенсійне забезпечення якої є об'єктом страхування за договором страхування, укладеним між страхувальником, іншим ніж ця особа, та страховиком за умови письмової згоди такої застрахованої особи, крім випадків, передбачених законодавством;

14) **істотна участь** – пряме або опосередковане, самостійне або спільно з іншими особами володіння 10 і більше відсотками статутного капіталу або права голосу придбаних акцій (паїв) юридичної особи або незалежна від формального володіння можливість значного впливу на керівництво чи діяльність юридичної особи;

15) **керівники юридичної особи** (крім страховика) – директор (якщо виконавчий орган одноосібний), голова та члени виконавчого органу (якщо виконавчий орган колегіальний) юридичної особи, а також голова та члени наглядового органу юридичної особи;

16) **керівники страховика** – голова та члени правління, наглядової ради страховика та керівники відокремлених підрозділів страховика;

17) **контролер** – особа, що здійснює контроль;

18) **контроль** – пряме або опосередковане, самостійне або спільне з іншими особами володіння 50 і більше відсотками статутного капіталу або права голосу юридичної особи або можливість справляти вирішальний вплив на управління чи діяльність такої юридичної особи будь-яким іншим чином;

19) **об'єкт страхування** – майнові інтереси, які не суперечать законодавству України і пов'язані з:

а) життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням (особисте страхування);

- б) володінням, користуванням і розпорядженням майном (майнове страхування);
- в) відшкодуванням шкоди, завданої страхувальником (страхування відповідальності);

20) **офіційний індекс інфляції** – індекс споживчих цін, оприлюднений Державним комітетом статистики України;

21) **перестраховик** – фінансова установа, яка отримала в установленому порядку ліцензію на здійснення перестраховання як виключного виду діяльності та здійснює діяльність по отриманню ризиків виконання частини зобов'язань перед страхувальником від іншого страховика (перестраховика)- резидента або нерезидента, або страховика-нерезидента;

22) **перестраховий брокер** – юридична особа або постійне представництво юридичної особи-нерезидента, які здійснюють за винагороду посередницьку діяльність у перестрахованні від свого імені на підставі брокерської угоди в інтересах та за рахунок перестраховальника (цедента);

23) **перестраховання (перестрахова діяльність)** - страхування одним страховиком (цедентом, перестраховальником) на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх зобов'язань за договором страхування перед страхувальником у іншого страховика, перестраховика-резидента або нерезидента, який має статус страховика або перестраховика згідно з законодавством країни, в якій він зареєстрований;

24) **перестраховальник (цедент)** - страховик, який здійснює передачу прийнятих на себе ризиків у перестраховання;

25) **пов'язаними особами страховика** є особи, що відповідають будь-якій з наведених нижче ознак:

- а) керівники страховика;
- б) власники істотної участі у страховику;
- в) близькі родичі (батьки, дружина, діти, рідні брати і сестри, дід, баба, внуки) будь-якої з осіб, що зазначені в підпунктах „а” і ”б” цього пункту;
- г) афілійовані особи страховика, керівники і власники істотної участі в афілійованих особах, а також їх близькі родичі;

26) **посередницька діяльність у страхуванні (посередництво у страхуванні, страхове посередництво)** – діяльність, яка може включати консультування, пропонування та виконання інших підготовчих робіт для укладення договорів страхування та/або перестраховання або укладення таких договорів, допоміжну діяльність в адмініструванні та виконанні таких договорів, зокрема, участь в розслідуванні при настанні страхового випадку та врегулюванні збитків;

27) **пруденційні нормативи** – встановлені нормативно-правовими актами Уповноваженого органу нормативи, зокрема щодо:

- достатності капіталу (перевищення наявного регулятивного капіталу над розміром, що вимагається згідно з законодавством);
- ліквідності (відповідність термінів активів термінам виконання зобов'язань);
- диверсифікованості (ступінь диверсифікації портфеля страхових зобов'язань та портфеля активів, якими представлені технічні резерви);

28) **регулятивний капітал** – частина в активах, що залишається після вирахування зобов'язань з урахуванням встановлених законодавством вимог до активів та зобов'язань, що приймаються до розрахунку.

29) **споріднена особа** - юридична особа, яка має спільних зі страховиком власників істотної участі;

30) **страхова виплата** – грошова сума, яка виплачується страховиком відповідно до умов договору страхування при настанні страхового випадку;

31) **страхова сума** – грошова сума, в межах якої страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку;

32) **страховий агент** - фізична особа - підприємець або юридична особа, яка діє від імені, за рахунок та за дорученням страховика, а саме - виконує роботу з пропонування страхування, з підготовки до укладання договорів страхування, укладання договорів страхування, одержання страхових платежів, допоміжні роботи з адміністрування та виконання таких договорів, а також виконує роботи, пов'язані із здійсненням страхових виплат;

33) **страховий брокер** – включена до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів фізична особа-підприємець або юридична особа (постійне представництво юридичної особи-нерезидента), що здійснює посередницьку діяльність у страхуванні на підставі брокерської угоди в інтересах та за рахунок особи, яка має потребу в страхуванні як страхувальник, або за рахунок страховика відповідно до вимог цього Закону;

34) **страховий посередник** – страховий (перестраховий) брокер, страховий агент або страховик у випадках, передбачених цим Законом;

1) 35) **страховик** – фінансова установа, яка отримала в установленому порядку ліцензію (ліцензії) на здійснення страхування, або філія страховика-нерезидента, що має одержану в установленому законодавством України порядку ліцензію (ліцензії) на здійснення страхування.

36) **страховий випадок** – подія, передбачена договором страхування або законодавством, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок страховика здійснити страхову виплату страховальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування;

37) **страховий платіж** (страховий внесок, страхова премія) – плата за страхування, яку страховальник зобов'язаний внести страховику згідно з договором страхування;

38) **страховий ризик** – певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання;

39) **страховий тариф** – ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування;

40) **страховик-нерезидент** – фінансова установа, зареєстрована за законодавством іноземної держави, яка має право здійснювати страхування та/або перестраховування відповідно до законодавства цієї держави;

41) **страховальник** - особа, яка уклала із страховиками договір страхування або є страховальником відповідно до законодавства України;

42) **страхування (страхові послуги, страхова діяльність)** – відносини щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання страхових випадків, визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів;

43) **структура власності** – система юридично оформлених взаємовідносин юридичних, фізичних осіб, що дозволяє визначити всіх осіб, які мають пряму або опосередковану істотну участь в юридичній особі, та відносини контролю між ними щодо цієї юридичної особи;

44) **субординований борг** - звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти (складові елементи капіталу), які відповідно до договору не можуть бути взяті у страховика раніше п'яти років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій всіх інших кредиторів;

45) **Уповноважений орган** – спеціальний уповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг – Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України;

46) **учасники страховика** – засновники та/або акціонери страховика.

47) **філія страховика-нерезидента** - зареєстроване Уповноваженим органом відповідно до цього Закону та законодавства України постійне представництво у формі філії страховика-нерезидента, що має одержану в установленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності;

48) **франшиза** – частина збитків, що не відшкодовується страховиком згідно з договором страхування. Договором страхування може бути передбачена безумовна та/або умовна франшиза. Умовна франшиза звільняє страховика від здійснення страхової виплати при настанні страхового випадку, якщо розмір завданої шкоди не перевищує розміру встановленої франшизи. Безумовна франшиза, визначена договором страхування, зменшує відповідальність страховика при здійсненні страхової виплати на розмір встановленої франшизи.

## Стаття 2. Законодавство про страхування

1. Відносини у сфері страхування та перестраховування регулюються Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, Законом України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, цим Законом, а також іншими законами України і нормативно-правовими актами, що видаються відповідно до них.

2. Нормативно-правові акти Уповноваженого органу, які приймаються у відповідності до цього Закону, а також інших законів України, є обов'язковими для виконання всіма учасниками страхового ринку.

3. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила відповідного міжнародного договору.

### **Стаття 3. Страхова діяльність**

1. Страховики (крім філій страховиків-нерезидентів) можуть бути створені виключно у формі акціонерних товариств.

2. Обов'язковою умовою здійснення страхової діяльності є наявність діючої ліцензії, виданої Уповноваженим органом.

3. Страховики не мають права здійснювати іншу діяльність, крім діяльності, передбаченої статтею 29 цього Закону.

4. Підприємства, установи та організації не можуть стати страховиками шляхом внесення змін до установчих документів за умови, що вони попередньо займалися іншим видом діяльності, навіть у разі виконання положень цього Закону.

5. Забороняється здійснювати страхову діяльність на території України страховиками-нерезидентами, крім страхової діяльності виключно із страхування ризиків, пов'язаних з морськими перевезеннями, комерційною авіацією, запуском космічних ракет і фрахтом (включаючи супутники), в разі, якщо об'єктом страхування є майнові інтереси, пов'язані з товарами, які транспортуються, та/або транспортним засобом, яким вони транспортуються, та/або будь-яка відповідальність, що виникає у зв'язку з таким транспортуванням.

Зазначене обмеження не поширюється на здійснення страхової діяльності філіями страховиків-нерезидентів, що мають одержані у встановленому законодавством України порядку ліцензії на здійснення страхової діяльності.

### **Стаття 4. Галузі та види страхування**

1. Для організації та здійснення державного регулювання страхового ринку страхування поділяється на галузі та види. Галузями страхування, за якими здійснюється страхова діяльність, є страхування життя та страхування інше, ніж страхування життя. Страхова діяльність з кожного окремого виду страхування здійснюється за умови отримання ліцензії на цей вид страхування.

2. Галузь страхування життя включає такі види:

- 1) страхування життя;
- 2) інвестиційне страхування;
- 3) пенсійне страхування;
- 4) медичне страхування (безперервне страхування здоров'я).

3. Страхування інше, ніж страхування життя, включає наступні види:

- 1) страхування від нещасних випадків;
- 2) страхування здоров'я на випадок хвороби;
- 3) страхування залізничного рухомого складу, що покриває завдані пошкодження або втрату такого рухомого складу;
- 4) страхування наземних транспортних засобів (інших, ніж залізничний рухомий склад), що покриває завдані пошкодження або втрату автомобілів, транспортних засобів інших, ніж автомобілі;
- 5) страхування повітряних суден, що покриває пошкодження, завдані повітряному судну або його втрату;
- 6) страхування суден (морського та внутрішнього плавання);
- 7) страхування вантажів та багажу (вантажобагажу), що покриває пошкодження, завдані вантажу або багажу (вантажобагажу) або їх втрату, які перевозяться, незалежно від форми транспортування;
- 8) страхування майна від пожежі і впливу природних сил, що покриває пошкодження, завдані майну, або втрату майна (іншого, ніж передбачено пунктами 3-7 частини третьої цієї статті) у зв'язку з

пожежею, вибухом, бурею, градом або морозом, впливом природних сил, іншими, ніж буря, атомна енергія, зсув ґрунту;

9) страхування майна від шкоди (іншої, ніж передбачена у пунктах 3-7 частини третьої цієї статті), завданої майну (іншому, ніж вказане у пунктах 3, 4, 5, 6 або 7 частини третьої цієї статті цього Закону) іншими причинами (наприклад, крадіжкою), якщо ці причини не включено до пункту 8 частини третьої цієї статті;

10) страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів (включаючи відповідальність перевізника), спрямоване на забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та майну потерпілих при використанні таких наземних транспортних засобів;

11) страхування цивільної відповідальності, що впливає з користування повітряними суднами (включаючи відповідальність перевізника);

12) страхування цивільної відповідальності, що впливає з користування суднами морського та внутрішнього плавання (включаючи зобов'язання перевізника);

13) страхування цивільної відповідальності, іншої, ніж передбачена у пунктах 10 – 12 частини третьої цієї статті;

14) страхування кредитів;

15) страхування порук та гарантій;

16) страхування витрат на правову допомогу;

17) страхування фінансових ризиків;

18) страхування надання допомоги (“асистанс”) особам, що зіткнулися з труднощами під час подорожей або поза місцем проживання.

## **Стаття 5. Одночасне здійснення декількох видів страхування**

Одночасне здійснення страхування за галузями страхування життя та страхування іншого, ніж страхування життя, забороняється.

## **Стаття 6. Добровільні та обов'язкові види страхування**

1. Страхування може бути добровільним або обов'язковим.

2. Добровільне страхування – це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. Види добровільного страхування відповідають видам страхування за галузями страхування життя та страхування іншого, ніж страхування життя, що зазначені у статті 4 цього Закону.

Характеристику та класифікаційні ознаки добровільних видів страхування визначає Уповноважений орган.

Загальні умови і порядок здійснення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно відповідно до вимог цього Закону. Конкретні умови страхування визначаються при укладенні договору страхування.

3. Обов'язкове страхування запроваджується з метою захисту соціально значущих майнових інтересів фізичних осіб, юридичних осіб і держави.

4. В Україні здійснюються такі види обов'язкового страхування:

1) медичне страхування;

2) страхування цивільної авіації;

3) особисте страхування пасажирів від нещасних випадків на транспорті;

4) страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;

5) страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту;

6) страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру;

7) страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини,

власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів;

8) страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності;

9) страхування об'єктів космічної діяльності (космічна інфраструктура), які є власністю України, щодо ризиків, пов'язаних з підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її у космічному просторі;

10) страхування відповідальності щодо ризиків, пов'язаних з підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її у космічному просторі;

11) страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків при перевезенні небезпечних вантажів;

12) страхування довічних пенсій за рахунок коштів, що акумулюються у Накопичувальному пенсійному фонді загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а у випадках, передбачених законом – у недержавних пенсійних фондах (далі – страхування довічних пенсій за рахунок обов'язкових пенсійних накопичень).

5. Забороняється здійснення видів обов'язкового страхування, що не передбачені цим Законом.

Обов'язкова наявність договору страхування може бути передбачена іншими законами. В цьому випадку страховик укладає договір страхування згідно з ліцензією, отриманою на здійснення відповідного виду добровільного страхування.

6. Для здійснення страховиками видів обов'язкового страхування, що зазначені у частині четвертій цієї статті, крім обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, Кабінет Міністрів України встановлює порядок та правила його проведення, форми типового договору, особливі умови ліцензування, розміри страхових сум та максимальні розміри страхових тарифів або методику актуарних розрахунків.

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів здійснюється у відповідності до цього Закону та Закону України “Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів”.

## **Стаття 7. Учасники страхового ринку**

1. Учасниками страхового ринку є:

- а) страховики, перестраховики;
- б) страхові посередники;
- в) страхувальники, застраховані особи, вигодонабувачі;
- г) актуарії;
- г) об'єднання страховиків;
- д) об'єднання перестраховиків;
- е) об'єднання страхових посередників;
- є) професійні об'єднання актуаріїв.

2. Учасники страхового ринку є об'єктами нагляду Уповноваженого органу в разі здійснення ними господарської діяльності та у разі отримання статусу саморегульованої організації.

## **Стаття 8. Учасники страховика**

1. Учасниками страховика можуть бути юридичні та (або) фізичні особи, резиденти та нерезиденти, а також держава в особі її уповноважених органів.

2. Власники істотної участі у страховику повинні мати бездоганну ділову репутацію та задовільний фінансовий стан.

3. Вимоги щодо ділової репутації та фінансового стану засновників та акціонерів, які набувають істотної участі у страховику, встановлюються цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

4. Учасниками страховика не можуть бути юридичні особи, в яких страховик має істотну участь, об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації.

5. Страховик не може мати єдиним учасником іншу юридичну особу, учасником якої є тільки одна особа.

## **Розділ 2**

### **Галузь страхування життя**

#### **Стаття 9. Страхування життя**

1. Страхування життя - це вид страхування з галузі страхування життя, який передбачає:

1) обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у випадку смерті застрахованої особи та (або) дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору та (або) настання події в житті застрахованої особи, передбаченої у договорі страхування (взяття шлюбу, народження дитини, вступу до вищого навчального закладу, безробіття);

2) обов'язок страховика здійснювати регулярні, послідовні страхові виплати згідно з договором страхування у випадку смерті застрахованої особи, досягнення застрахованою особою віку, визначеного договором страхування, в інших випадках, передбачених договором страхування (ануїтетне страхування).

Додатково умови договору страхування життя можуть передбачати обов'язок страховика здійснити страхову виплату у разі смерті та (або) втрати працездатності внаслідок нещасного випадку, що стався із застрахованою особою, чи захворювання застрахованої особи.

2. Право на здійснення страхування життя можуть отримати страховики, які мають:

а) ліцензію на провадження діяльності із страхування життя;

б) у штаті актуаріїв, які відповідають вимогам законодавства, або укладені з такими актуаріями договори про надання актуарних послуг страховику.

Підставами для отримання ліцензії на здійснення страхування життя є відповідність документів, що подаються страховиками, ліцензійним умовам, які встановлюються Уповноваженим органом.

3. Страхові виплати за договором страхування життя здійснюються в розмірі страхової суми (її частини) та (або) у вигляді регулярних, послідовних виплат обумовлених у договорі страхування сум (ануїтету). Страхові виплати у вигляді ануїтету можуть здійснюватися довічно або протягом визначеного у договорі страхування строку.

4. Страхова сума не встановлюється для страхового випадку, у разі настання якого передбачається здійснення регулярних, послідовних страхових виплат (ануїтету). У цьому випадку договором страхування встановлюється розмір регулярних, послідовних страхових виплат та їх періодичність.

5. Зазначена у договорі страхування життя ставка гарантованого інвестиційного доходу не повинна перевищувати чотирих відсотків річних.

6. Договорами страхування життя, які передбачають ризик дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування або настання події, передбаченої у договорі страхування (взяття шлюбу, народження дитини, вступ до вищого навчального закладу), або досягнення застрахованою особою визначеного договором віку, або ризик довічного страхування життя на випадок смерті), обов'язково передбачається збільшення розміру страхових сум та (або) розміру страхових виплат на додаткові суми (бонуси), які визначаються страховиком один раз на рік за результатами отриманого інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя за вирахуванням витрат страховика на ведення справи у розмірі до 15 відсотків отриманого інвестиційного доходу та обов'язкового відрахування в математичні резерви частки інвестиційного доходу, що відповідає розміру інвестиційного доходу, який застосовується для розрахунку страхового тарифу за цими договорами страхування, та у разі індексації розміру страхової суми та (або) розміру страхових виплат за офіційним індексом інфляції – відрахування в математичні резерви частки інвестиційного доходу, що відповідає такій індексації.

7. Договором страхування життя також може бути передбачено збільшення розміру страхової суми та (або) розміру страхових виплат на суми (бонуси), які визначаються страховиком один раз на рік за іншими фінансовими результатами його діяльності (участь у прибутках страховика).

8. Прийняті страховиком додаткові страхові зобов'язання не можуть бути ним у подальшому зменшені в односторонньому порядку.

Страховики зобов'язані один раз на рік повідомляти страхувальників або, якщо договір укладено страхувальником на користь третьої особи (застрахованої особи) - застрахованих осіб у письмовій формі про суми бонусів, на які вони мають право відповідно до укладених договорів страхування.

9. У разі несплати страхувальником чергового страхового внеску в розмірі та у строки, передбачені договором страхування життя, таким договором може бути передбачено право страховика в односторонньому порядку зменшити (редукувати) розмір страхової суми та (або) страхових виплат.

10. Договором страхування життя може бути передбачено індексацію (зміну) за офіційним індексом інфляції розміру страхової суми та (або) страхових виплат протягом дії договору страхування життя за умови відповідної індексації (зміни) розміру страхового платежу (страхового внеску, страхової премії). Порядок та умови індексації визначаються правилами та договором страхування.

11. Страховики зобов'язані вести облік технічних резервів окремо за ризиками дожиття та ризиками настання смерті.

12. Страховики, які здійснюють страхування життя, передбачене цією статтею, зобов'язані вести персоналізований (індивідуальний) облік застрахованих осіб в порядку та на умовах, визначених Уповноваженим органом.

## **Стаття 10. Інвестиційне страхування**

1. Інвестиційне страхування - це вид страхування з галузі страхування життя, який передбачає обов'язок страховика у випадку смерті застрахованої особи до закінчення строку дії договору та (або) дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору, та (або) настання події в житті застрахованої особи, передбаченої у договорі страхування, здійснити страхову виплату або страхові виплати, розмір яких залежить від результатів розміщення коштів технічних резервів за договорами інвестиційного страхування.

2. Право на здійснення інвестиційного страхування можуть отримати страховики, які мають:

- а) ліцензію на провадження діяльності з інвестиційного страхування;
- б) у штаті актуаріїв, які відповідають вимогам законодавства, або укладені з такими актуаріями договори про надання актуарних послуг страховику;
- в) фахівців у своєму штаті, які виконують операції з управління коштами страхових резервів з інвестиційного страхування та мають сертифікат на право здійснювати професійну діяльність з

цінними паперами в Україні.

Підставами для отримання ліцензії на здійснення інвестиційного страхування є відповідність документів, що подаються страховиками, ліцензійним умовам, які встановлюються Уповноваженим органом.

3. Технічні резерви за договорами інвестиційного страхування формуються за рахунок частини страхових внесків за договорами інвестиційного страхування та використовуються для придбання інвестиційних сертифікатів (паїв) у інвестиційних фондах, визначених Уповноваженим органом за погодженням з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, або розрахункових одиниць (юнітів) у спеціально створених страховиком фондах інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування за ціною, яка існує на момент їх купівлі. Ціна розрахункових одиниць (юнітів) прямо відображає вартість активів інвестиційного фонду.

Розмір страхової суми або страхової виплати та розмір викупної суми за договором інвестиційного страхування залежить від вартості юнітів на момент здійснення обміну юнітів на грошові кошти або ціни викупу інвестиційного сертифіката (паю), які страховик придбав у інвестиційного фонду.

4. Фонд інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування, що створюється страховиком - це активи, що належать страхувальнику на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні страховиком та обліковуються останнім окремо від результатів його господарської діяльності.

Фонд інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування не є юридичною особою.

Вимоги до фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування, які спеціально створюються та управляються страховиками, встановлюються Уповноваженим органом за погодженням з Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України.

5. Страховики зобов'язані розробити програми інвестиційного страхування та регламент фонду інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування, які є невід'ємною частиною правил та договору страхування.

Регламент фонду інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування визначає правила функціонування такого фонду.

Програми інвестиційного страхування містять:

1) перелік інвестиційних фондів та (або) фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування, до яких направляються кошти технічних резервів за договорами інвестиційного страхування;

2) правила визначення страхових виплат та викупної суми, строки обміну юнітів (інвестиційних сертифікатів) інвестиційних фондів та (або) фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування на грошові кошти та здійснення виплат;

3) правила здійснення інвестицій в інвестиційні фонди та (або) фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування із зазначенням, зокрема, категорій активів, у які можуть розміщуватися активи таких фондів, критеріїв вибору активів, а також принципів їхньої диверсифікації та інших інвестиційних обмежень;

4) правила та строки визначення вартості розрахункових одиниць (юнітів) в інвестиційних фондах та (або) фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування;

5) правила визначення суми витрат страховика та всіх інших платежів, що вираховуються зі страхових премій для визначення суми, яка направляється до технічних резервів за договорами інвестиційного страхування;

6) правила та строки придбання юнітів (інвестиційних сертифікатів) інвестиційних фондів та (або) фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування за рахунок технічних резервів за договорами інвестиційного страхування;

7) правила визначення викупної суми за договорами інвестиційного страхування.

Вимоги щодо змісту спеціальних умов для інвестиційних програм страхування та регламенту фонду інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування встановлюються Уповноваженим органом.

6. Страховик зобов'язаний встановити перелік інвестиційних фондів або фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування, до яких будуть направлятися кошти технічних резервів за договорами інвестиційного страхування для їх подальшого інвестування в активи цих фондів. Рішення про вибір таких фондів приймається страхувальником згідно з встановленим страховиком переліком інвестиційних фондів та фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування.

7. Договорами інвестиційного страхування обов'язково передбачається встановлення мінімальної гарантованої страхової суми на випадок смерті застрахованої особи під час дії договору страхування. Вимоги до розміру мінімальної гарантованої страхової суми на випадок смерті застрахованої особи встановлюються Уповноваженим органом.

8. Додатково умови договору інвестиційного страхування можуть передбачати обов'язок страховика здійснити страхову виплату в разі нещасного випадку, що стався із застрахованою особою, або захворювання застрахованої особи.

9. Договори інвестиційного страхування можуть укладатися на визначений строк або довічно, але у будь-якому випадку на строк не менший, ніж п'ять років.

10. Страховик зобов'язаний один раз на рік направляти страхувальникам та застрахованим особам повідомлення про результати інвестування коштів технічних резервів за договорами інвестиційного страхування.

Вимоги щодо форми та змісту повідомлення про результати інвестування коштів технічних резервів за договорами інвестиційного страхування встановлюються Уповноваженим органом.

11. У системі персоніфікованого обліку застрахованих осіб страховик зобов'язаний відкрити індивідуальний рахунок кожній застрахованій особі.

Порядок ведення та вимоги до персоніфікованого обліку застрахованих осіб за договорами інвестиційного страхування визначаються Уповноваженим органом.

12. Страховик не має права надавати будь-які кредити (позики) за рахунок коштів технічних резервів за договорами інвестиційного страхування.

13. Вимоги щодо розміщення (складу активів, граничних обсягів дозволених категорій активів, якості активів) та оцінки коштів технічних резервів за договорами інвестиційного страхування, розрахункової одиниці, викупної суми, витрат страховика, які пов'язані з управлінням фондом інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування, а також вимоги щодо платоспроможності, звітності та реклами страховика, що здійснює інвестиційне страхування, встановлюються Уповноваженим органом.

14. У рамках здійснення інвестиційного страхування страховики зобов'язані:

- 1) здійснювати переоцінку вартості юнітів не рідше одного разу на місяць;
- 2) публікувати не рідше одного разу на місяць в офіційному друкованому виданні, визначеному за переліком, встановленим Уповноваженим органом та на своєму офіційному сайті відомості про вартість таких юнітів (інвестиційних сертифікатів) інвестиційних фондів та (або) фондів інвестування страхових резервів за договорами інвестиційного страхування;
- 3) складати та публікувати річну та шестимісячну звітність про такі фонди, пов'язану зі здійсненням інвестиційного страхування, в обсягах, визначених Уповноваженим органом.

## **Стаття 11. Пенсійне страхування**

1. Пенсійне страхування - це вид страхування з галузі страхування життя, який передбачає обов'язок страховика здійснювати регулярні, послідовні виплати обумовлених у договорі страхування сум (ануїтетів) у разі досягнення застрахованою особою пенсійного віку, визначеного у договорі страхування.

2. Пенсійне страхування складається з:

- а) добровільного пенсійного страхування;
- б) страхування довічної пенсії, яке здійснюється страховиками у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за рахунок коштів Накопичувального пенсійного фонду.

До добровільного пенсійного страхування відноситься:

- страхування довічної пенсії та пенсії на строк, яке здійснюється відповідно до вимог цього Закону;
- страхування довічної пенсії, що здійснюється шляхом укладання договорів страхування довічної пенсії з учасниками недержавних пенсійних фондів, які досягли пенсійного віку, за рахунок пенсійних коштів, облікованих на індивідуальних рахунках учасників недержавних пенсійних фондів, відповідно до цього Закону та Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення”.

3. Право на здійснення добровільного пенсійного страхування мають страховики, які:

- а) отримали ліцензію на провадження діяльності із страхування життя;
- б) мають інформаційну систему, необхідну для ведення персоніфікованого обліку застрахованих, осіб щодо яких укладено договори пенсійного страхування, яка відповідає вимогам законодавства;
- в) мають у штаті актуаріїв, які відповідають вимогам законодавства, або уклали з такими актуаріями договори про надання актуарних послуг страховику;
- г) мають сертифікованих фахівців у своєму штаті, які виконують операції з управління технічними резервами з пенсійного страхування та мають сертифікат на право здійснювати професійну діяльність з цінними паперами в Україні, або уклали з такими фахівцями договори.

4. Страхування довічної пенсії за рахунок коштів Накопичувального пенсійного фонду здійснюється страховиками з урахуванням вимог Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”.

Підставами для отримання ліцензії на здійснення страхування довічної пенсії, яке здійснюється страховиками у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за рахунок коштів Накопичувального пенсійного фонду, є відповідність документів, що подаються страховиками, ліцензійним умовам, які встановлюються Уповноваженим органом.

5. Страховики можуть здійснювати такі види страхових виплат (виплат ануїтетів) за договорами добровільного пенсійного страхування:

- довічна пенсія;
- довічна пенсія за договорами страхування довічної пенсії, укладеними з учасниками недержавних пенсійних фондів, які досягли пенсійного віку, за рахунок пенсійних коштів, облікованих на індивідуальних рахунках учасників недержавних пенсійних фондів;
- пенсія на визначений строк;
- пенсійна виплата, що здійснюється одноразово.

6. Пенсійний вік, який визначається у договорі добровільного пенсійного страхування за письмовою заявою застрахованої особи, може бути меншим або більшим від пенсійного віку, який надає право на пенсію за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням, але не більше ніж на 10 років. Пенсійний вік, визначений у договорі добровільного пенсійного страхування, може бути змінено під час дії договору за згодою сторін з внесенням у договір страхування відповідних змін.

## **Стаття 12. Договір добровільного пенсійного страхування**

1. Страхувальниками за добровільним пенсійним страхуванням можуть бути роботодавці, які

укладають договори страхування на користь своїх працівників (застрахованих осіб) з дотриманням умов, визначених цією статтею, та фізичні особи, які досягли вісімнадцятирічного віку або не досягли цього віку, але працюють за наймом чи провадять іншу не заборонену законодавством діяльність, пов'язану з отриманням доходу, та укладають договори страхування на свою користь або на користь третіх осіб за їх згодою (застраховані особи).

2. Договір добровільного пенсійного страхування може передбачати для вигодонабувача або спадкоємця застрахованої особи гарантований період виплат довічної пенсії, який починається від початку здійснення таких виплат застрахованій особі. У разі смерті застрахованої особи під час гарантованого періоду право на отримання пенсії на умовах, визначених договором страхування довічної пенсії, до кінця дії цього періоду має вигодонабувач (вигодонабувачі) або спадкоємець (спадкоємці) цієї застрахованої особи відповідно до законодавства. Договір страхування довічної пенсії може передбачати також інші умови здійснення страхових виплат вигодонабувачу або спадкоємцю застрахованої особи.

3. У разі припинення чи порушення страхувальником строку сплати страхових внесків або сплати їх страхувальником у меншому розмірі, ніж передбачено за договором добровільного пенсійного страхування страховик має право здійснити зменшення (редукування) розміру страхових виплат із внесенням відповідних змін до такого договору, про що повідомляється страхувальнику.

4. Договори страхування довічної пенсії, укладені з учасниками недержавних пенсійних фондів, які досягли пенсійного віку, визначеного відповідно до Закону України „Про недержавне пенсійне забезпечення”, передбачає обов'язок страховика здійснювати регулярні послідовні страхові виплати (довічні анuitети) протягом життя застрахованої особи згідно з умовами договору страхування довічної пенсії. Перша страхова виплата з числа регулярних послідовних виплат довічної пенсії (довічного анuitету) за договорами страхування довічної пенсії, укладеними з учасниками недержавних пенсійних фондів після досягнення ними пенсійного віку, здійснюється страховиком у термін не більше 45 днів, починаючи з дати перерахування страховику грошових коштів учасника недержавного пенсійного фонду для оплати договору страхування довічної пенсії.

Страховик повинен пропонувати учаснику недержавного пенсійного фонду, який досяг пенсійного віку та виявив бажання укласти (оплатити) договір страхування довічної пенсії, на вибір такі види довічної пенсії: довічна пенсія на установлений період, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя. Страховик може пропонувати інші види довічної пенсії за бажанням учасника недержавного пенсійного фонду.

Довічна пенсія на установлений період - щомісячна страхова виплата, що здійснюється протягом життя застрахованої особи, але не менше ніж протягом 10 років з дня її призначення (встановлений період). У разі смерті застрахованої особи право на отримання такої довічної пенсії протягом встановленого періоду має її вигодонабувач (вигодонабувачі) або спадкоємець (спадкоємці), визначений згідно із законодавством.

Довічна обумовлена пенсія - щомісячна страхова виплата, що здійснюється протягом життя застрахованої особи і припиняється у разі її смерті. Якщо загальна сума страхових виплат, отримана застрахованою особою до дня смерті, є меншою, ніж сума, обумовлена в договорі страхування такої довічної пенсії, різниця між зазначеними сумами виплачується вигодонабувачу (вигодонабувачам) або спадкоємцю (спадкоємцям), визначеному згідно із законодавством, відповідно до умов договору страхування довічної пенсії або як пенсійна виплата, що здійснюється одноразово.

Довічна пенсія подружжя - щомісячна страхова виплата, що здійснюється протягом життя застрахованої особи, а після її смерті - другому з подружжя, який досяг пенсійного віку, встановленого Законом України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, протягом його життя у сумі, визначеній договором страхування довічної пенсії подружжя.

Пенсійна виплата, що здійснюється одноразово, за договором страхування довічної пенсії, укладеним з учасником недержавного пенсійного фонду, здійснюється страховиком у випадках, передбачених Законом України „Про недержавне пенсійне забезпечення”.

5. Страховики, які здійснюють страхування життя або страхування життя та добровільне пенсійне страхування, можуть пропонувати недержавним пенсійним фондам укладення договорів страхування життя учасників недержавних пенсійних фондів, якими передбачається страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду.

6. Зазначена у договорі добровільного пенсійного страхування гарантована ставка інвестиційного доходу не повинна перевищувати трьох відсотків річних.

Договорами добровільного пенсійного страхування обов'язково передбачається збільшення розміру страхових виплат на додаткові суми (бонуси), які визначаються страховиком один раз на рік за результатами отриманого інвестиційного доходу від розміщення коштів технічних резервів із пенсійного страхування за вирахуванням витрат страховика на ведення справи у розмірі до 15 відсотків отриманого інвестиційного доходу та обов'язкового відрахування в математичні резерви частки інвестиційного доходу, що відповідає розміру інвестиційного доходу, який застосовується для розрахунку страхового тарифу за цими договорами страхування та у разі індексації розміру страхових виплат за офіційним індексом інфляції, відрахування в математичні резерви частки інвестиційного доходу, що відповідає такій індексації.

7. Договором добровільного пенсійного страхування може бути передбачено індексацію (зміну) за офіційним індексом інфляції розміру страхових виплат протягом дії договору пенсійного страхування за умови відповідної індексації (зміни) розміру страхового платежу (страхового внеску, страхової премії). Порядок та умови індексації визначаються правилами та договором страхування.

8. Добровільне пенсійне страхування працівників може здійснюватися роботодавцем-страхувальником за згодою цих працівників шляхом укладення договору добровільного групового пенсійного страхування. Невід'ємною частиною договору добровільного групового пенсійного страхування є список застрахованих осіб.

9. Договори добровільного групового пенсійного страхування можуть передбачати обов'язок сплати страхового внеску за договором як страхувальником, так одночасно страхувальником та застрахованими особами в певній пропорції.

10. У разі реорганізації роботодавця-страхувальника обов'язки щодо сплати страхових внесків за укладеним ним на користь працівників договором добровільного групового пенсійного страхування передаються його правонаступнику.

11. У разі припинення сплати страхових внесків за договором добровільного групового пенсійного страхування через припинення трудових відносин між застрахованою особою та роботодавцем-страхувальником застрахована особа має право взяти на себе обов'язки страхувальника шляхом внесення у договір групового страхування відповідних змін.

12. Договір добровільного групового пенсійного страхування не припиняє свою дію до виконання зобов'язань страховика по відношенню до всіх застрахованих осіб, зазначених у договорі.

### **Стаття 13. Персоніфікований облік застрахованих осіб за договорами добровільного пенсійного страхування**

1. Страховик зобов'язаний відкрити індивідуальний пенсійний рахунок застрахованої особи протягом трьох робочих днів після надання страхувальником всіх необхідних документів та укладення договору добровільного пенсійного страхування.

Індивідуальний пенсійний рахунок застрахованої особи – персоніфікований рахунок застрахованої особи, який ведеться в системі персоніфікованого обліку застрахованих осіб у визначеному Уповноваженим органом порядку з метою обліку відомостей за договорами добровільного пенсійного страхування.

У системі персоніфікованого обліку індивідуальний пенсійний рахунок відкривається кожній застрахованій особі. Для ідентифікації застрахованої особи в номері індивідуального пенсійного рахунку використовується ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів, а у випадках передбачених законодавством, – інший індивідуальний номер.

2. Порядок ведення та вимоги до персоніфікованого обліку застрахованих осіб за договорами добровільного пенсійного страхування визначається Уповноваженим органом.

3. Інформація з індивідуального пенсійного рахунку застрахованої особи зберігається страховиком на паперовому та (або) електронному носіях протягом строку дії відповідного договору страхування, а після припинення дії договору - протягом десяти років, якщо інше не передбачено законодавством.

4. На вимогу страхувальника страховик зобов'язаний надавати страхувальнику інформацію щодо розміру сформованих технічних резервів за договором добровільного пенсійного страхування на кожну застраховану особу, один раз на рік – безкоштовно.

#### **Стаття 14. Дострокове припинення договору добровільного пенсійного страхування**

1. Страховик зобов'язаний при достроковому припиненні дії договору добровільного групового пенсійного страхування відносно застрахованої особи перерахувати кошти, які є власністю застрахованої особи, за її письмовою вимогою іншому страховику чи суб'єкту недержавного пенсійного забезпечення або виплатити їй пенсійну виплату, що здійснюється одноразово. Перерахування коштів до іншого страховика чи суб'єкта недержавного пенсійного забезпечення за вимогою застрахованої особи здійснюється за її рахунок.

2. Кошти технічних резервів, що належать страхувальнику-роботодавцю при достроковому припиненні дії договору добровільного групового пенсійного страхування відносно застрахованої особи, розподіляються страховиком між застрахованими особами пропорційно сформованим технічним резервам.

3. У разі припинення страхувальником-фізичною особою сплати страхових внесків за договором добровільного пенсійного страхування через повну або часткову втрату працездатності та встановлення інвалідності I або II групи дія договору добровільного пенсійного страхування може бути достроково припинена на вимогу страхувальника з виплатою йому суми сплачених страхових внесків за вирахуванням витрат страховика на ведення справи, а також з виплатою отриманого інвестиційного доходу, обчисленого відповідно до умов договору страхування з урахуванням вимог цього Закону за відповідний період накопичення коштів.

#### **Стаття 15. Передача системи персоніфікованого обліку за договорами добровільного пенсійного страхування у випадку ліквідації або реорганізації страховика**

1. Передача системи персоніфікованого обліку застрахованих осіб та відповідної документації може здійснюватися страховиком у разі ліквідації, реорганізації, анулювання ліцензії, виданої страховику, дострокового припинення страхувальником дії договору добровільного пенсійного страхування та укладення договору добровільного пенсійного страхування з іншим страховиком, або укладання пенсійного контракту з пенсійним фондом або відкриття на користь застрахованої особи пенсійного депозитного рахунку в банківській установі.

2. Страховик зобов'язаний забезпечити передачу в повному обсязі системи персоніфікованого обліку застрахованих осіб та відповідної документації, у тому числі звіту про операції, відображені на індивідуальному пенсійному рахунку застрахованої особи.

3. До передачі системи персоніфікованого обліку застрахованих осіб та відповідної документації страховик зобов'язаний продовжувати виконання своїх зобов'язань.

4. Передача системи персоніфікованого обліку застрахованих осіб та відповідної документації здійснюється у порядку, встановленому Уповноваженим органом.

5. Передача та виплата належних страхувальнику або застрахованій особі коштів технічних резервів здійснюється відповідно до їх заяви лише після затвердження Уповноваженим органом ліквідаційного балансу страховика, і повинна бути проведена не пізніше, ніж протягом одного місяця з дня початку процедури ліквідації страховика.

6. У разі прийняття рішення про ліквідацію страховика його виконавчий орган до початку процедури ліквідації цього страховика у термін, встановлений Уповноваженим органом, зобов'язаний повідомити про це рішення страхувальників, Уповноважений орган з обов'язковим повідомленням застрахованих осіб про дату початку і закінчення періоду ліквідації страховика.

7. Після отримання повідомлення про ліквідацію страховика страхувальники та застраховані особи у разі укладення ними договорів з іншими суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення повинні надіслати до ліквідаційної комісії копію договору добровільного пенсійного страхування, який був укладений із страховиком, що ліквідується, письмову заяву із зазначенням іншого страховика, пенсійного фонду, банку, куди повинні бути передані належні їм кошти технічних резервів. Разом з письмовою заявою страхувальник та застрахована особа надсилають копію договору добровільного пенсійного страхування, укладеного з іншим страховиком, пенсійного контракту, укладеного з пенсійним фондом, або договору про відкриття пенсійного депозитного рахунку в банківській установі. Страхувальник або застрахована особа повинні надіслати письмову заяву у строки, визначені Уповноваженим органом.

8. У разі укладення договору добровільного пенсійного страхування з іншим страховиком страхувальник або застрахована особа зобов'язана надати цьому страховику копію договору добровільного пенсійного страхування, укладеного із страховиком, що ліквідується. Після передачі іншому страховику коштів технічних резервів, облікованих на індивідуальних пенсійних рахунках застрахованих осіб, договори добровільного пенсійного страхування, укладені з страховиком, що ліквідується, вважаються анульованими.

9. У разі ліквідації страховика кошти технічних резервів із страхування довічної пенсії за договорами страхування, укладеними з учасниками недержавних пенсійних фондів, які досягли пенсійного віку, підлягають передачі іншому страховику, що здійснює страхування довічної пенсії, згідно з письмовою заявою страхувальника про переказ належних йому коштів технічних резервів на рахунок обраного ним страховика.

10. Разом з письмовою заявою про переказ коштів технічних резервів на рахунок іншого страховика страхувальник надає страховику, що ліквідується, копію договору страхування довічної пенсії, укладеного з іншим страховиком. Для укладення договору страхування довічної пенсії з іншим страховиком страхувальник подає цьому страховику довідку про обсяг належних йому (та/або застрахованій особі) коштів технічних резервів, видану страховиком, що ліквідується. У разі, коли сума коштів технічних резервів, яка підлягає перерахуванню іншому страховику, не досягає розміру мінімальної суми пенсійних накопичень, встановленого Уповноваженим органом, страхувальник та/або застрахована особа (в разі його смерті – спадкоємець) має право отримати належні йому кошти як одноразову виплату.

## **Стаття 16. Технічні резерви за договорами пенсійного страхування**

1. Технічні резерви, сформовані за договором добровільного групового пенсійного страхування, у частині, що відповідає частці страхових внесків, сплачених застрахованою особою за цим договором, є власністю застрахованої особи з початку дії договору страхування.

Технічні резерви за договорами добровільного групового пенсійного страхування, які формуються за участю страхових внесків, сплачених за рахунок коштів страхувальника-роботодавця, переходять у власність до застрахованої особи у такому порядку:

- a) до двох років включно дії договору страхування технічні резерви належать страхувальнику;

б) від двох до трьох років включно дії договору страхування – не менше 25 % коштів технічних резервів належить застрахованій особі;

в) від трьох до чотирьох років включно дії договору страхування – не менше 50 % коштів технічних резервів належить застрахованій особі;

г) від чотирьох до п'яти років включно дії договору страхування – не менше 75 % коштів технічних резервів належить застрахованій особі;

д) більше п'яти років дії договору страхування – 100 % коштів технічних резервів належить застрахованій особі.

2. Правила формування, обліку і розміщення коштів технічних резервів, показники звітності страховиків встановлюються Уповноваженим органом. Кошти технічних резервів за договорами пенсійного страхування не є власністю страховика і відокремлюються від іншого майна страховика.

3. Страховик зобов'язаний обліковувати технічні резерви за добровільним пенсійним страхуванням окремо від інших активів.

4. Інвестування коштів технічних резервів за договорами страхування довічної пенсії, укладеними з учасниками недержавних пенсійних фондів, які досягли пенсійного віку, здійснюється в порядку, визначеному статтями 47 та 49 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

5. Кошти технічних резервів із пенсійного страхування не можуть використовуватися для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, та надаватися у вигляді кредиту.

6. Кошти технічних резервів із пенсійного страхування не можуть використовуватися страховиком для погашення будь-яких зобов'язань, крім тих, що відповідають прийнятим зобов'язанням за договорами пенсійного страхування, і не можуть бути включені до ліквідаційної маси у разі банкрутства страховика або його ліквідації з інших причин.

## **Стаття 17. Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)**

1. Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) - це вид страхування з галузі страхування життя, який потребує формування технічних резервів довгострокових зобов'язань та передбачає обов'язок страховика здійснювати відповідно до умов договору страхування такі страхові виплати:

1) застрахованій особі, що розраховуються виходячи із встановленої договором щоденної грошової допомоги - за період перебування у лікарні (незалежно від рахунків закладів охорони здоров'я);

2) застрахованій особі, що розраховуються виходячи із встановленої договором щоденної грошової допомоги на випадок втрати застрахованою особою заробітку у зв'язку з її непрацездатністю внаслідок хвороби або нещасного випадку. Розмір щоденної грошової допомоги на випадок втрати застрахованою особою заробітку у зв'язку з її непрацездатністю внаслідок хвороби або нещасного випадку розраховується виходячи з середньої заробітної плати за дванадцять місяців (фактично відпрацьований час), які передують дню подачі заяви на виплату;

3) на оплату витрат, пов'язаних з тривалим медичним та побутовим доглядом за непрацездатною застрахованою особою;

4) на оплату витрат, пов'язаних з діагностуванням та лікуванням критичних захворювань (інфаркт міокарда, інсульт, онкологічні захворювання, ниркова недостатність, хвороби, які вимагають пересадки життєво важливих органів);

5) на оплату витрат, пов'язаних з діагностуванням та лікуванням захворювань застрахованої особи, у тому числі, в разі ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку.

2. Право на здійснення медичного страхування (безперервного страхування здоров'я) можуть отримати страховики, які мають:

а) ліцензію на провадження діяльності з медичного страхування (безперервного страхування здоров'я);

б) у штаті актуаріїв, які відповідають вимогам законодавства, або укладені з такими актуаріями договори про надання актуарних послуг страховику.

Підставами для отримання ліцензії на здійснення медичного страхування (безперервного страхування здоров'я) є відповідність документів, що подаються страховиками, ліцензійним умовам, які встановлюються Уповноваженим органом.

3. Договори медичного страхування (безперервного страхування здоров'я) укладаються на строк не менше, ніж три роки і можуть передбачати здійснення страхових виплат протягом встановленого договором строку або довічно.

4. Договори медичного страхування (безперервного страхування здоров'я) можуть передбачати період очікування від початку дії договору, протягом якого страховик не несе обов'язок здійснювати страхові виплати.

5. Страховики мають право вимагати від особи, відносно якої укладається договір страхування, проходження медичного обстеження або діагностичної перевірки з мінімальним ризиком для такої особи, за винятком генетичних обстежень, з метою оцінки страхового ризику та визначення права на страхову виплату та розміру цієї виплати.

6. На вимогу застрахованої особи страховик зобов'язаний надати такій особі доступ до результатів перевірок, передбачених частиною п'ятою цієї статті.

7. Окремий перелік технічних резервів по медичному страхуванню (безперервному страхуванню здоров'я), а також порядок їх формування, обліку та розміщення визначає Уповноважений орган.

### **Розділ 3**

#### **Реєстрація, ліцензування та організація діяльності страховиків**

##### **Стаття 18. Попереднє погодження щодо створення юридичної особи**

1. Засновники юридичної особи перед реєстрацією страховика зобов'язані отримати попереднє погодження Уповноваженого органу щодо створення юридичної особи, яка має намір здійснювати страхову діяльність (далі – попереднє погодження).

2. Для попереднього погодження уповноважена особа майбутнього засновника (засновників) страховика подає до Уповноваженого органу такі документи:

- 1) оригінал нотаріально засвідченого статуту;
- 2) документи, що підтверджують джерела походження коштів, які використовуватимуться для формування статутного капіталу страховика;
- 3) інформацію щодо ділової репутації та фінансового стану власників істотної участі страховика в порядку, встановленому Уповноваженим органом;
- 4) відомості про майбутніх керівників та актуарія, включаючи відомості щодо відповідності професійної придатності та ділової репутації цих осіб вимогам законодавства в обсягах та в порядку, встановленому Уповноваженим органом;
- 5) інші документи за бажанням особи, що звертається за попереднім погодженням.

3. У випадку, коли майбутніми власниками істотної участі страховика є нерезиденти, додатково для попереднього погодження подаються такі документи:

- 1) нотаріально засвідчена за місцем видачі копія рішення органу управління іноземного інвестора про участь у страховику в Україні;
- 2) письмова згода на участь іноземного інвестора у страховику в Україні, видана державним або іншим уповноваженим контролюючим органом країни, в якій зареєстровано головний офіс іноземного інвестора, якщо законодавством такої країни вимагається одержання зазначеного дозволу, або письмове запевнення іноземного інвестора про відсутність вимог щодо попередньої згоди на здійснення інвестиції за кордон;

3) нотаріально засвідчений за місцем видачі витяг з торгового, судового або банківського реєстру або інший офіційний документ, що підтверджує реєстрацію іноземного інвестора;

4) нотаріально засвідчену за місцем видачі копію висновку іноземної аудиторської організації про фінансовий стан іноземного інвестора на кінець останнього повного календарного року. Якщо визначений висновок надається іноземною аудиторською організацією, яка не входить до переліку іноземних аудиторських організацій, визнаних Уповноваженим органом, то такий висновок має бути підтвердженим українською аудиторською організацією.

Документи, зазначені в пунктах 1, 2 (крім письмового запевнення іноземного інвестора), 3, 4 частини третьої цієї статті повинні бути легалізовані в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

4. У разі, якщо іноземний інвестор є фізичною особою, додатково для попереднього погодження подаються такі документи:

1) письмова згода на участь іноземного інвестора у страховику в Україні, видана державним або іншим уповноваженим контролюючим органом іноземної країни, якщо законодавством такої країни вимагається отримання зазначеного дозволу, або письмове запевнення іноземного інвестора про відсутність вимог законодавства країни його перебування щодо попередньої згоди на здійснення інвестиції за кордон. Письмова згода має бути легалізована в установленому порядку, якщо інше не передбачено чинним міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;

2) анкета за формою, встановленою Уповноваженим органом, яка повинна містити, зокрема, інформацію про відсутність судимості особи.

Якщо документи, зазначені в пункті 1-2 вище, складені іноземною мовою, вони повинні супроводжуватися нотаріально завіреним перекладом українською мовою.

5. Для прийняття рішення про надання попереднього погодження або прийняття рішення про відмову у попередньому погодженні Уповноважений орган має право витребувати від державних органів та інших осіб інформацію, необхідну для підтвердження джерел походження коштів, які використовуватимуться для формування статутного капіталу страховика, фінансового стану та ділової репутації власників істотної участі страховика, професійної придатності та ділової репутації керівників страховика та власників істотної участі страховика.

6. Державні органи, юридичні особи зобов'язані протягом 30 днів з дня отримання запиту Уповноваженого органу надати йому інформацію, передбачену частиною 5 цієї статті.

7. Повідомлення про погодження або про відмову у попередньому погодженні приймається Уповноваженим органом не пізніше дев'яноста днів з моменту подання повного пакета документів.

8. Уповноважений орган повертає уповноваженій особі засновника (засновників) погоджений статут з метою його подальшої реєстрації відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців».

Порядок надання та розгляду документів, зазначених у цій статті, встановлюється Уповноваженим органом.

## **Стаття 19. Підстави для відмови у попередньому погодженні щодо створення юридичної особи**

1. Уповноважений орган може відмовити у попередньому погодженні, якщо:

1) подано неповний пакет документів, визначених цим Законом, недостовірну інформацію або подані документи не відповідають вимогам цього Закону чи нормативно-правовим актам Уповноваженого органу;

2) ділова репутація або фінансовий стан принаймні одного із засновників, що мають істотну участь у страховику, не відповідають вимогам, встановленим цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу;

3) професійна придатність або ділова репутація керівників страховика не відповідають вимогам, встановленим Уповноваженим органом;

4) у будь-якого засновника, що матиме істотну участь у страховику, відсутні власні кошти або не підтверджуються джерела походження коштів, необхідних для формування статутного капіталу страховика;

5) неможливо визначити всіх власників, що матимуть істотну участь у страховику.

2. Про відмову у попередньому погодженні уповноважена особа засновника (засновників) страховика повідомляється в письмовій формі із зазначенням відповідних підстав. Після усунення обставин, що були підставою для відмови у попередньому погодженні, документи можуть бути подано повторно, а у разі виявлення недостовірної інформації – через один рік.

## **Стаття 20. Реєстрація та ліцензування юридичних осіб, що мають намір здійснювати страхову (перестрахову) діяльність**

1. У разі отримання позитивного рішення щодо попереднього погодження відповідно до статті 18 цього Закону уповноважена особа засновника (засновників) страховика (перестраховика) має право здійснити всі необхідні дії з метою реєстрації юридичної особи, яка має намір набути статус страховика (перестраховика) та реєструвати випуск акцій.

2. Уповноважений представник юридичної особи, яка має намір набути статус страховика (перестраховика), після завершення процедури реєстрації у загальному порядку подає до Уповноваженого органу такі документи:

1) заяву про внесення інформації про юридичну особу, яка має намір набути статус страховика до Державного реєстру фінансових установ та отримати ліцензію (ліцензії) на провадження страхування за формою, встановленою Уповноваженим органом;

2) нотаріально засвідчену копію статуту, погодженого Уповноваженим органом відповідно до статті 18 цього Закону та зареєстрованого відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»;

3) довідку банку, що підтверджує розмір сплаченого статутного капіталу страховика;

4) бізнес-план, в якому визначено види та характер діяльності, які планує здійснювати страховик після набуття статусу фінансової установи та отримання ліцензії на найближчі три роки, та стратегію діяльності на найближчі п'ять років згідно із вимогами, встановленими Уповноваженим органом;

5) інформацію щодо ділової репутації та фінансового стану власників істотної часті страховика в обсягах та в порядку, встановлених Уповноваженим органом;

6) відомості про керівників та актуарія, включаючи відомості щодо відповідності професійної придатності та ділової репутації цих осіб вимогам законодавства в обсягах та в порядку, встановленому Уповноваженим органом;

7) затвержені правила з добровільних видів страхування, які здійснюватиме страховик (не подається перестраховиками);

8) затвержені в установленому порядку програму та правила проведення внутрішнього фінансового моніторингу;

9) копії відповідних сертифікатів у випадках та в порядку, передбачених цим Законом та Уповноваженим органом;

10. нотаріально засвідчений сертифікат про реєстрацію випуску акцій страховика.

3. У випадку, якщо у документи, передбачені підпунктами 4-10 частини другої цієї статті не було внесено будь-яких змін після подання цих документів для попереднього погодження відповідно до статті 18 цього Закону, Уповноважений орган зобов'язаний протягом шестидесяти днів внести інформацію про юридичних осіб, які мають намір набути статусу страховика, до Державного реєстру фінансових установ та видати ліцензію на види страхування, на які страховик подав заяву.

4. У випадку, якщо у документи, передбачені підпунктами 4-9 частини другої цієї статті були внесені будь-які зміни після подання цих документів для попереднього погодження відповідно до статті 18 цього Закону (включаючи зміну власників істотної участі або їх частки у статутному капіталі страховика або зміну керівників, актуарія страховика, або зміну даних бізнес-плану, правил страхування), Уповноважений орган зобов'язаний протягом 90 днів зареєструвати юридичну особу, яка має намір набути статус страховика, та видати ліцензію на види страхування, на які страховик подав заяву. Уповноважений орган відмовляє у внесенні інформації до державного реєстру фінансових установ за наявності підстав, передбачених частиною першою статті 19 цього Закону.

5. Юридична особа набуває статусу страховика після внесення Уповноваженим органом про неї інформації до державного реєстру фінансових установ та отримання ліцензії на страхування.

6. Уповноважений орган встановлює плату, пов'язану з розглядом документів для видачі ліцензій на здійснення страхування та надання дозволів, передбачених цим Законом, яка зараховується до Державного бюджету України.

### **Стаття 21. Найменування страховика (перестраховика)**

1. До повного найменування страховика повинні включатися слово «страхова» або слова «страхова компанія», «страхова організація» чи похідні від них.

2. Повне найменування страхової організації, яка має намір здійснювати страхування життя, повинно містити слова «страхування життя» чи похідні від нього.

3. Повне найменування перестраховика повинно містити слово «перестрахова» або слова «перестрахова компанія», «перестрахова організація» чи похідні від них.

4. Використання слів «державна», «національна» або похідних від них у найменуванні страховика дозволяється за умови, якщо державна частка у статутному фонді страховика перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на діяльність страховика.

5. Не допускається використання найменувань, тотожних до вже існуючих найменувань страхових організацій чи подібних такою мірою, що може призвести до помилки у сприйнятті.

### **Стаття 22. Статут страховика (перестраховика)**

1. Статут страховика складається з урахуванням положень цього Закону та законодавства про господарські товариства.

2. Статут страховика обов'язково має містити інформацію про:

- 1) види діяльності, які має намір здійснювати страховик;
- 2) розмір та порядок формування статутного капіталу страховика, види акцій страховика, їх номінальну вартість, форми випуску акцій (документарна або бездокументарна);
- 3) структуру управління страховиком, органи управління, їх компетенцію та порядок прийняття рішень;
- 4) положення про зовнішню аудиторську перевірку страховика;
- 5) положення про службу внутрішнього аудиту страховика.

3. Будь-які зміни до статуту страховика можуть бути зареєстровані лише після попереднього погодження з Уповноваженим органом. Уповноважений орган зобов'язаний у 10-денний строк погодити редакцію змін до статуту, його нову редакцію або прийняти вмотивоване рішення про відмову у погодженні змін до статуту, його нової редакції.

### **Стаття 23. Статутний капітал та акції страховика (перестраховика)**

1. Мінімальний розмір статутного капіталу страховика становить:
  - а) 2 мільйони євро – для страховика, який здійснює види страхування інші, ніж ті, які належать до галузі страхування життя;
  - б) 3 мільйони євро - для страховика, який здійснює види страхування, які належать до галузі страхування життя;
  - в) 3 мільйони євро - для страховика, який здійснює страхування великих ризиків;
  - г) 3 мільйони євро - для перестраховика.

2. Розмір статутного капіталу, вказаний в частині першій цієї статті, розраховується за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України на день реєстрації статуту в органах державної влади. Статутний капітал страховика може бути утворений виключно за рахунок грошових коштів.

3. Статутний капітал страховика повинен бути сплачений повністю на момент подання заяви для внесення інформації про юридичну особу, яка має намір набути статусу страховика, до Державного реєстру фінансових установ.

4. Забороняється використовувати для формування статутного капіталу кошти, одержані в кредит (позику).

5. Продаж та придбання акцій страховика здійснюється на умовах, визначених цим Законом та законодавством України.

6. Страховику заборонено робити прямо або опосередковано будь-які інвестиції в статутний капітал юридичних осіб, включаючи придбання цінних паперів, випущених такими юридичними особами, що прямо або опосередковано володіють акціями такого страховика.

7. Акції страховиків можуть бути лише іменними.

#### **Стаття 24. Ліцензування страхування (перестраховання)**

1. Уповноважений орган видає страховикам ліцензію на проведення конкретних видів страхування, зазначених у статтях 4,6 цього Закону.

Ліцензія на право здійснювати страхову діяльність з обов'язкових видів страхування може бути видана за умови наявності у страховика, який звернувся із заявою про видачу ліцензії, досвіду роботи за відповідним добровільним видом страхування, передбаченим частинами другою, третьою статті 4 цього Закону, не менше двох років та відсутності застосованих до такого страховика протягом року до дня подання заяви про видачу ліцензії заходів впливу за порушення законодавства про фінансові послуги при здійсненні відповідних добровільних видів страхування.

2. Уповноважений орган видає перестраховикам ліцензію на перестраховання, що дозволяє приймати ризики у перестраховання за всіма видами страхування. Страховик має право приймати у перестраховання ризики за видами страхування, на які страховик отримав ліцензії. Страховик не може отримати ліцензію на перестраховання додатково до ліцензії (ліцензій) на інші види страхування.

3. Ліцензія, видана страховику Уповноваженим органом, не підлягає передачі для використання іншими особами для здійснення страхування.

4. Ліцензії на всі види страхування та перестраховання видаються безстроково.

5. У разі, якщо інші види діяльності, якими займається страховик (перестраховик), підлягають ліцензуванню, страховик (перестраховик) зобов'язаний отримати ліцензію відповідно до законів України.

5. За видачу, переоформлення та видачу дубліката ліцензії щодо кожного виду страхування або перестраховування стягується плата в розмірі та порядку, встановлених Уповноваженим органом. Плата за видачу ліцензій сплачується одноразово.

Плата за видачу, переоформлення та видачу дубліката ліцензії зараховується до Державного бюджету України.

### **Стаття 25. Документи, необхідні для видачі ліцензії на страхування (перестраховування)**

1. Страховик, який має намір отримати ліцензію на провадження страхування додатково до ліцензії (ліцензій), отриманих відповідно до статті 20 цього Закону, звертається до Уповноваженого органу із заявою встановленого зразка про видачу ліцензії.

2. Для отримання ліцензії страховик разом із заявою подає до Уповноваженого органу такі документи:

1) аудиторський висновок аудитора, внесеного Уповноваженим органом до реєстру аудиторів, які можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ, щодо підтвердження виконання страховиком вимог щодо платоспроможності та пруденційних нормативів;

2) правила з видів страхування (не подається перестраховиком);

3) інформацію про наявність відповідних сертифікатів у випадках, передбачених цим Законом та Уповноваженим органом;

4) бізнес-план, в якому визначено види та характер діяльності, які планує здійснювати страховик після отримання ліцензії на найближчі три роки, та стратегію діяльності на найближчі п'ять років згідно з вимогами, встановленими Уповноваженим органом;

5) інші документи, передбачені ліцензійними умовами провадження страхування та перестраховування, затвердженими Уповноваженим органом.

3. Ліцензія на проведення операцій із страхування видається згідно з ліцензійними умовами провадження страхування та перестраховування, які затверджуються Уповноваженим органом. У ліцензійних умовах провадження страхування та перестраховування визначаються особливі вимоги щодо провадження такої діяльності та порядок видачі ліцензії.

4. Уповноважений орган повинен видати ліцензію або відмовити у видачі ліцензії протягом трьох місяців з дати отримання всіх необхідних документів на отримання ліцензії на страхування від страховика.

### **Стаття 26. Залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду**

1. Заява про видачу ліцензії залишається без розгляду, якщо:

1) заява підписана особою, яка не має на це повноважень;

2) документи оформлені з порушенням вимог ліцензійних умов;

3) правила страхування не відповідають вимогам ліцензійних умов та законодавству;

4) відсутні всі необхідні для отримання ліцензії документи.

2. Про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду страховик повідомляється в письмовій формі із зазначенням підстав залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду у строки, передбачені для видачі ліцензії. Після усунення причин, що були підставою для внесення рішення про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду, страховик може повторно подати заяву про видачу ліцензії, яка розглядається у порядку, встановленому ліцензійними умовами.

### **Стаття 27. Підстави для відмови у видачі ліцензії страховику**

Підставами для відмови у видачі ліцензії страховику є:

1) невідповідність документів, що додаються до заяви, вимогам законодавства України;

- 2) наявність недостовірної інформації у документах, наданих страховиком;
- 3) наявність невиконаних заходів впливу Уповноваженого органу;
- 4) невідповідність заявника вимогам законодавства.

Про відмову у видачі ліцензії страховик повідомляється в письмовій формі із зазначенням підстав відмови у видачі ліцензії у строки, передбачені для видачі ліцензії. Страховик може повторно подати заяву про видачу ліцензії не раніше, ніж через три місяці з дати прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії.

## **Стаття 28. Підстави для відкликання ліцензії**

Підставами для відкликання ліцензії є:

- 1) заява страховика про анулювання ліцензії;
- 2) рішення про скасування державної реєстрації страховика;
- 3) виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих страховиком для одержання ліцензії, якщо така інформація вплинула на прийняття рішення про видачу ліцензії;
- 4) невідповідність ліцензійним умовам провадження страхування та перестрахування;
- 5) невиконання страховиком раніше наданого припису (розпорядження) Уповноваженого органу про усунення порушень;
- 6) нездійснення страховиком страхування (перестрахування) відповідно до виданої ліцензії протягом 12 місяців з дати її видачі;
- 7) здійснення страхування (перестрахування) із порушенням законодавства;
- 8) припинення здійснення страхування (перестрахування) на період, що перевищує 6 місяців;
- 9) невиконання страховиком у строк плану поліпшення фінансового стану або короткострокового плану забезпечення платоспроможності;
- 10) інші підстави, передбачені ліцензійними умовами провадження страхування та перестрахування, затвердженими Уповноваженим органом.

## **Стаття 29. Діяльність страховика**

1. Предметом діяльності страховика може бути тільки страхування, перестрахування та діяльність, пов'язана із формуванням, розміщенням технічних резервів та їх управлінням.

Допускається здійснення вказаних видів діяльності у вигляді надання послуг для інших страховиків на договірних засадах.

Страховик не має права надавати гарантії.

2. До операцій страхування, які має право здійснювати страховик, також належать:

- 1) укладання договорів страхування, перестрахування, договорів із страховими агентами та страховими (перестраховими) брокерами;
- 2) формування, розміщення та управління коштами технічних резервів в порядку, визначеному Уповноваженим органом;
- 3) визначення премій та витрат на ведення справи на підставі укладених договорів, зазначених у підпункті 1 вище;
- 4) обслуговування заяв на здійснення страхової виплати на підставі укладених договорів, зазначених у підпункті 1;
- 5) страхове посередництво в якості страхового агента;
- 6) надання консультаційних послуг, здійснення навчання з метою підвищення кваліфікації, розробка спеціалізованого програмного забезпечення та видача літератури, пов'язаної з основним видом діяльності.
- 7) оцінка ризику у договорах страхування та перестрахування;
- 8) здійснення страхової виплати, а також інші виплати відповідно до укладених договорів страхування;

- 9) проведення контролю на відповідність виконання страхувальником, перестраховальником, застрахованою особою або особою, відповідальність або майно якої застраховане, обов'язків згідно з договорами страхування;
- 10) надання кредитів страховиками, які здійснюють страхування життя, страхувальникам, які уклали договори страхування життя відповідно до вимог цього Закону;
- 11) здійснення оцінки предмету страхування;
- 12) визначення розміру завданої шкоди при настанні страхового випадку та розміру страхової виплати, розміру інших виплат згідно з договором страхування.

### **Стаття 30. Правила страхування**

1. Правила страхування розробляються страховиком для кожного виду страхування окремо і підлягають реєстрації в Уповноваженому органі при видачі ліцензії на право здійснення відповідного виду страхування. При цьому назва та зміст правил страхування повинна відповідати назві виду страхування, який зазначено у ліцензії на здійснення страхування.

2. Страховики мають право подати на реєстрацію до Уповноваженого органу декілька правил страхування для одного виду страхування з метою конкретизації умов страхування.

3. Правила страхування повинні містити:

- 1) характеристику об'єктів страхування;
- 2) порядок визначення розмірів страхових сум та (або) розмірів страхових виплат;
- 3) страхові ризики;
- 4) виключення із страхових випадків і обмеження страхування;
- 5) строк та місце дії договору страхування;
- 6) порядок укладення договору страхування;
- 7) права та обов'язки сторін;
- 8) дії страхувальника у разі настання страхового випадку;
- 9) перелік документів, що підтверджують настання страхового випадку та розмір збитків;
- 10) порядок і умови здійснення страхових виплат;
- 11) строк прийняття рішення про здійснення або відмову у здійсненні страхових виплат;
- 12) причини відмови у страховій виплаті;
- 13) умови припинення договору страхування;
- 14) методику розрахунку викупної суми за договорами які відносяться до галузі страхування життя;
- 15) порядок вирішення спорів;
- 16) страхові тарифи за договорами страхування іншими, ніж договори страхування життя, посвідчені актуарієм;
- 17) страхові тарифи та методику їх розрахунку за договорами страхування життя, посвідчені актуарієм;
- 18) розмір та вид франшизи;
- 19) норматив на ведення справи, розрахований та затверджений актуарієм.

4. Зміни та доповнення або нова редакція правил страхування вважаються чинними з дня їх реєстрації Уповноваженим органом. Попередні редакції правил втрачають чинність з того ж дня та не можуть використовуватись страховиком в подальшому для здійснення страхування.

### **Стаття 31. Публікація переліку страховиків, які провадять свою діяльність на території України**

Уповноважений орган щорічно публікує список страховиків, які провадять свою діяльність на території України, у засобах масової інформації і постійно оновлює таку інформацію на офіційному сайті Уповноваженого органу.

## **Розділ 4**

### **Пов'язані особи страховика**

#### **Стаття 32. Угоди з пов'язаними зі страховиком особами**

1. Крім випадків, передбачених цим Розділом, страховику забороняється прямо або опосередковано укладати угоди з пов'язаними особами страховика.

2. Страховик буде вважатись таким, що уклав угоду з пов'язаною особою, якщо такий договір був укладений між пов'язаною особою страховика та юридичною особою, що контролюється страховиком.

3. Для цілей цієї статті угоди з пов'язаними особами включають в себе, зокрема:

- 1) здійснення інвестицій в цінні папери пов'язаної особи;
- 2) взяття на себе зобов'язань за договором позики (кредиту), наданої третьою стороною пов'язаній особі страховика;
- 3) взяття під заставу цінних паперів пов'язаної особи.

#### **Стаття 33. Дозволені угоди з пов'язаними особами**

1. Страховик може перестраховувати ризики у пов'язаної особи страховика.

2. Страховик може позичати кошти у пов'язаної особи страховика.

3. Страховик може укладати договір страхування з пов'язаними особами страховика.

4. Страховик може придбавати у пов'язаної особи страховика:

- а) державні цінні папери або цінні папери, гарантовані урядом України;
- б) активи, які повністю гарантовані державними цінними паперами або цінними паперами, гарантованими урядом України;
- в) товари та послуги на ринкових умовах.

5. Страховик може продати власні активи пов'язаній особі страховика, якщо:

- а) пов'язана особа страховика розраховується за такі активи страховика виключно в грошовій формі;
- б) немає активного ринку для таких активів.

6. Страховик може надавати пов'язаній особі страховика послуги, які звичайно пропонуються таким страховиком необмеженому колу осіб на ринкових умовах.

7. Акції додаткової емісії страховика можуть бути придбані пов'язаною особою страховика, якщо сплата за акції здійснюється у повному обсязі на момент підписки.

8. Страховик може укладати угоди з пов'язаними особами, які є керівниками або співробітниками страховика, якщо такі стосуються заробітної плати, пенсійного забезпечення або іншої винагороди за виконання їх функцій в якості керівників або співробітників страховика.

#### **Стаття 34. Обмеження на угоди з пов'язаними особами**

1. Угоди, що здійснюються з пов'язаними особами страховика, передбачені статтею 34 цього Закону, не можуть передбачати більш сприятливі умови, ніж угоди, укладені з іншими особами.

2. Більш сприятливими умовами вважаються:

- 1) застосування до пов'язаної особи страхового тарифу нижчого за той, що звичайно пропонується третім особам;
- 2) придбання у пов'язаної особи майна низької якості чи за завищеною ціною;
- 3) оплата товарів та послуг пов'язаної особи за цінами вищими, ніж звичайні, або за таких обставин, коли такі самі товари і послуги іншої особи взагалі не були б придбані.

3. Визнаються судом недійсними з моменту укладання угоди, укладені страховиком із пов'язаними особами страховика, які:

а. не зазначені в статті 33 цього Закону;

б. укладені на умовах, сприятливіших за звичайні, які б містилися в угодах з третіми особами, що не є пов'язаними особами страховика.

4. У випадку продажу активів пов'язаній особі на суму, що перевищує 1% регуляторного капіталу, страховик повинен надіслати повідомлення Уповноваженому органу протягом 5 днів з моменту укладення відповідної угоди.

5. Уповноважений орган може запроваджувати обмеження на суму угод із пов'язаними особами.

## **Розділ 5**

### **Інвестиційна діяльність страховика**

#### **Стаття 35. Обмеження інвестиційної діяльності страховика**

1. Загальний розмір інвестицій в будь-яку юридичну особу, включаючи нерезидента, не може бути більшим:

1) 5 відсотків регулятивного капіталу страховика;

2) 50 відсотків статутного капіталу відповідної юридичної особи, включаючи нерезидента, крім випадків, передбачених статтею 36 цього Закону.

2. Сукупна пряма або опосередкована участь страховика у капіталі нерезидентів не повинна перевищувати 10 відсотків регулятивного капіталу страховика.

3. Сукупні інвестиції страховика не повинні перевищувати 80 відсотків розміру регулятивного капіталу страховика.

4. Страховику забороняється інвестувати кошти в юридичну особу, статутом якої передбачена повна відповідальність її власників.

#### **Стаття 36. Дочірні компанії та контроль**

1. Страховик не має право прямо або опосередковано здійснювати контроль за юридичною особою, крім наступних випадків:

1) юридична особа займається виключно наданням фінансових послуг, включаючи нерезидента;

2) діяльність юридичної особи безпосередньо пов'язана з видами діяльності, передбаченими статтею 29 цього Закону.

2. При здійсненні інвестицій страховики повинні утримуватись від концентрації інвестиційних ризиків шляхом здійснення інвестицій в цінні папери юридичних осіб, які здійснюють свою діяльність на схожих ринках.

## **Розділ 6**

### **Проведення страховиками-нерезидентами страхової діяльності на території України**

**Стаття 37.** Страховик-нерезидент має право здійснювати страхову діяльність в Україні за таких умов:

1) держава, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, належить до держав - членів Світової організації торгівлі, не належить до держав, які не беруть участі в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму, а також співпрацює із Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF);

2) між уповноваженим органом із здійснення нагляду за страховими компаніями країни, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, та Уповноваженим органом підписано меморандум (укладено угоду) про обмін інформацією;

3) за страховою діяльністю відповідно до законодавства країни реєстрації страховика-нерезидента здійснюється державний нагляд;

4) страховик-нерезидент має відповідні ліцензії, видані згідно із законодавством країни реєстрації;

5) між Україною та країною, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, укладено міжнародний договір про запобігання податковим ухиленням та уникнення подвійного оподаткування;

6) страховик-нерезидент розташований на території країн або окремих територій, які згідно з рішенням Організації економічного співробітництва та розвитку ООН не мають офшорного статусу, або на території інших країн, якщо неофшорний статус такого страховика підтверджений висновком відповідної торгово-економічної місії;

7) рейтинг фінансової надійності (стійкості) страховика-нерезидента відповідає вимогам, встановленим Уповноваженим органом.

### **Стаття 38. Діяльність філій страховика-нерезидента**

1. Страховики-нерезиденти можуть проводити страхову діяльність на території України через філії страховика-нерезидента.

2. Діяльність філії страховика-нерезидента здійснюється на основі довіреності та положення про філію страховика-нерезидента, які укладаються в нотаріальній формі. Положення про філію страховика-нерезидента та будь-які зміни до нього погоджуються з Уповноваженим органом.

3. Положення про філію страховика-нерезидента повинно визначати, зокрема:

- 1) організаційну структуру філії;
- 2) правила заснування регіональних підрозділів та принципи їхнього представництва;
- 3) види технічних резервів, що створюються такою філією, та методи їхнього створення;
- 4) правила здійснення розрахунків із іноземною материнською компанією.

4. Уповноважений орган може встановлювати додаткові вимоги до положення про філію страховика-нерезидента.

### **Стаття 39. Управління філією страховика-нерезидента**

1. Філії страховиків-нерезидентів можуть набувати права та брати на себе зобов'язання, бути позивачами та відповідачами в суді.

2. Філією страховика-нерезидента керує директор, який повинен мати як мінімум одного заступника.

3. Директор і заступники директора філії страховика-нерезидента повинні відповідати таким вимогам:

- а) бути дієздатними;
- б) мати вищу економічну або юридичну освіту;
- в) не мати непогашеної або незнятої судимості за злочини у сфері господарської діяльності, злочини у сфері службової діяльності, а також будь-які умисні та (або) корисливі злочини.

4. Принаймні дві особи з числа згаданих у частині третій цієї статті, включаючи директора філії страховика-нерезидента, мають володіти державною мовою України.

5. Принаймні дві особи з числа згаданих у частині третій, включаючи директора філії страховика-нерезидента, повинні мати підтверджений стаж роботи на незалежних керівних посадах у фінансових установах протягом принаймні трьох років.

6. Філія страховика-нерезидента зобов'язана зберігати всі документи щодо своєї діяльності за місцем знаходження такої філії страховика-нерезидента на території України.

#### **Стаття 40. Ліцензування філії страховика-нерезидента**

1. За заявою відповідного страховика-нерезидента Уповноважений орган надає своїм рішенням ліцензію на здійснення страхування через філію страховика-нерезидента на території України. Філія страховика-нерезидента може отримати ліцензію лише на види страхування, які може здійснювати відповідний страховик-нерезидент на території країни реєстрації.

2. У заяві, згаданій у частині першій цієї статті, надаються такі відомості:

1) назва та місцезнаходження відповідного страховика-нерезидента, а також назва держави, в якій страховик-нерезидент зареєстрований;

2) місцезнаходження філії страховика-нерезидента;

3) імена та прізвища осіб, що є кандидатами на посади директора та заступників директора філії страховика-нерезидента, актуарія, особи, якій доручено ведення бухгалтерського обліку.

3. До заяви, згаданій в частині першій цієї статті, додаються:

1) нотаріально засвідчена за місцем видачі копія рішення уповноваженого органу управління страховика-нерезидента про відкриття філії страховика-нерезидента в Україні;

2) письмова згода на відкриття філії страховика-нерезидента в Україні, видана державним або іншим уповноваженим контролюючим органом країни, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, якщо законодавством такої країни вимагається одержання зазначеного дозволу, або письмове запевнення страховика-нерезидента про відсутність вимог щодо попередньої згоди на відкриття філії страховика-нерезидента в Україні;

3) нотаріально засвідчений за місцем видачі витяг з торгового (банківського) реєстру або інший офіційний документ, що підтверджує державну реєстрацію страховика-нерезидента;

4) нотаріально засвідчена за місцем видачі копія висновку іноземної аудиторської організації про фінансовий стан страховика-нерезидента на кінець останнього повного календарного року, а також фінансовий звіт за останні 3 роки діяльності страховика. Якщо визначений висновок надається іноземною аудиторською організацією, яка не входить до переліку іноземних аудиторських організацій, визнаних Уповноваженим органом, то такий висновок має бути підтвердженим українською аудиторською організацією;

5) статут (установчі документи) страховика-нерезидента;

6) правила страхування за видами страхування, на які видається ліцензія;

7) бізнес-план, в якому визначено види діяльності, які планує здійснювати філія страховика-нерезидента найближчі три роки, та стратегію діяльності на найближчі п'ять років згідно з вимогами, встановленими Уповноваженим органом;

8) положення про філію страховика-нерезидента;

9) довідка уповноваженого контролюючого органу країни, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, про наявність ліцензії (дозволу) на здійснення страхування та про наявність власних коштів і інформації про фінансовий стан страховика-нерезидента;

10) відомості про директора, заступників директора філії страховика-нерезидента, актуарія, включаючи відомості щодо відповідності професійної придатності та ділової репутації цих осіб вимогам законодавства у порядку, встановленому Уповноваженим органом;

11) документи, які підтверджують наявність відповідного рейтингу фінансової надійності (стійкості) страховика-нерезидента;

12) довідка з банківської установи, що підтверджує наявність гарантійного депозиту, передбаченого статтею 49 цього Закону;

13) відомості за формою, в обсягах та порядку, встановлених Уповноваженим органом, про структуру власності юридичних осіб, які прямо або опосередковано мають істотну участь у страховику з метою ідентифікації кінцевих власників страховика та осіб, що матимуть значний вплив на діяльність страховика;

14) затверджена програма перестраховування;

15) затверджені в установленому порядку програма та правила проведення внутрішнього фінансового моніторингу;

16) інформація про наявність відповідних сертифікатів у випадках, передбачених цим Законом та Уповноваженим органом;

17) копії ліцензій (дозволу) на здійснення страхування страховиком-нерезидентом, виданих уповноваженим контролюючим органом країни, в якій зареєстрований страховик-нерезидент;

18) положення про формування технічних резервів щодо видів страхування, які планує здійснювати філія страховика-нерезидента.

4. Документи, зазначені в пунктах 1-5, 9-12, 17 (крім письмового запевнення страховика-нерезидента) частини третьої цієї статті, повинні бути легалізовані в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і супроводжуються нотаріально завіреним перекладом українською мовою.

#### **Стаття 41. Призначення керівництва філії страховика-нерезидента**

1. Призначення директора та одного із заступників директора філії страховика-нерезидента здійснюється за погодженням з Уповноваженим органом.

2. Погодження, згадане в частині першій, надається відповідно до порядку, затвердженого Уповноваженим органом.

3. У випадку відмови Уповноваженим органом у погодженні, зазначеному в частині першій цієї статті, призначення осіб, згаданих у частині першій цієї статті, правових наслідків не має.

#### **Стаття 42. Підстави для відкликання ліцензії філії страховика-нерезидента**

Крім підстав, зазначених у статті 28 цього Закону, Уповноважений орган відкликає своїм рішенням ліцензію на здійснення страхування у філії страховика-нерезидента, якщо:

- 1) в країні місця реєстрації страховик-нерезидент втратив ліцензію на здійснення страхування;
- 2) в країні місця реєстрації страховик-нерезидент був ліквідований або оголошений банкрутом.

#### **Стаття 43. Припинення діяльності філії страховика-нерезидента**

1. Припинення діяльності будь-якої філії страховика-нерезидента відбувається після її ліквідації.

2. Уповноважений орган може видати припис про ліквідацію будь-якої філії страховика-нерезидента в таких випадках:

1) філія страховика-нерезидента здійснює страхову діяльність із порушенням положень законодавства, свого положення або не забезпечується здатність філії страховика-нерезидента виконувати свої зобов'язання;

2) філія страховика-нерезидента не здійснює страхових виплат на території України або здійснює їх несвоєчасно або неповністю;

3) по відношенню до відповідного страховика-нерезидента в державі його місця реєстрації було відкрито провадження в справі про банкрутство або ліквідацію.

3. У разі видачі припису про ліквідацію Уповноважений орган призначає ліквідатора.

#### **Стаття 44. Ліквідація філії страховика-нерезидента**

1. Ліквідатори зобов'язані подавати звіти про перебіг ліквідації раз на три місяці після початку процесу ліквідації. Уповноважений орган може вимагати частішого подання звітів про перебіг ліквідації, а також надання додаткової інформації.

2. У разі видачі припису про ліквідацію будь-якої філії страховика-нерезидента:

- 1) така філія страховика-нерезидента не може укласти нові договори страхування;
- 2) уже укладені договори страхування не можуть бути пролонговані;
- 3) страхові суми за укладеними договорами страхування не можуть бути збільшені.

3. У випадку припинення діяльності філією страховика-нерезидента на території України або втрати страховиком-нерезидентом ліцензії на здійснення страхування в державі місця знаходження основного офісу такого страховика-нерезидента, ліквідатором філії страховика-нерезидента призначається її директор.

4. Директор філії страховика-нерезидента зобов'язаний повідомити Уповноважений орган про настання обставин, зазначених частиною третьою статті 44 цього Закону, протягом трьох днів після отримання інформації про настання таких обставин, а також оприлюднює оголошення про настання таких обставин у офіційному друкованому виданні Уповноваженого органу та на офіційному сайті страховика протягом 10 днів з моменту виникнення відповідних обставин.

5. Директор філії страховика-нерезидента, який не повідомив Уповноважений орган і не зробив повідомлення про настання обставин, передбачених частиною третьою статті 44 цього Закону, несе відповідальність усім власним майном спільно з відповідним страховиком-нерезидентом щодо будь-якої шкоди, завданої в цьому зв'язку кредиторам.

6. Якщо коштів, що покривають технічні резерви та регулятивний капітал, не вистачає для покриття всіх зобов'язань філії страховика-нерезидента, то непокрита частина зобов'язань задовольняється з дозволу Уповноваженого органу, наданого у формі рішення, за рахунок гарантійного депозиту, передбаченого статтею 45 цього Закону.

7. Страховик-нерезидент відповідає за обов'язками своєї філії страховика-нерезидента всім своїм майном.

#### **Стаття 45. Забезпечення платоспроможності філії страховика-нерезидента**

1. Всі вимоги щодо технічних резервів, гарантійного фонду та регулятивного капіталу в страховика застосовуються до філії страховика-нерезидента.

2. Філія страховика-нерезидента повинна депонувати гарантійний депозит, представлений готівковими коштами в національній валюті України, на рахунок банку резидента, який має ліцензію на здійснення операцій на усій території України та не перебуває на момент розміщення такого депозиту в процедурі санації, фінансового оздоровлення чи банкрутства.

3. На момент подання заяви філією страховика-нерезидента на отримання ліцензії на здійснення страхування або перестрахування розмір гарантійного депозиту повинен бути не меншим за встановлений цим Законом мінімальний розмір статутного фонду страховика, беручи до уваги види страхування, якими збирається займатись філія страховика-нерезидента. Порядок використання рахунку, на якому обліковується такий депозит, устанавлюється нормативно-правовими актами Уповноваженого органу та Національного банку України. Гарантійний депозит та відсотки повертаються страховику-нерезиденту після задоволення всіх вимог за договорами страхування, укладеними філією страховика-нерезидента на території України.

4. На гарантійний депозит не може бути звернене стягнення. Задоволення вимог за рахунок гарантійного депозиту може здійснюватися лише під час ліквідації філії страховика-нерезидента з дозволу Уповноваженого органу.

#### **Стаття 46. Умови реєстрації філії страховика-нерезидента на території України**

1. Страховик-нерезидент має право на відкриття філії страховика-нерезидента в Україні за умов, визначених у статті 37 та в разі наявності письмового безвідкличного зобов'язання страховика-нерезидента про безумовне виконання ним зобов'язань, які виникли у зв'язку з діяльністю його філії страховика-нерезидента на території України.

2. Суди України компетентні розглядати справи, в яких стороною є страховик-нерезидент, що здійснює діяльність на території України через свою філію страховика-нерезидента.

3. Положення цього Закону стосуються відповідно філій страховика-нерезидента, якщо положеннями цього Розділу не передбачено інших умов.

## **Розділ 7. Вимоги до платоспроможності страховиків**

### **Стаття 47. Умови забезпечення платоспроможності страховиків**

1. Платоспроможність страховиків забезпечується дотриманням встановлених вимог платоспроможності, оцінкою їх виконання Уповноваженим органом та його втручанням при невиконанні цих вимог.

2. Страховики зобов'язані на кожну дату дотримуватися таких вимог платоспроможності:

- 1) сформувати технічні резерви в розмірі та в порядку, визначених Уповноваженим органом;
- 2) мати суму активів визначених цим Законом категорій для покриття в повному обсязі технічних резервів, розраховану в порядку, встановленому Уповноваженим органом;
- 3) мати регулятивний капітал у розмірі, не меншому від встановленого відповідно до вимог цього Закону;
- 4) виконувати умови участі в централізованих страхових резервних фондах у випадках, передбачених законодавством;
- 5) дотримуватися інших пруденційних нормативів, установлених Уповноваженим органом.

4. Мінімальний розмір регулятивного капіталу встановлюється як найбільша з двох величин:

- 1) гарантійний фонд страховика або
- 2) нормативний запас платоспроможності.

5. Гарантійний фонд страховика встановлюється в розмірі:

- 1) 2 мільйони євро – для страховика, який здійснює види страхування інші, ніж ті, які належать до галузі страхування життя;
- 2) 3 мільйони євро – для страховика, який здійснює види страхування, які належать до галузі страхування життя;
- 3) 3 мільйони євро – для страховика, який здійснює страхування великих ризиків;
- 4) 3 мільйони євро – для перестраховика;
- 5) мінімального розміру гарантійного депозиту – для основної філії страховика-нерезидента.

6. Нормативний запас платоспроможності для страховика, який здійснює види страхування інші, ніж ті, що належать до галузі страхування життя, на будь-яку дату дорівнює більшій із визначених величин, а саме:

перша – підраховується шляхом множення суми страхових премій за попередні 12 місяців на 0,18 (останній місяць складатиметься з кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових премій зменшується (але не більше ніж на 50 відсотків) на суму страхових премій, належних перестраховикам;

друга – підраховується шляхом множення середньої річної суми страхових виплат за попередні 36 місяців (84 місяці для страховиків, що здійснюють страхування інше, ніж страхування життя, виключно за видами 8 та/або 9) на 0,26 (останній місяць буде складатися із кількості днів на дату розрахунку). При цьому сума страхових виплат зменшується (але не більше ніж на 50 відсотків) на суму виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховування.

Нормативний запас платоспроможності для страховика, який здійснює види страхування, що належать до галузі страхування життя, на будь-яку дату дорівнює величині, яка визначається шляхом множення загальної величини резерву довгострокових зобов'язань (математичного резерву) на 0,05.

7. За результатами оцінювання системи управління страховика (якості управління ризиками, внутрішнього контролю та корпоративного управління), ринкової поведінки страховика та якості розкриття інформації (у звітності, що оприлюднюється, у звітності, що надається Уповноваженому органу, та інформації, що надається споживачам страхових послуг), а також дотримання пруденційних нормативів Уповноваженим органом встановлюються додаткові вимоги до регулятивного капіталу страховика.

Перелік показників та критеріїв оцінки системи управління, ринкової поведінки, розкриття інформації та дотримання пруденційних нормативів, а також порядок оцінювання та визначення розміру додаткових вимог до регулятивного капіталу за результатами оцінювання встановлюються нормативно-правовими актами Уповноваженого органу. При цьому розмір додаткових вимог до регулятивного капіталу не може перевищувати граничних розмірів, установлених у пункті 8 цієї статті.

8. Граничний розмір додаткових вимог до регулятивного капіталу встановлюється в розмірі 30 відсотків мінімального розміру регулятивного капіталу, в тому числі:

- 1) 10 відсотків мінімального розміру регулятивного капіталу при недотриманні вимог до системи управління;
- 2) 10 відсотків мінімального розміру регулятивного капіталу при недотриманні вимог до ринкової поведінки та розкриття інформації;
- 3) 10 відсотків мінімального розміру регулятивного капіталу при недотриманні пруденційних нормативів.

9. Розмір регулятивного капіталу страховика визначається, як частина в активах, вимоги до яких встановлено частиною 10 цієї статті, що залишається після вирахування зобов'язань, вимоги до яких встановлено частиною 11 цієї статті.

10. Сума активів, що приймається до розрахунку регулятивного капіталу, визначається як сума окремих статей активів балансу та сум на позабалансових рахунках з урахуванням таких особливостей:

1) активи, обтяжені іншими зобов'язаннями, ніж зобов'язання за договорами страхування, перестраховування та співстраховування, враховуються в розмірі, що не перевищує балансової вартості таких зобов'язань;

2) активи, якими представлені технічні резерви, враховуються в загальному розмірі, що не перевищує розміру технічних резервів з урахуванням суми часток перестраховиків;

3) активи, якими відповідно до законодавства можуть бути представлені технічні резерви (крім прав вимоги до перестраховиків та активів, зазначених у пункті 1 частини 10 цієї статті), враховуються в розмірі, зменшеному на суми, які враховані в пункті 2;

4) права вимоги до перестраховиків враховуються лише в складі активів, якими представлені технічні резерви, з урахуванням встановлених обмежень щодо такого представлення;

5) інші активи, крім зазначених у пунктах 1, 2 та 3 частини 10 цієї статті, приймаються до розрахунку в розмірі, встановленому нормативно-правовими актами Уповноваженого органу, з урахуванням того, що не враховується:

- I. вартість нематеріальних активів;
- II. дебіторська заборгованість, строк якої перевищує три місяці;
- III. вартість векселів;

IV. вартість інших цінних паперів, якщо такі цінні папери не пройшли лістинг відповідно до норм законодавства та не перебувають в обігу на фондовій біржі або торговельно-інформаційній системі;

б) для цілей розрахунку регулятивного капіталу Уповноважений орган може вимагати застосування страховиками лише певного методу оцінки активів із числа передбачених стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

7) суми, що обліковуються на позабалансових рахунках, можуть бути враховані при розрахунку регулятивного капіталу відповідно до вимог частини 13 цієї статті.

11. Сума зобов'язань, що приймається до розрахунку регулятивного капіталу, визначається в розмірі суми зобов'язань за балансом з урахуванням суми часток перестраховиків у технічних резервах, зменшеної на суму субординованого боргу, що відповідає вимогам частини 12 цієї статті та збільшеної на суми на позабалансових рахунках, що враховуються відповідно до вимог частини 13 цієї статті.

12. На вимогу страховика та наявності наданих ним підтверджень Уповноважений орган може надати дозвіл не враховувати в складі зобов'язань при визначенні регулятивного капіталу суму субординованого боргу (але не більше 50 відсотків мінімального розміру регулятивного капіталу), що відповідає таким вимогам:

1) кошти за субординованим боргом повністю сплачено страховику;

2) в договорі про отримання субординованого боргу міститься положення, згідно з яким у випадку банкрутства або ліквідації страховика кошти за субординованим боргом можуть бути повернені лише після задоволення вимог усіх інших кредиторів такого страховика;

3) договір про надання субординованого боргу може бути змінений лише після погодження з Уповноваженим органом;

4) не більше 25 відсотків коштів такого субординованого боргу складають субординовані позики з визначеною датою погашення;

5) для позик із визначеною датою погашення початковий термін погашення має становити не менше п'яти років. Не пізніше ніж за рік до дати виплати страховик має надати Уповноваженому органу для схвалення план, що показує, як розмір регулятивного капіталу буде утримуватися або буде приведений до нормативного рівня на дату погашення. Ця вимога не стосується випадків, коли розмір, у якому субординований борг становить складову частину регулятивного капіталу, поступово зменшується протягом останніх 5 років до дати виплати зі щорічним зменшенням на 20 відсотків від його первинної вартості;

б) субординовані позики, термін погашення яких не визначений, повинні підлягати погашенню тільки за умови п'ятирічного повідомлення, окрім випадків, коли такі позики більше не розглядаються як складова частина регулятивного капіталу, чи коли для дострокового погашення вимагається згода Уповноваженого органу;

7) кошти за субординованим боргом за умовою договору не можуть бути повернені страховиком раніше ніж через 5 років. Уповноважений орган може дозволити дострокове повернення коштів за субординованим боргом за заявою страховика, якщо це не призведе до порушення вимог платоспроможності страховика.

13. Сума на позабалансовому рахунку, розмір якої становить не менше 10 відсотків підсумку активів балансу, враховується при розрахунку регулятивного капіталу в порядку та в розмірі, встановлених Уповноваженим органом.

14. Страховик має достатній рівень регулятивного капіталу, якщо розмір регулятивного капіталу, визначений відповідно до частини 9 цієї статті, перевищує величину, що розраховується як сума

мінімального розміру регулятивного капіталу та встановлених Уповноваженим органом додаткових вимог до регулятивного капіталу.

15. Зменшення розміру регулятивного капіталу нижче достатнього рівня є індикатором раннього попередження про можливі проблеми з платоспроможністю і потребує здійснення страховиком плану фінансового оздоровлення по відновленню розміру регулятивного капіталу, загальні вимоги до якого встановлюються Уповноваженим органом.

16. При зменшенні розміру регулятивного капіталу нижче мінімального розміру регулятивного капіталу Уповноважений орган застосовує до страховика заходи впливу в установленому порядку.

17. При зменшенні розміру регулятивного капіталу в порівнянні зі станом на попередню звітну дату більш ніж на 10 відсотків страховик разом зі звітністю має надати Уповноваженому органу пояснення щодо причин такого зменшення.

18. Незважаючи на відповідність розміру регулятивного капіталу встановленим вимогам, Уповноважений орган має право в будь-який момент вимагати збільшення страховиком регулятивного капіталу у випадку, якщо Уповноважений орган обґрунтовано вбачає існування загрози інтересам страхувальників та інших споживачів страхових послуг через виникнення негативної ситуації на ринках розміщення активів страховика.

19. Для забезпечення виконання страховиками зобов'язань щодо окремих видів обов'язкового страхування страховики можуть утворювати централізовані страхові резервні фонди та органи, які здійснюють управління цими фондами. Положення про ці фонди затверджуються Уповноваженим органом.

Джерелами утворення централізованих страхових резервних фондів можуть бути відрахування від надходжень страхових платежів, внески власних коштів страховика, а також доходи від розміщення коштів централізованих страхових резервних фондів.

20. Якщо страхова сума за окремим об'єктом страхування перевищує 10 відсотків суми регулятивного капіталу та технічних резервів, страховик зобов'язаний:

1) укласти договір перестраховання за умови, що частина ризику, яка залишається в страховика, не може перевищувати встановлених у цій частині обмежень та;

2) забезпечити набрання чинності договором перестраховання не пізніше набрання чинності договором страхування.

## **Стаття 48. Технічні резерви**

1. З метою забезпечення поточних та майбутніх зобов'язань за договорами страхування страховики зобов'язані створити технічні, включаючи математичні резерви, за кожним видом страхування, на які страховик має ліцензію в тих валютах, у яких страховики несуть відповідальність за своїми страховими зобов'язаннями.

2. Страховики зобов'язані формувати і вести облік технічних резервів у порядку, встановленому цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу, станом на будь-яку дату.

3. Страховики можуть формувати такі технічні резерви:

- 1) резерв незароблених премій;
- 2) резерв ризиків, які не минули;
- 3) резерви збитків, які включають резерв заявлених, але не врегульованих збитків, та резерв збитків, які виникли, але не заявлені;
- 4) резерв коливань збитковості (резерв вирівнювання);
- 5) математичні резерви;

- 6) резерв за договорами інвестиційного страхування;
- 7) резерви премій та знижок страхувальнику;
- 8) резерв катастроф;
- 9) інші технічні резерви, встановлені нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

Уповноважений орган встановлює перелік обов'язкових технічних резервів у залежності від видів страхування.

4. Технічні резерви, зазначені в пунктах 5-7 частини третьої цієї статті, збільшуються повністю або частково на суму доходів від розміщення цих резервів, беручи до уваги умови договорів страхування та відповідні математичні формули розрахунку технічних резервів.

5. Розрахунок технічних резервів виконується страховиком на підставі затвердженого страховиком положення про формування технічних резервів, що розробляється страховиком відповідно до правил формування технічних резервів, установлених Уповноваженим органом. Положення посвідчується актуарієм, який відповідає вимогам чинного законодавства.

6. Положення про формування технічних резервів підлягає реєстрації в Уповноваженому органі при видачі ліцензії на право здійснення відповідного виду страхування. У разі, якщо страховик запроваджує нове положення про формування технічних резервів або вносить зміни та (або) доповнення, страховик повинен подати нову редакцію положення про формування технічних резервів, зміни та (або) доповнення до нього для реєстрації до Уповноваженого органу.

7. Розрахунок математичних резервів страховика, який здійснює страхування життя, має бути здійснений виключно актуарієм.

8. Розрахунок технічних резервів із використанням актуарних методів страховиком із видів страхування, інших, ніж страхування життя, має бути підтверджений висновком актуарія. Цей висновок додається до фінансового звіту страховика.

9. Страховики одночасно з розрахунком технічних резервів за кожним договором на будь-яку дату зобов'язані визначати обсяг страхових зобов'язань страховика (страховика-нерезидента), перестраховика (перестраховика-нерезидента), який прийняв на себе ризики в перестраховування за цим договором.

10. Страховики, які мають право укладати договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, формують та ведуть облік резерву збитків, які виникли, але не заявлені, та резерву коливань збитковості в обов'язковому порядку.

11. Кошти технічних резервів не є власністю страховика і мають бути відокремлені від його іншого майна. Активи, якими представлені технічні резерви, не можуть бути предметом застави.

12. Кошти технічних резервів за договорами, які належать до галузі страхування життя, не можуть використовуватися страховиком для погашення будь-яких зобов'язань, крім тих, що відповідають прийнятим зобов'язанням за договорами, які віднесені до галузі страхування життя і не можуть бути включені до ліквідаційної маси у разі банкрутства страховика або його ліквідації з інших причин.

13. Страховики зобов'язані мати активи, які відповідають вимогам законодавства та в розмірі не меншому, ніж величина суми технічних резервів та гарантійного фонду страховика.

14. Кошти технічних резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій:

- 1) грошові кошти на поточному рахунку;
- 2) банківські вклади (депозити, сертифікати);
- 3) нерухоме майно;
- 4) акції, облігації, іпотечні цінні папери, цінні папери інститутів спільного інвестування, інші цінні папери, які відповідають вимогам, встановленим Уповноваженим органом;

- 5) права вимоги до страховика (страховика-нерезидента), перестраховика (перестраховика-нерезидента), який прийняв на себе ризики в перестраховування;
- 6) банківські метали;
- 7) кредити страхувальникам-громадянам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми. У цьому разі кредит не може бути видано раніше ніж через один рік після набрання чинності договором страхування та на строк, який перевищує період, що залишився до закінчення дії договору страхування;
- 8) готівка в касі відповідно до законодавства.

15. Правила розміщення коштів технічних резервів установлюються нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

16. Кошти технічних резервів повинні розміщуватись з урахуванням терміну виконання зобов'язань за договорами страхування.

17. Уповноважений орган може прийняти рішення щодо розміщення коштів технічних резервів страховика в інші види активів за умови, що вони пов'язані з новими інвестиційними інструментами.

18. Не менше 90 відсотків коштів технічних резервів філії страховика-нерезидента повинні бути розміщені на території України.

19. У випадку пов'язаних між собою страховиків інвестиції в статутний капітал іншого страховика, що належить до однієї страхової групи, не є активами для покриття технічних резервів страховика.

20. У випадку, якщо Уповноважений орган має обґрунтовані підозри щодо ринкової вартості активів, якими представлені технічні резерви та гарантійний фонд страховика, Уповноважений орган може призначити за рахунок страховика незалежного оцінювача, який відповідно до законодавства має відповідний дозвіл із метою встановлення ринкової вартості відповідних активів.

#### **Стаття 49. Фонди страхових гарантій.**

1. З метою додаткового забезпечення страхових зобов'язань страховики можуть на підставі договору створити Фонд страхових гарантій, який є юридичною особою. Державна реєстрація Фонду здійснюється в порядку, передбаченому для державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Виконавчий орган Фонду в десятиденний строк з дня реєстрації повідомляє про це Уповноважений орган.

2. Джерелами утворення Фонду страхових гарантій є добровільні відрахування від страхових (перестрахових) платежів, а також доходи від розміщення цих коштів. Розмір відрахувань до Фонду страхових гарантій і порядок використання коштів цього Фонду встановлюються страховиками, які беруть у ньому участь.

3. Страховики, які здійснюють страхування життя, зобов'язані створити Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя (довгострокового страхування життя) відповідно до законодавства.

### **Розділ 8 Власники страховика**

#### **Стаття 50. Істотна участь**

1. Особа, яка має намір набути істотну участь у страховику або збільшити її таким чином, що така особа буде прямо чи опосередковано володіти чи контролювати 10, 25, 50 та 75 відсотків статутного капіталу страховика чи права голосу придбаних (контрольованих) акцій у статутному капіталі страховика чи незалежно від формального володіння контролювати страховика, зобов'язана у строк, не пізніше ніж за три місяці до дати набуття або збільшення істотної участі в страховику, повідомити

про це Уповноважений орган. Повідомлення повинно містити інформацію, передбачену нормативно-правовими актами Уповноваженого органу, включаючи інформацію щодо фінансового стану та ділової репутації майбутнього власника істотної участі страховика.

Привілейовані акції не враховуються при визначенні істотної участі в страховику в разі, якщо за такими акціями не надається право участі в управлінні страховика.

2. Уповноважений орган може відмовити особі в дозволі набувати, збільшувати істотну участь у страховику, якщо:

1) подано неповний пакет документів, визначених нормативно-правовими актами Уповноваженого органу, надано недостовірну інформацію або подані документи не відповідають вимогам цього Закону або нормативно-правових актів Уповноваженого органу;

2) ділова репутація або фінансовий стан особи, що набуває істотну участь у страховику не відповідає вимогам, встановленим цим Законом або нормативно-правовими актами Уповноваженого органу;

3) професійна придатність та ділова репутація керівників юридичної особи або ділова репутація фізичних осіб, які набувають істотну участь у страховику, не відповідають вимогам, встановленим Уповноваженим органом;

4) у будь-якої особи, яка набуває істотну участь у страховику, відсутні власні кошти та/або не підтверджуються джерела походження коштів, унесених до статутного капіталу;

5) особа згідно з поданими документами не відповідає вимогам цього Закону та нормативно-правових актів Уповноваженого органу.

3. Про неповноту поданого пакета документів та/або про невідповідність вимогам, визначеним цим Законом та нормативно-правовими актами, Уповноважений орган зобов'язаний повідомити осіб (уповноважених осіб) не пізніше тримісячного строку з моменту подання пакета документів, визначених нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

4. Про надання відмови особі набувати, збільшувати істотну участь у страховику Уповноважений орган приймає рішення не пізніше тримісячного строку з моменту подання пакета документів, визначених нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

У разі неприйняття Уповноваженим органом рішення про відмову, набувати, збільшувати істотну участь у страховику у встановлений цим Законом термін, рішення вважається позитивним.

5. Для прийняття рішення про відмову особі мати, набувати, збільшувати істотну участь у страховику Уповноважений орган має право витребувати від державних органів та інших осіб інформацію, необхідну для підтвердження джерел походження коштів, які використовуються для формування статутного капіталу юридичної особи, фінансового стану та ділової репутації осіб, які набувають істотну участь у страховику, професійної придатності та ділової репутації керівників таких юридичних осіб.

6. Державні органи та юридичні особи зобов'язані протягом 30 днів з дня отримання запиту Уповноваженого органу надати йому інформацію, передбачену частиною 5 цієї статті.

7. Юридична чи фізична особа, яка має намір відчужити або передати істотну участь у страховику будь-якій іншій особі або зменшити таку участь настільки, що частка її статутного капіталу або права голосу виявиться нижче рівнів, визначених частиною першої цієї статті, або передати контроль над страховиком іншій особі, повинна повідомити про це Уповноважений орган не пізніше трьох місяців до дати її відчуження або передавання.

8. Якщо особа прямо або опосередковано набуває істотну участь у страховику чи збільшує свою участь до рівнів, визначених частиною першою цієї статті, попередньо не повідомивши Уповноважений орган, або збільшує істотну участь всупереч забороні Уповноваженого органу або під час володіння істотною участю перестає відповідати вимогам, встановленим цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу, Уповноважений орган має право заборонити

особі повністю або частково користуватися правом голосу належних їй акцій та брати участь будь-яким чином в управлінні страховика.

9. Право брати участь у голосуванні за акціями у випадках, передбачених частиною 8 цієї статті, передається довірній особі, яка призначається Уповноваженим органом. Довірена особа зобов'язана під час голосування діяти в інтересах кваліфікованого та зваженого управління страховиком і повинна відповідати вимогам цього Закону та нормативно-правовим актам Уповноваженого органу для осіб, які мають істотну участь у страховику.

10. Рішення загальних зборів страховика не має юридичної сили в разі прийняття його з використанням права голосу акцій, які належать особам, яким Уповноважений орган заборонив прямо або опосередковано, повністю чи частково користуватися правом голосу належних акцій, у випадках, передбачених цим Законом за умови, якщо для прийняття такого рішення кількість голосів, що належить цим особам, має вирішальне значення.

11. Власники істотної участі в страховику зобов'язані протягом усього часу, коли вони мають істотну участь, відповідати вимогам, встановленим цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

12. Страховик подає до Уповноваженого органу разом із річним звітом інформацію про власників істотної участі, що передбачає перелік акціонерів, які володіють більше 10 % статутного капіталу страховика із зазначенням відсотка капіталу, який належить кожному акціонеру, засвідчений особою, яка веде облік права власності на акції страховика в депозитарній системі України, та інформацію про фінансовий стан таких юридичних осіб (баланс та звіт про фінансові результати цієї особи на кінець останнього фінансового року, підтверджені аудитором).

13. У випадках, якщо страховик не виконує вимог до платоспроможності, проводяться планові та позапланові перевірки страховика. Уповноважений орган має право вимагати подання інших періодичних звітів чи інформації стосовно власників істотної участі страховика з метою здійснення нагляду за безпекою і надійністю фінансового стану страховика та забезпечення дотримання положень цього Закону.

14. Набуття власниками страховика істотної участі повинно здійснюватися з дотриманням вимог законодавства у сфері антимонопольного законодавства.

## **Розділ 9**

### **Управління страховиком**

#### **Стаття 51. Органи управління страховика**

1. Органами управління страховика є загальні збори акціонерів, наглядова рада страховика, правління та ревізійна комісія.

2. Голова правління та головний бухгалтер заступають на посаду після надання письмової згоди на це Уповноваженим органом.

3. Уповноважений орган може прийняти рішення про відмову в погодженні призначення осіб, зазначених у пункті 2 цієї статті, керівниками страховика у випадку невідповідності таких осіб вимогам, встановленим цим Законом.

4. Рішення про відмову в погодженні приймається протягом 30 календарних днів з дня надходження інформації про зміни, що плануються в складі керівників страховика.

У разі неприйняття Уповноваженим органом рішення про відмову в погодженні у встановлений цим Законом термін кандидатура керівника вважається погодженою.

Уповноважений орган встановлює порядок погодження кандидатур на посади голови правління та головного бухгалтера.

## **Стаття 52. Загальні вимоги до системи управління страховиком**

1. Вимоги до управління юридичної особи, встановлені законодавством з питань діяльності господарських товариств, застосовуються до страховиків з особливостями, встановленими цим Законом.

2. Система управління страховика повинна забезпечити баланс інтересів страхувальників, застрахованих осіб, вигодонабувачів, інших споживачів фінансових послуг страховика, акціонерів, інших зацікавлених осіб.

3. Система управління страховика повинна включати процедури, за допомогою яких керівники страховика можуть бути притягнуті до відповідальності за свої дії чи бездіяльність, які мали негативні наслідки.

4. Система управління страховика повинна забезпечити розподіл повноважень між наглядовою радою та правлінням страховика, дотримання прозорості процедур прийняття рішень та контролю за їх виконанням, належний обмін інформацією між наглядовою радою та правлінням страховика, надання звітності, її достовірність і повноту.

5. Члени наглядової ради страховика, правління страховика, ревізійної комісії, відповідальні актуарії, внутрішні аудитори не можуть обіймати дві та більше посад у страховику.

Голова правління страховика, головний бухгалтер не можуть бути одночасно членами органів управління інших юридичних осіб, що здійснюють діяльність з надання фінансових послуг, бути фізичними особами-підприємцями, які надають фінансові послуги.

6. Страховики повинні розробити і застосовувати внутрішні регламентуючі документи стосовно системи управління ризиками, системи внутрішнього контролю тощо.

Перелік таких обов'язкових документів та вимоги до їхнього змісту встановлюються Уповноваженим органом.

7. Голова правління, головний бухгалтер страховика несуть відповідальність за складання річної звітності страховика, її достовірність, повноту та своєчасність надання.

8. Уповноважений орган на підставі аналізу даних про фінансовий стан страховика та системи управління, які можуть загрожувати інтересам страхувальників, застрахованих осіб, вигодонабувачів та інших споживачів фінансових послуг страховика, може шляхом видачі відповідного припису заборонити страховику оголошувати та виплачувати дивіденди.

## **Стаття 53. Загальні збори акціонерів страховика**

1. Вищим органом управління страховика є загальні збори акціонерів.

2. До виключної компетенції загальних зборів страховика належить прийняття рішень щодо:

- 1) визначення основних напрямів діяльності страховика та затвердження звітів про їх виконання;
- 2) внесення змін та доповнень до статуту страховика;
- 3) зміни розміру статутного капіталу страховика;
- 4) призначення та звільнення голів та членів наглядової ради страховика, ревізійної комісії;

- 5) затвердження річних результатів діяльності страховика, включаючи його дочірні підприємства, затвердження звітів та висновків ревізійної комісії та зовнішнього аудитора;
- 6) розподілу прибутку;
- 7) припинення діяльності страховика, призначення ліквідатора, затвердження ліквідаційного балансу.
- 8) інші повноваження, передбачені законодавством про господарські товариства в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Інші повноваження загальних зборів акціонерів страховика можуть бути делеговані наглядовій раді страховика.

#### **Стаття 54. Наглядова рада страховика**

1. Кількісний склад наглядової ради страховика повинен бути сформований відповідно до законодавства про господарські товариства, але становити не менше, ніж три особи. Членами наглядової ради можуть бути дієздатні особи, що мають бездоганну ділову репутацію.

2. Членам наглядової ради забороняється:

- займати будь-яку посаду у страховику, іншу ніж член наглядової ради;
- отримувати від страховика іншу винагороду, крім винагороди за виконання своїх обов'язків як члена наглядової ради.

3. Виключно наглядова рада страховика здійснює такі повноваження:

- 1) призначає і звільняє голову та членів правління страховика;
- 2) контролює діяльність правління страховика;
- 3) визначає зовнішнього аудитора;
- 4) призначає начальника та членів служби внутрішнього аудиту;
- 5) затверджує умови оплати праці та матеріального стимулювання членів правління страховика;
- 6) приймає рішення щодо створення, реорганізації та ліквідації дочірніх підприємств, філій страховика, затвердження їх статутів та положень;
- 7) встановлює порядок проведення ревізій та контролю за фінансово-господарською діяльністю страховика.

Статутом страховика до виключної компетенції наглядової ради можуть бути віднесені інші повноваження, які відповідно до закону не віднесені до повноважень інших органів управління страховика.

4. До компетенції наглядової ради страховика відносяться питання розробки стратегії, визначення політики та контролю за їх реалізацією.

5. Для здійснення своїх повноважень наглядова рада страховика може створювати комітети зі спеціальними обов'язками, серед яких може бути комітет із компенсацій та винагород, комітет з управління ризиками, комітет із внутрішнього контролю. Такі комітети підпорядковуються наглядовій раді страховика та діють відповідно до затверджених ним внутрішніх документів. Страховик має право створювати інші комітети для забезпечення своєї діяльності.

#### **Стаття 55. Правління страховика**

1. Кількісний склад правління страховика повинен бути сформований відповідно до законодавства про господарські товариства, але становити не менше, ніж з три особи.

До складу правління може входити головний бухгалтер.

2. Головою правління та членами правління страховика можуть бути фізичні особи, що відповідають наступним вимогам:

- 1) є дієздатними;
- 2) мають вищу економічну або юридичну освіту;
- 3) мають бездоганну ділову репутацію;
- 4) мають стаж роботи на ринку фінансових послуг не менше трьох років.

3. Члени правління страховика додатково до вимог, встановлених пунктом 2 цієї статті, повинні відповідати професійним вимогам до керівників, встановленим Уповноваженим органом.

4. Не менше, ніж дві особи зі складу правління, включаючи голову правління, повинні володіти державною мовою України.

5. Не менше, ніж половина складу правління, включаючи його керівника та головного бухгалтера, повинна мати не менше, ніж трирічний стаж роботи на керівних посадах, в тому числі не менше одного року на керівній посаді у страховику.

6. Як мінімум одна третина членів правління страховика має бути незалежною в розумінні критеріїв, зазначених у пункті 7 цієї статті.

7. Член правління не вважається незалежним, якщо він:

1) є посадовою особою або працівником юридичної особи, яка є власником істотної участі страховика або іншої пов'язаної особи страховика;

2) є власником прямо або опосередковано істотної участі страховика або контролера, або іншої пов'язаної особи страховика;

3) має заборгованість перед страховиком, контролером або пов'язаною особою страховика, крім випадків, коли такий борг забезпечений нерухомістю, що є предметом іпотеки та є основним місцем проживання члена правління та якщо сума заборгованості не перевищує менше з наступних значень:

а) еквівалент 10 тисяч євро; або

б) 0,02 відсотка регулятивного капіталу страховика;

4) є посадовою особою або працівником юридичної особи, яка має заборгованість перед страховиком, контролером або іншою пов'язаною особою страховика, крім випадків, коли такий борг не перевищує розміру, зазначеного у підпункті «3» пункту 7 цієї статті;

5) надає послуги або постачає товари страховику, або є контролером юридичної особи, яка надає послуги або постачає товари страховику, якщо річна вартість таких послуг або товарів становить більше 10 відсотків від загального об'єму послуг та товарів, які надаються такою фізичною чи юридичною особою;

6) має заборгованість на підставі договору позики перед страховиком, контролером або іншою пов'язаною особою страховика, якщо виконуються наступні вимоги:

а) є простроченість по виплаті основної частини боргу або відсотків за договором позики, яка становить більше 90 днів;

б) ставка за договором позики була зменшена через фінансову незабезпеченість боржника;

7) є посадовою особою, працівником або контролером осіб, що отримали позику, яка має ознаки, зазначені в підпункті «8» пункту 7 цієї статті;

8) є чоловіком або дружиною осіб, зазначених в підпунктах 1-6 пункту 7 цієї статті, якщо особа є фізичною особою.

8. Правління страховика проводить свої засідання не менше одного разу на три місяці.

9. Особа не може бути членом правління страховика, якщо вона займає керівну посаду в іншому страховику.

10. Правління страховика підзвітне наглядовій раді та загальним зборам акціонерів страховика.

11. Правління страховика несе відповідальність за:

- нагляд за операціями страховика та поточне управління страховиком;

- досягнення цілей та реалізацію політики, встановленої наглядовою радою страховика та загальними зборами акціонерів;

- дотримання законодавства страховиком;
- надання наглядовій раді страховика рекомендацій щодо цілей, стратегії, бізнес-плану та основних питань політики управління діяльністю страховика;
- надання наглядовій раді страховика комплексної, суттєвої та вчасної інформації, яка дасть змогу оцінити цілі, стратегію і політику страховика та забезпечити відповідальність членів правління страховика за їх дії.

12. Правління страховика діє на підставі положення, що затверджується загальними зборами акціонерів чи наглядовою радою страховика.

## **Стаття 56. Ревізійна комісія**

1. Кількісний склад Ревізійної комісії повинен бути сформований відповідно до законодавства про господарські товариства але становити не менше, ніж три особи. Ревізійна комісія здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю страховика.

2. Ревізійна комісія здійснює такі повноваження:

1) контролює дотримання страховиком законодавства України і нормативно-правових актів Уповноваженого органу;

2) розглядає звіти внутрішніх і зовнішніх аудиторів та готує відповідні пропозиції загальним зборам акціонерів;

3) вносить на загальні збори акціонерів або наглядовій раді страховика пропозиції щодо будь-яких питань, віднесених до компетенції ревізійної комісії, які стосуються фінансової безпеки і стабільності страховика та захисту інтересів клієнтів.

3. Ревізійна комісія обирається загальними зборами акціонерів страховика з числа акціонерів або їх представників. Ревізійна комісія підзвітна загальним зборам акціонерів страховика.

4. Членами ревізійної комісії не можуть бути особи, які є працівниками страховика.

5. Ревізійна комісія здійснює перевірку фінансово-господарської діяльності страховика за дорученням загальних зборів акціонерів, наглядової ради страховика або на вимогу акціонерів, які володіють у сукупності більше ніж 10 відсотками голосів.

6. Ревізійна комісія має право залучати до ревізій та перевірок зовнішніх та внутрішніх експертів і аудиторів.

Ревізійна комісія доповідає про результати ревізій та перевірок загальним зборам акціонерів та наглядовій раді страховика.

Ревізійна комісія готує висновки до звітів і балансів страховика. Без висновку ревізійної комісії загальні збори акціонерів не мають права затверджувати фінансовий звіт страховика.

7. Члени ревізійної комісії можуть брати участь з правом дорадчого голосу у засіданнях наглядової ради страховика та правління страховика.

Засідання ревізійної комісії проводяться за необхідністю, але не рідше одного разу на рік.

Позачергові засідання ревізійної комісії можуть скликатися наглядовою радою страховика чи за ініціативою акціонерів, які володіють більше ніж 10 відсотками голосів.

Рішення приймається більшістю голосів членів ревізійної комісії.

8. Повноваження ревізійної комісії страховика визначаються статутом, а порядок її роботи - положенням про ревізійну комісію, що затверджується загальними зборами акціонерів страховика.

### **Стаття 57. Внутрішній аудит**

1. Страховики зобов'язані створити службу внутрішнього аудиту, яка є органом оперативного контролю наглядової ради страховика. Служба внутрішнього аудиту повинна складатись не менше, ніж з трьох осіб з числа штатних працівників страховика.

2. Служба внутрішнього аудиту виконує такі функції:

- 1) наглядає за поточною діяльністю страховика;
- 2) контролює виконання законів, нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, Уповноваженого органу та рішень органів управління страховика;
- 3) перевіряє результати поточної фінансової діяльності страховика;
- 4) аналізує інформацію та відомості про діяльність страховика, професійну діяльність її працівників, випадки перевищення повноважень посадовими особами страховика;
- 5) надає наглядовій раді страховика висновки та пропозиції за результатами перевірок;
- 6) інші функції, пов'язані з наглядом та контролем за діяльністю страховика.

3. Служба внутрішнього аудиту підпорядковується наглядовій раді страховика та звітує перед нею, діє на підставі положення, затвердженого наглядовою радою страховика.

4. Служба внутрішнього аудиту має право на ознайомлення з усією документацією страховика та на здійснення нагляду за діяльністю будь-якого підрозділу страховика. Служба внутрішнього аудиту уповноважена вимагати письмові пояснення від окремих посадових осіб страховика щодо виявлених недоліків у роботі.

5. Керівник служби аудиту повинен:

- а) мати професійний досвід в сфері аудиту страховиків не менше трьох років;
- б) повинен бути внесений до реєстру аудиторів, які мають право здійснювати аудит фінансових установ;
- в) не займати будь-які посади в інших страховиках.

Уповноважений орган має право встановлювати додаткові вимоги до керівника служби внутрішнього аудиту.

6. Служба внутрішнього аудиту не несе відповідальності і не має владних повноважень щодо операцій, за якими вона здійснює аудит.

Служба внутрішнього аудиту несе відповідальність за обсяги та достовірність звітів, які подаються наглядовій раді страховика щодо питань, віднесених до її компетенції, визначених цим Законом.

7. Працівники служби внутрішнього аудиту при їх призначенні дають письмове зобов'язання про нерозголошення інформації щодо діяльності страховика.

### **Стаття 58. Процедура звільнення керівників страховика**

1. У випадку, коли особа, яка є керівником страховика звільняється за власним бажанням або отримує повідомлення, або якимось іншим чином отримує інформацію про своє звільнення, така особа

має право подати страховику у письмовій формі причину свого звільнення за власним бажанням або причини, через які така особа не погоджується із своїм звільненням.

2. У випадку, коли особа, яка є керівником страховика, звільняється за власним бажанням через незгоду з діями інших керівників страховика, така особа зобов'язана надіслати страховику та Уповноваженому органу письмову заяву, яка містить детальну інформацію про причини незгоди.

### **Стаття 59. Скликання зборів органів управління страховика за ініціативою Уповноваженого органу**

У випадку, якщо Уповноважений орган вважає за необхідне, він може ініціювати загальні збори акціонерів страховика, засідання правління, наглядової ради страховика. Представник Уповноваженого органу має право відвідати такі засідання та виступити на таких засіданнях.

## **Розділ 10 Таємниця страхування, розкриття інформації**

### **Стаття 60. Таємниця страхування**

1. Страховик (перестраховик), члени органів управління та контролю страховика (перестраховика), аудитори, актуарії, інші особи, що працюють у страховика (перестраховика), зобов'язані тримати у таємниці всю та будь-яку інформацію про страхувальника, застрахованих осіб та третіх осіб, які мають відношення до договору страхування (перестраховування), про яку їм стало відомо у зв'язку із виконанням їх завдань, функцій. Зазначені у цій частині особи не можуть використовувати отриману інформацію про страхувальника, застрахованих осіб та третіх осіб, які мають відношення до договору страхування (перестраховування), для власних потреб або на користь іншої особи в інший спосіб, ніж для виконання своїх функцій у страховику.

2. Зобов'язання, зазначені у частині першій цієї статті, поширюються також на страхових та перестрахових посередників та їх працівників.

3. Заступаючи на посаду, усі працівники, члени органів управління та контролю страховика (перестраховика) повинні підписати декларацію про збереження таємниці страхування. Ця вимога поширюється також на страхових та перестрахових посередників, їх працівників.

4. Страхові агенти повинні підписати декларацію відповідно до частини 3 цієї статті при укладенні угоди, яка врегульовує їх відносини зі страховиком. Страхові агенти повинні проінформувати своїх працівників про зобов'язання, зазначені у частині першій цієї статті.

5. Положення частини першої цієї статті щодо обов'язку збереження таємниці страхування також поширюються на випадок припинення правових відносин між страховиком (перестраховиком) та особами, зазначеними у частинах 1-4 цієї статті.

6. Інформація, яка містить таємницю страхування, надається страховиком (перестраховиком) у таких випадках:

- 1) на письмовий запит або з письмового дозволу власника такої інформації;
- 2) на письмові вимоги суду або за рішенням суду;

3) органам прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, податкової міліції Державної податкової адміністрації України, Антимонопольного комітету України на їх письмову вимогу стосовно операцій страхування конкретної юридичної та фізичної особи, фізичної особи – підприємця за конкретним договором страхування у разі порушення кримінальної справи щодо даної фізичної або юридичної особи із обов'язковим посиланням на порушену кримінальну справу.

4) спеціально уповноваженому органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу на його письмову вимогу стосовно додаткової інформації про фінансову операцію, що стала об'єктом фінансового моніторингу;

5) органам Антимонопольного комітету України на їх письмову вимогу стосовно операцій страхування конкретної юридичної та фізичної особи, фізичної особи – підприємця за конкретним договором страхування при розгляді заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

7. Вимога відповідного державного органу на отримання інформації, яка містить таємницю страхування, повинна:

1) бути викладена на бланку державного органу встановленої форми;

2) бути надана за підписом керівника державного органу (чи його заступника), скріпленого гербовою печаткою;

3) містити передбачені цим Законом підстави для отримання такої інформації;

4) містити посилання на норми закону, відповідно до яких державний орган має право на отримання такої інформації.

8. Страховик (перестраховик) має право надавати загальну інформацію, що становить таємницю страхування, іншим страховикам (перестраховикам) в обсягах, необхідних для укладання договору страхування.

9. Обмеження стосовно одержання інформації, що містить таємницю страхування, не поширюються на службовців Уповноваженого органу, які в межах повноважень, наданих цим Законом, здійснюють державний нагляд за страховою (перестраховою) діяльністю та діяльністю страхових, перестрахових посередників.

10. Уповноважений орган відповідно до міжнародного договору України або за принципом взаємності має право надати інформацію, отриману при здійсненні нагляду за діяльністю страховиків, страхових та перестрахових посередників, органу страхового нагляду іншої держави, якщо є гарантії того, що надана інформація буде використана виключно з метою страхового нагляду або запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, чи фінансуванню тероризму.

11. Положення цієї статті не поширюються на випадки надання спеціально уповноваженому органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу інформації про фінансові операції у випадках, передбачених законом.

12. Матеріали, які надаються для аналізу або перевірки, а також відомості та документи про фінансовий, майновий стан юридичних і фізичних осіб, що стали відомі Уповноваженому органу при здійсненні нагляду, становлять професійну таємницю і можуть бути використані лише для здійснення Уповноваженим органом його функцій, включаючи випадки щодо законодавчо встановленого порядку обміну інформацією.

13. Уповноважений орган видає нормативно-правові акти з питань зберігання, захисту, використання та розкриття інформації, що становить таємницю страхування. Перелік інформації, що підлягає обов'язковому опублікуванню, встановлюється Уповноваженим органом та додатково самим страховиком (перестраховиком), страховими та перестраховими посередниками на їх розсуд.

14. Особи, винні в порушенні порядку розкриття та використання таємниці страхування, несуть відповідальність згідно із законами України.

## **Стаття 61. Особливості надання страховиком інформації страхувальникам та клієнтам**

1. Інформація, що підлягає розкриттю, надається страховиком у формі:

- фінансової звітності, яка складається відповідно до законодавства;
- річного звіту страховика, складеного відповідно до вимог Уповноваженого органу;
- звітних даних (інших, ніж фінансова звітність) та іншої інформації, що складається та надається відповідно до нормативних актів Уповноваженого органу;
- даних, що надаються споживачам фінансових послуг відповідно до вимог, встановлених Уповноваженим органом.

2. Страховики, крім розкриття інформації, зазначеної в частині першій цієї статті, публікують свій річний баланс за формою, встановленою Уповноваженим органом.

3. Страховики зобов'язані надавати страхувальникам (перестраховальникам), а також клієнтам таку інформацію на їхню вимогу:

- 1) відомості про фінансові показники діяльності страховика та його економічний стан, які підлягають оприлюдненню згідно із законодавством;
- 2) перелік керівників страховика;
- 3) перелік послуг, що надаються страховиком;
- 4) ціни/тарифи страховика;
- 5) кількість акцій страховика, які знаходяться у власності членів його правління та наглядової ради;
- 6) перелік осіб, частка акцій яких у статутному капіталі страховика перевищує п'ять відсотків, із зазначенням кількості акцій, які належать таким особам;
- 7) інформацію, право на отримання якої закріплено в законах України.

4. Страховик може надавати клієнту іншу інформацію, розкриття якої він вважає важливим.

Страховику забороняється поширення в будь-якій формі реклами та іншої інформації, яка містить неправдиві відомості про його діяльність.

5. Інформація з питань страхування надається клієнту у формі, яка забезпечує правильне розуміння суті страхування, без нав'язування йому рішення обов'язково придбати таку послугу.

6. При наданні інформації клієнту-фізичній особі страховик повинен дотримуватись вимог законодавства щодо захисту прав споживачів.

7. Відповідальність за достовірність та повноту інформації при здійсненні страхування через посередників, яка надається страхувальникам, несе страховик, за винятком, якщо інформація надається через страхового (перестрахового) брокера.

8. Страховик зобов'язаний мати свій Інтернет-сайт, де має бути розміщена інформація, розкриття якої вимагається цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

## **Стаття 62. Обов'язки щодо інформування Уповноваженого органу**

1. Страховик зобов'язаний протягом десяти робочих днів інформувати Уповноважений орган про:

- 1) звільнення керівника страховика та кандидатуру на призначення на цю посаду;
- 2) зміну юридичної адреси і місцезнаходження страховика та його відокремлених структурних підрозділів;
- 3) здійснення страхових виплат на суму, що перевищує 5 відсотків регулятивного капіталу страховика;
- 4) зменшення розміру регулятивного капіталу в порівнянні зі станом на попередню звітну дату більш ніж на 10 відсотків з наданням пояснення щодо причин такого зменшення;

5) пред'явлення обвинувачення керівнику страховика у вчиненні корисливого злочину, фізичній особі-власнику істотної участі або представнику юридичної особи - власнику істотної участі;

б) про застосування заходів впливу за порушення, виявлені іншими органами державної влади.

2. Страховик повинен повідомити Уповноважений орган про свій намір заснувати відокремлений підрозділ за межами території України з зазначенням відповідної іноземної держави. Страховик зобов'язаний надавати інформацію про діяльність своїх відокремлених підрозділів за межами України в обсягах та в порядку, визначених Уповноваженим органом.

3. Уповноважений орган має право визначити перелік іншої інформації, що є важливою для цілей страхового нагляду.

## **Розділ 11** **Договір страхування**

### **Стаття 63. Договір страхування**

1. За договором страхування одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання певної події (страхового випадку) виплатити іншій стороні (страхувальникові) або іншій особі, визначеній у договорі, страхову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору.

2. Страховики, які здійснюють страхування життя, зобов'язані вести персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування життя в порядку та на умовах, визначених Уповноваженим органом.

3. Страховик забезпечує реєстрацію усіх укладених договорів страхування. Реєстр ведеться у електронній формі із забезпеченням можливості відстеження усіх змін до таких записів, внесених пізніше.

4. Загальні умови договору страхування мають бути викладені чітко та в зрозумілій спосіб. Двозначно сформульовані положення тлумачаться на користь страхувальників, застрахованих осіб та вигодонабувачів.

### **Стаття 64. Предмет договору страхування**

1. Предметом договору страхування можуть бути майнові інтереси, які не суперечать закону і пов'язані з:

- 1) життям, здоров'ям, працездатністю та пенсійним забезпеченням (особисте страхування);
- 2) володінням, користуванням і розпорядженням майном (майнове страхування);
- 3) відшкодуванням шкоди, завданої страхувальником (страхування відповідальності).

2. Дозволяється укладення договорів страхування із зазначенням у них ризиків, які відносяться до різних видів страхування за умови визначення відсотку страхової премії по кожному з таких ризиків у договорі та наявності у страховика відповідних ліцензій.

3. Страхувальники можуть укладати із страховиками-нерезидентами договори страхування ризиків, пов'язаних з морськими перевезеннями, комерційною авіацією, запуском космічних ракет і фрахтом (включаючи супутники), у разі, якщо об'єктом страхування є майнові інтереси, пов'язані з товарами, які транспортуються, та/або транспортним засобом, яким вони транспортуються, та/або будь-яка відповідальність, що виникає у зв'язку з таким транспортуванням. Страхова сума за такими договорами страхування не може перевищувати 75 відсотків вартості кожного об'єкта страхування.

## **Стаття 65. Укладання і початок дії договору страхування**

1. Для укладання договору страхування страхувальник подає страховику письмову заяву за формою, встановленою страховиком. При укладанні договору страхування страховик має право запросити у страхувальника баланс або довідку про фінансовий стан, підтверджені аудитором (аудиторською фірмою), та інші документи, необхідні для оцінки страховиком страхового ризику.

2. При заповненні особою заяви на страхування, страховик повинен надати таку інформацію:

- 1) назва, місцезнаходження страховика, відокремленого підрозділу, якщо такий відокремлений підрозділ укладає договір страхування;
- 2) законодавство, що регулює страхування з виду страхування, по якому укладається договір;
- 3) назва та місцезнаходження Уповноваженого органу;
- 4) правила добровільного страхування за відповідним видом страхування.

Інформація надається українською мовою у письмовій формі, крім цього може надаватися іноземною мовою на прохання заявника.

Якщо зазначена у пункті другому цієї статті інформація не була надана під час написання особою заяви на страхування, страховик повинен надати таку інформацію заявнику разом із оформленим договором страхування.

3. При укладанні договору страхування страхувальник має право запросити у страховика фінансову звітність за попередні звітні періоди.

4. Договір страхування набирає чинності з моменту внесення страхувальником першого страхового платежу, якщо інше не встановлено договором.

5. Договір страхування життя може бути укладений як шляхом складання одного документа (договору страхування), підписаного сторонами, так і шляхом обміну листами, документами, підписаними стороною, яка їх надсилає. У разі надання страхувальником письмової заяви за формою, встановленою страховиком, що виражає намір укласти договір страхування, такий договір може бути укладений шляхом надіслання страхувальнику копії правил страхування та видачі страхувальнику страхового свідоцтва (поліса), який не містить розбіжностей з поданою заявою. Заява складається у двох примірниках, копія заяви надсилається страхувальнику з відміткою страховика або його уповноваженого представника про прийняття запропонованих умов страхування.

## **Стаття 66. Валюта страхування**

1. Страхувальники згідно з укладеними договорами страхування мають право вносити платежі лише у грошовій одиниці України, а страхувальник-нерезидент - у іноземній вільно конвертованій валюті або у грошовій одиниці України у випадках, передбачених чинним законодавством України, з урахуванням положень частини четвертої цієї статті при укладанні договорів страхування життя.

2. Якщо дія договору страхування поширюється на іноземну територію відповідно до укладених угод із нерезидентами, то порядок валютних розрахунків регулюється відповідно до вимог законодавства України про валютне регулювання.

3. Страхова виплата здійснюється тією валютою, яка передбачена договором страхування, якщо інше не передбачено законодавством України.

4. Грошові зобов'язання сторін за договорами страхування життя, за їх згодою, можуть бути визначені як у національній валюті України, так і у вільно конвертованій валюті або розрахункових величинах, що визначають фактичний розмір зобов'язань страховика на дату виникнення або виконання цих зобов'язань.

## **Стаття 67. Форма договору страхування**

1. Договір страхування укладається в письмовій формі.

Факт укладання договору страхування може посвідчуватися страховим свідоцтвом (полісом, сертифікатом), що є формою договору страхування.

2. У разі недодержання письмової форми договору страхування такий договір є нікчемним.

### **Стаття 68. Істотні умови договору страхування**

1. Договори страхування укладаються відповідно до правил страхування.

1. Договір страхування обов'язково повинен містити:

- назву документа;
- повну назву та місцезнаходження страховика, включаючи повну назву та місцезнаходження відокремленого підрозділу страховика, якщо договір від імені страховика укладає відокремлений підрозділ;
  - прізвище, ім'я, по батькові або назва страхувальника та застрахованої особи, їх місце проживання та/або місцезнаходження та дати народження;
  - прізвище, ім'я, по батькові, дата народження або назва вигодонабувача та його місце проживання (місцезнаходження), якщо така особа призначається для отримання страхових виплат;
  - предмет договору страхування;
  - розмір страхової суми за договором страхування іншим, ніж страхування життя;
  - розмір страхової суми та (або) розміри страхових виплат за договорами страхування життя, медичного страхування, пенсійного страхування;
  - перелік страхових випадків;
  - розміри страхових внесків (платежів, премій) і строки їх сплати;
  - розмір страхових внесків (платежів, премій) за страхуванням ризиків нещасного випадку, що стався із застрахованою особою, та (або) хвороби застрахованої особи, якщо страхування таких ризиків передбачено договором, який відноситься до галузі страхування життя;
  - страховий тариф (страховий тариф не визначається для страхових випадків, для яких не встановлюється страхова сума). У цьому випадку договором страхування встановлюється розмір регулярних, послідовних страхових внесків та їх періодичність;
  - строк дії договору;
  - місце укладення договору;
  - порядок внесення змін до договору;
  - порядок припинення дії договору;
  - умови здійснення страхової виплати;
  - причини відмови у страховій виплаті;
  - умови та порядок виплати викупної суми;
  - умови виплати додаткових сум (бонусів) та умови участі страхувальника або застрахованої особи у прибутках страховика, якщо це передбачено договором, який відноситься до галузі страхування життя;
  - умови зміни розмірів страхової суми та (або) страхових виплат у разі несплати страхувальником страхових внесків (платежів, премій) за договором, який відноситься до галузі страхування життя, в розмірі та у строки, встановлені договором, якщо така зміна розмірів страхової суми та (або) страхових виплат передбачена договором;
  - права та обов'язки страховика;
  - права та обов'язки страхувальника, вигодонабувача, застрахованої особи;
  - відповідальність сторін;
  - посилання на те, що страхувальник ознайомлений з правилами страхування відповідного виду страхування;
  - інші умови за згодою сторін.

3. Розмір страхової суми та (або) розміри страхових виплат визначаються за домовленістю між страховиком та страхувальником під час укладання договору страхування або внесення змін до договору страхування, або у випадках, передбачених чинним законодавством.

Страхова сума може бути встановлена по окремому страховому випадку, групі страхових випадків, договору страхування в цілому.

При страхуванні майна страхова сума встановлюється в межах вартості майна на момент укладання договору.

Договір страхування може включати в себе франшизу з обов'язковим відображенням виду франшизи, що встановлюється договором.

Страхові тарифи обчислюються актуарно (математично) на підставі відповідної статистики настання страхових випадків, а за договорами страхування життя та пенсійного страхування – також з урахуванням величини інвестиційного доходу, яка повинна зазначатися у договорі страхування. Конкретний розмір страхового тарифу визначається в договорі страхування. Розмір страхового тарифу повинен бути достатнім для виконання зобов'язань страховиком за договором страхування.

4. Уповноважений орган має право встановлювати додаткові вимоги до договорів, які відносяться до галузі страхування життя та до договорів страхування майна громадян.

5. Відповідно до міжнародних систем страхування, які вимагають застосування уніфікованих умов страхування, договори страхування укладаються відповідно до таких умов страхування з урахуванням вимог, передбачених цим Законом.

6. У разі виїзду зареєстрованого в Україні автотранспортного засобу на територію іншої країни - члена міжнародної системи автострахування "Зелена картка", власник такого транспортного засобу зобов'язаний укласти договір обов'язкового страхування цивільної відповідальності власника (користувача) транспортного засобу перед третіми особами, дія якого поширюється на ці країни, та отримати від страховика-повного члена Моторного (транспортного) страхового бюро України страховий сертифікат "Зелена картка" єдиного зразка, який прийнятий в усіх країнах-членах цієї міжнародної системи страхування.

### **Стаття 69. Укладення договору страхування на користь третьої особи**

1. Страхувальник має право укласти із страховиком договір на користь третьої особи лише за її згодою, якій страховик зобов'язаний здійснити страхову виплату у разі досягнення нею певного віку або настання іншої, передбаченої договором страхування події.

2. Страхувальник має право при укладенні договору особистого страхування призначити за згодою застрахованої особи фізичну або юридичну особу для одержання страхової виплати (вигодонабувача), а також замінювати її до настання страхового випадку, якщо інше не встановлено договором страхування.

3. Страхувальники мають право при укладанні договорів страхування інших, ніж договори особистого страхування, призначити фізичну або юридичну особу (вигодонабувача), який може зазнати збитків в результаті настання страхового випадку, для отримання страхового відшкодування, а також замінювати її до настання страхового випадку, якщо інше не встановлено договором страхування.

### **Стаття 70. Співстрахування**

1. За згодою страхувальника предмет договору страхування може бути застрахований за одним договором страхування кількома страховиками (співстрахування) з визначенням прав та обов'язків кожного із страховиків.

2. За погодженням між співстраховиками і страхувальником один із співстраховиків може представляти всіх інших співстраховиків у відносинах із страхувальником, залишаючись відповідальним перед ним у розмірах своєї частки.

3. На укладення договору співстрахування поширюються усі вимоги, які передбачені при укладенні договору страхування.

4. У випадку співстрахування технічні резерви формуються кожним із страховиків згідно з принципами, встановленими цим Законом на суму, пропорційну частці ризику, прийнятого таким страховиком.

### **Стаття 71. Обов'язки страховика**

1. Страховик зобов'язаний:

- 1) ознайомити страхувальника з правилами страхування;
- 2) протягом 7 робочих днів, як тільки стане відомо про настання події, що має ознаки страхового випадку, вжити заходів, спрямованих на своєчасне здійснення страхової виплати;
- 3) у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату у строк, встановлений договором;
- 4) відшкодувати витрати, понесені страхувальником у разі настання страхового випадку з метою запобігання або зменшення збитків, якщо це встановлено договором. Страховик несе майнову відповідальність за несвоєчасне здійснення страхової виплати (страхового відшкодування) шляхом сплати страхувальнику неустойки (штрафу, пені), розмір якої визначається умовами договору страхування;
- 5) за заявою страхувальника у разі здійснення страховиком заходів, що зменшили страховий ризик, або у разі збільшення вартості майна, переукласти з ним договір страхування;
- 6) не розголошувати відомостей про страхувальника та його майнове становище, крім випадків, встановлених законодавством.

2. Страховик не пізніше одного місяця з дня зміни назви постійного місцезнаходження повинен повідомити про ці зміни страхувальників шляхом розміщення повідомлення у офіційних друкованих виданнях, визначених за переліком, встановленим Уповноваженим органом, та на офіційному сайті страховика.

У випадку зміни місцезнаходження відокремленого підрозділу страховика, страховик не пізніше одного місяця з дня зміни місцезнаходження повинен повідомити про ці зміни страхувальників шляхом розміщення повідомлення у двох місцевих друкованих засобах масової інформації за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу та на офіційному сайті страховика.

3. Страховик зобов'язаний розмістити нотаріально посвідчену копію ліцензії на право здійснення страхування в місці, доступному для огляду та ознайомлення з нею страхувальників.

4. Договором страхування можуть бути встановлені також інші обов'язки страховика.

### **Стаття 72. Обов'язки страхувальника**

1. Страхувальник зобов'язаний:

- 1) своєчасно вносити страхові платежі (внески, премії) у розмірі, встановленому договором;
- 2) при укладенні договору страхування надати страховикові письмову інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, і надалі інформувати його про будь-які зміни страхового ризику;

3) при укладенні договору страхування повідомити страховика про інші договори страхування, укладені щодо об'єкта страхування. Якщо страхувальник не повідомив страховика про те, що об'єкт уже застрахований, новий договір страхування є нікчемним;

4) вживати заходів щодо запобігання збиткам, завданим настанням страхового випадку, та їх зменшення;

5) повідомити страховика про настання події, що має ознаки страхового випадку у строк, встановлений договором.

2. Договором страхування можуть бути встановлені також інші обов'язки страхувальника.

### **Стаття 73. Умови та порядок здійснення страхової виплати**

1. Страховик здійснює страхову виплату відповідно до умов договору на підставі заяви страхувальника (його правонаступника або третьої особи, визначеної договором страхування) і страхового акта (аварійного сертифікату), який складається страховиком або уповноваженою ним особою (аварійним комісаром) у формі, що встановлюється страховиком.

Після отримання повідомлення про настання події, що покривається страховим захистом, протягом 7 днів від дати отримання такого повідомлення страховик інформує про це страхувальника та застрахованого, й виконує процедури, пов'язані з визначенням фактичного статусу події, обґрунтованості поданих претензій та розміру страхових виплат, а також інформує у письмовій або електронній формі страхувальника, застрахованого, бенефіціаріїв про те, які документи необхідні для визначення розміру страхової виплати. Страховик не має права вимагати від страхувальника додаткові документи для визначення розміру страхової виплати крім тих, що передбачені умовами договору, законом.

Якщо в строк, передбачений договором або цим Законом, страховик не здійснює страхову виплату, він повідомляє в письмовій формі протягом трьох робочих днів з моменту закінчення терміну здійснення страхової виплати особу, що подала заяву на отримання страхової виплати, про причини, що роблять неможливим задоволення її вимог у повному обсязі або частково, а також виплачує безспірну частину страхової виплати.

Якщо страхова виплата не підлягає виконанню або якщо сплаті підлягає інша сума, ніж зазначена в поданій заяві на отримання страхової виплати, то страховик в терміни, встановлені договором страхування чи законодавством, інформує про це в письмовій формі особу, що подала заяву, із зазначенням обставин та правових підстав для повної або часткової відмови у здійсненні страхової виплати. Інформація від страховика повинна містити вказівку про можливість забезпечення задоволення претензій шляхом подання позову до суду.

Страховики зобов'язані надавати особам, зазначеним у частинах першій, другій цієї статті інформацію та документи, які впливають на визначення гарантійної відповідальності страховика, а також розміру страхових виплат. Такі особи мають право ознайомитися з страховими актами (аварійними сертифікатами) в приміщенні страховика та зробити за власний рахунок дублікати чи фотокопії документів, що містяться або додаються до страхового акта (аварійного сертифікату). Надання доступу до страхового акта (аварійного сертифікату) не повинно супроводжуватися перешкодами для цих осіб.

2. Страховик та страхувальник мають право залучити за свій рахунок аварійного комісара до розслідування обставин страхового випадку. Страховик не може відмовити страхувальнику в проведенні розслідування і повинен ознайомити аварійного комісара з усіма відомими страховику обставинами страхового випадку, надати всі необхідні матеріали та документи.

3. Страхові виплати за договорами особистого страхування здійснюються незалежно від суми, яку має отримати одержувач за державним соціальним забезпеченням, і суми, що має бути йому сплачена як відшкодування збитків.

4. Страхова виплата не може перевищувати розміру прямого збитку, якого зазнав страхувальник. Непрямі збитки вважаються застрахованими, якщо це передбачено договором страхування. У разі, коли страхова сума становить певну частку вартості застрахованого об'єкта, страхова виплата виплачується у такій же частці від визначених по страховій події збитків, якщо інше не передбачено умовами страхування.

5. У разі необхідності страховик або Моторне (транспортне) страхове бюро України можуть робити запити про відомості, пов'язані із страховим випадком, до правоохоронних органів, банків, медичних закладів та інших підприємств, установ і організацій, що володіють інформацією про обставини страхового випадку, а також можуть самостійно з'ясувати причини та обставини страхового випадку.

6. Якщо майно застраховане у кількох страховиків і загальна страхова сума перевищує дійсну вартість майна, то страхова виплата, що виплачується усіма страховиками, не може перевищувати дійсної вартості майна. При цьому кожний страховик здійснює виплату пропорційно розміру страхової суми за укладеним ним договором страхування.

7. Підприємства, установи та організації зобов'язані надсилати відповіді страховикам та Моторному (транспортному) страховому бюро України на запити про відомості, пов'язані із страховим випадком, у тому числі й дані, що є комерційною таємницею. При цьому страховик та Моторне (транспортне) страхове бюро України несуть відповідальність за їх розголошення в будь-якій формі, за винятком випадків, передбачених законодавством України.

#### **Стаття 74. Відмова від здійснення страхової виплати**

1. Страховик має право відмовитися від здійснення страхової виплати у разі:

- 1) навмисних дій страхувальника, застрахованої особи або вигодонабувача, якщо вони були спрямовані на настання страхового випадку, крім дій, пов'язаних із виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, вчинених у стані необхідної оборони (без перевищення її меж), або щодо захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації;
- 2) вчинення страхувальником, застрахованою особою або вигодонабувачем умисного злочину, що призвів до страхового випадку;
- 3) подання страхувальником завідомо неправдивих відомостей про об'єкт страхування або про факт настання страхового випадку;
- 4) одержання страхувальником повного відшкодування збитків за договором майнового страхування від особи, яка їх завдала;
- 5) несвоєчасного повідомлення страхувальником без поважних на те причин про настання події, що має ознаки страхового випадку, або створення страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків;
- 6) наявності інших підстав, встановлених цим Законом.

2. Договором страхування можуть бути передбачені також інші підстави для відмови здійснити страхову виплату, якщо вони не суперечать законодавству.

3. Рішення страховика про відмову у здійсненні страхової виплати повідомляється страхувальникові у письмовій формі з обґрунтуванням причин відмови.

#### **Стаття 75. Відповідальність страховика**

У разі несплати страховиком страховальникові або іншій особі відповідно до договору страхової виплати страховик зобов'язаний сплатити неустойку в розмірі, встановленому договором або законом.

#### **Стаття 76. Перехід до страховика прав страховальника щодо особи, відповідальної за завдані збитки**

До страховика, який здійснив страхову виплату за договором майнового страхування, у межах фактичних витрат переходить право вимоги, яке страховальник або інша особа, що одержала страхову виплату, має до особи, відповідальної за завдані збитки.

#### **Стаття 77. Зміна страховальника - фізичної особи у договорі страхування**

1. У разі смерті страховальника, який уклав договір майнового страхування, його права та обов'язки переходять до осіб, які одержали це майно у спадщину. Страховик або будь-хто із спадкоємців має право ініціювати переукладення договору страхування.

В інших випадках права та обов'язки страховальника можуть перейти до третіх осіб лише за згодою страховика, якщо інше не встановлено договором страхування.

2. У разі смерті страховальника, який уклав договір особистого страхування на користь третьої особи, його права та обов'язки можуть перейти до цієї особи або до осіб, на яких відповідно до закону покладено обов'язки щодо охорони прав та інтересів застрахованої особи.

#### **Стаття 78. Наслідки припинення юридичної особи - страховальника**

Якщо юридична особа - страховальник припиняється і встановлюються її правонаступники, права та обов'язки страховальника переходять до правонаступників.

#### **Стаття 79. Наслідки визнання страховальника-фізичної особи недієздатною або обмеження її цивільної дієздатності**

1. Права та обов'язки страховальника-фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, здійснюються її опікуном з моменту визнання особи недієздатною.

Договір страхування відповідальності фізичної особи, яка визнана судом недієздатною, припиняється з моменту визнання особи недієздатною.

2. Страховальник-фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена судом, здійснює свої права та обов'язки страховальника лише за згодою піклувальника.

#### **Стаття 80. Припинення договору страхування**

1. Дія договору страхування припиняється за згодою сторін, а також у разі:

1) несплати страховальником страхових платежів у встановлені договором строки. При цьому договір вважається достроково припиненим у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не був сплачений за письмовою вимогою страховика протягом десяти робочих днів з дня пред'явлення такої вимоги страховальнику, якщо інше не встановлено договором;

2) ліквідації страховика або страховальника у порядку, встановленому законодавством України, або смерті страховальника-громадянина чи втрати ним дієздатності, за винятком випадків, передбачених цим Законом;

3) в інших випадках, передбачених законодавством України.

2. Дію договору страхування може бути достроково припинено за вимогою страховальника або страховика, якщо це передбачено умовами договору страхування. Страховик не має права відмовитися

від договору особистого страхування без згоди на це страхувальника, який не допускає порушення договору, якщо інше не встановлено договором або законом.

Страховальник або страховик зобов'язаний повідомити іншу сторону про свій намір відмовитися від договору страхування не пізніше, ніж за тридцять днів до припинення договору, якщо інше не встановлено договором.

3. Якщо страхувальник відмовився від договору страхування (крім договору страхування життя), страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення строку договору, з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу (у відсотках), та фактично здійснених страховиком страхових виплат.

Якщо відмова страхувальника від договору обумовлена порушенням умов договору страховиком, страховик повертає страхувальникові сплачені ним страхові платежі повністю.

4. Якщо страховик відмовився від договору страхування (крім договору страхування життя), страховик повертає страхувальникові сплачені ним страхові платежі повністю.

Якщо відмова страховика від договору обумовлена невиконанням страхувальником умов договору страхування, страховик повертає страхувальникові страхові платежі за період, що залишився до закінчення строку договору, з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, та фактично здійснених страхових виплат.

5. У разі дострокового припинення дії договору, який відноситься до галузі страхування життя, страховик виплачує страхувальнику викупну суму, яка є майновим правом страхувальника за договором страхування життя. Викупна сума розраховується математично на день припинення договору страхування залежно від періоду, протягом якого діяв договір страхування, згідно з методикою, яка встановлюється актуарієм. Уповноважений орган може встановити вимоги до методики розрахунку викупної суми.

Якщо вимога страховика зумовлена невиконанням страхувальником умов договору страхування, страхувальнику повертається викупна сума.

Не допускається повернення коштів готівкою, якщо платежі було здійснено в безготівковій формі, у випадку дострокового припинення договору страхування.

### **Стаття 81. Недійсність договору страхування**

1. Договір страхування є нікчемним або визнається недійсним у випадках, встановлених Цивільним Кодексом.

Договір страхування також визнається судом недійсним, якщо:

- 1) його укладено після настання страхового випадку;
- 2) об'єктом договору страхування є майно, яке підлягає конфіскації.

2. Наслідки недійсності договору страхування визначаються відповідно до положень про недійсність правочинів, встановлених Цивільним Кодексом та іншими законами України.

Страховик не має права укладати нові договори, збільшувати страхові суми і продовжувати договори страхування з того виду страхування, для здійснення якого зупинено дію ліцензії, але зобов'язаний виконувати чинні договори страхування до моменту їх припинення або розірвання.

## **Розділ 12 Припинення діяльності страховика**

### **Стаття 83. Припинення діяльності страховика**

1. Страховик може припинити свою діяльність в порядку реорганізації або ліквідації.
2. Страховик вважається таким, що припинив свою діяльність з моменту внесення запису про його припинення до єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
3. Порядок припинення страховика в процесі відновлення його платоспроможності або банкрутства встановлюється відповідним законом в частині, що не суперечить вимогам цього Закону.

### **Стаття 84. Реорганізація страховика**

1. Страховики можуть проводити реорганізацію в формі злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення з урахуванням особливостей здійснення страхування в Україні та в порядку, передбаченому законодавством.
2. Реорганізація в формі злиття та приєднання може відбуватись виключно між страховиками.
3. Реорганізація страховиків здійснюється добровільно або в примусовому порядку за рішенням суду.
4. Для проведення реорганізації страховик повинен отримати дозвіл Уповноваженого органу. Рішення про надання дозволу на проведення реорганізації страховика приймається Уповноваженим органом на підставі заяви страховика та документів, що засвідчують необхідність реорганізації та її наслідки для страхувальників. Вичерпний перелік документів, що надається до заяви про проведення та строки розгляду заяви про надання дозволу на проведення реорганізації визначається нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.
5. Примусова реорганізація страховика проводиться на підставі рішення суду в порядку та на підставах, визначених законодавством України. У разі виникнення необхідності Уповноважений орган, в межах своєї компетенції, має право залучати своїх представників для участі в проведенні примусової реорганізації страховика.
6. Здійснення процедури реорганізації страховика не є підставою для відмови виконання або припинення виконання зобов'язань страховика за договорами страхування.

### **Стаття 85. правонаступництво при реорганізації страховика**

1. При реорганізації страховика здійснюється передача його прав та зобов'язань до страховика правонаступника в порядку універсального правонаступництва.
2. Оформлення правонаступництва щодо прав та зобов'язань страховика при реорганізації здійснюється на підставі передавального акту (роздільного балансу). Передавальний акт повинний бути погоджений з Уповноваженим органом.
3. Будь-які зміни, що відбулись в правах та зобов'язаннях страховика після складання передавального акту (роздільного балансу), повинні бути внесені в нього в формі додатку з наступним повідомленням учасників реорганізації. Під час проведення реорганізації страховик повинен утримуватись від дій, що призведуть до суттєвої зміни положень передавального акту (роздільного балансу).
4. Якщо передавальний акт (роздільний баланс) не дає змоги встановити правонаступника за зобов'язаннями страховика, що був реорганізований, новоутворені страховики несуть солідарну відповідальність за даними зобов'язаннями перед третіми особами.

### **Стаття 86. Ліквідація страховика**

1. Страховик може бути ліквідований:
  - з ініціативи власників страховика;
  - з ініціативи Уповноваженого органу;
  - в судовому порядку внаслідок процедури банкрутства.

2. Ліквідація страховика з ініціативи власників здійснюється в порядку, передбаченому законодавством України про господарські товариства з урахуванням особливостей законодавства про страхування та отриманням згоди Уповноваженого органу.

3. Страховик, що ліквідується з ініціативи власників повинний припинити свою діяльність із провадження страхування та повідомити про це страхувальників (перестраховальників) та кредиторів. Власники страховика повинні призначити ліквідаційну комісію, що буде проводити ліквідацію. Ліквідаційна комісія в місячний термін з моменту свого утворення повинна надати Уповноваженому органу на затвердження план ліквідації страховика відповідно до вимог, встановлених Уповноваженим органом.

4. Ліквідація за поданням Уповноваженого органу здійснюється відповідно до законодавства України про страхування в таких випадках:

- 1) страховик здійснює страхування з порушеннями законодавства України та не забезпечує своєчасного виконання зобов'язань за договорами страхування;
- 2) страховик не виконує плану його санації або санація страховика не досягла запланованих результатів;
- 3) загальні збори акціонерів страховика не прийняли рішення щодо покриття фінансових збитків страховика, що робить неможливим продовжувати його діяльність на ринку страхування;
- 4) в інших випадках, передбачених законодавством України.

5. Рішення про ліквідацію страховика за поданням Уповноваженого органу може бути оскаржено в судовому порядку.

6. Уповноважений орган повинен протягом трьох днів з моменту винесення рішення про ліквідацію страховика повідомити Фонд страхових гарантій.

### **Стаття 87. Ліквідація страховика в разі його неплатоспроможності на підставі рішення суду**

1. Якщо страховик не виконує зобов'язання перед страхувальниками протягом трьох місяців, Уповноважений орган, страхувальники та кредитори страховика мають право звернення до суду із заявою про визнання страховика банкрутом та його ліквідацію. Страхувальники та кредитори повинні направити до Уповноваженого органу рекомендованим листом заяву про систематичне порушення страховиком своїх зобов'язань перед ними з документальним підтвердженням даних випадків. Протягом одного місяця Уповноважений орган повинен розглянути таку заяву та прийняти відповідні заходи впливу. У разі, якщо заходи впливу Уповноваженого органу не досягли позитивного результату, кредитори та страхувальники (перестраховальники) мають право звернутись до суду із заявою про визнання страховика банкрутом.

2. В процесі розгляду справи про відновлення неплатоспроможності страховика або визнання його банкрутом суд повинен врахувати висновки Уповноваженого органу щодо доцільності ліквідації страховика. Уповноважений орган зобов'язаний подати висновок протягом місяця з дня отримання судового запиту. Негативний висновок Уповноваженого органу щодо доцільності ліквідації страховика є підставою залишення справи без розгляду.

Якщо страховик не спроможний виконати свої зобов'язання відповідно до рішення суду про примусове стягнення протягом шести місяців і за цей час не досягнуто домовленостей щодо реструктуризації визначеного боргу, Уповноважений орган зобов'язаний відкликати ліцензію та ініціювати процедуру ліквідації страховика.

3. Справа про визнання страховика банкрутом за заявою страхувальників (перестраховальників) та кредиторів може бути порушена лише після відкликання ліцензій на здійснення страхування.

4. Після відкликання ліцензії на здійснення страхування санація страховика не допускається.

5. Суд призначає ліквідатора страховика, кандидатура якого пропонується Уповноваженим органом. Ліквідатор страховика повинний інформувати Уповноважений орган про хід процедури ліквідації та надати Уповноваженому органу порядок погашення боргів страховиком.

6. Процедура ліквідації страховика повинна бути завершена не пізніше ніж через три роки після відкликання ліцензії на здійснення страхування.

7. Ліквідація страховика вважається завершеною, а страховик ліквідованим з моменту внесення запису про припинення державної реєстрації страховика.

### **Стаття 88. Передача договорів страхування**

1. Страховик має право передати виконання прав та зобов'язань за договорами страхування іншому страховику.

2. Передача договорів страхування відбувається у випадку припинення діяльності страховика або відкриття процедури банкрутства або в інших випадках, встановлених законодавством про страхування.

Передача договорів страхування відбувається на підставі договору про передачу договорів страхування, укладеного в письмовій формі та погодженого Уповноваженим органом.

3. Уповноважений орган надає згоду на передачу договорів страхування повністю або частково страховику, який має ліцензію на здійснення тих видів страхування, що виступають об'єктами передачі.

Страховик, до якого здійснюється передача договорів страхування, повинен мати регулятивний капітал та відповідні технічні резерви, достатні для покриття ризиків за договорами страхування, що передаються.

4. Договори перестраховання можуть передаватись лише перестраховикам, страховикам-нерезидентам, що мають право приймати такі ризики та/або страховикам, що мають ліцензію на вид страхування, що відповідає договорам перестраховання, що передаються.

5. Передача договорів страхування та/або перестраховання відбувається за згоди страхувальників (перестраховальників), договори яких передаються.

6. Відомості про передачу договорів страхування повинні бути опубліковані в офіційному друкованому виданні Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та на офіційному сайті страховика протягом 10 днів з моменту передачі договорів страхування.

## **Розділ 13**

### **Відокремлені підрозділи страховика**

#### **Стаття 89. Відокремлені підрозділи страховика**

1. У разі наявності у страховика філій, відділень, інших відокремлених підрозділів, які провадитимуть господарську діяльність на підставі отриманої ліцензії, такі відокремлені підрозділи можуть здійснювати страхову діяльність лише після реєстрації в Уповноваженому органі шляхом внесення інформації про відокремлені підрозділи до державного реєстру фінансових установ. До заяви

про реєстрацію відокремленого підрозділу страховика до Уповноваженого органу подаються такі документи:

- 1) копія рішення уповноваженого органу страховика про створення відокремленого підрозділу;
- 2) примірник положення про відокремлений підрозділ, який повинен містити відомості про те, що відокремлений підрозділ не є юридичною особою, його повну та скорочену назву, мету створення, функції та порядок ліквідації;
- 3) перелік видів страхування (або видів ризиків за договорами перестраховування для перестраховиків), ведення яких рішенням уповноваженого органу страховика віднесено до компетенції відокремленого підрозділу, з визначеним або невизначеним терміном дії, з обов'язковим зазначенням максимального обсягу страхових зобов'язань за окремим договором страхування, окремими видами страхування, і загального обсягу страхових зобов'язань відокремленого підрозділу;
- 4) інформація про керівника та головного бухгалтера (у разі, якщо така посада передбачена штатним розписом) відокремленого підрозділу;
- 5) засвідчені в установленому порядку копії документів, що підтверджують освіту та стаж роботи керівника та головного бухгалтера;
- 6) інформація про наявність відповідних сертифікатів у випадках, передбачених нормативно-правовими актами Уповноваженого органу;
- 7) затвержені в установленому порядку правила проведення у відокремленому підрозділі внутрішнього фінансового моніторингу (у разі, якщо фінансовий моніторинг у відокремленому підрозділі провадиться на підставі правил проведення фінансового моніторингу, які відрізняються від правил страховика);
- 8) інформація про працівників, які є відповідальними за проведення внутрішнього фінансового моніторингу у відокремленому підрозділі страховика та копії документів про їх призначення.

2. Страховик видає засвідчену копію ліцензії для кожного відокремленого підрозділу страховика.

Засвідчена страховиком копія ліцензії є документом, що підтверджує право відокремленого структурного підрозділу ліцензіата на здійснення страхування на підставі отриманої ліцензії.

Відокремлений підрозділ страховика може мати копії ліцензій лише на ті види страхування, зайняття якими визначено положенням про відокремлений підрозділ.

Надання фінансових послуг через відокремлені підрозділи страховика, інформація про які не внесена до Державного реєстру фінансових установ, забороняється.

Процедура реєстрації відокремленого підрозділу страховика визначається нормативно-правовим актом Уповноваженого органу.

## **Стаття 90. Відокремлені підрозділи страховика за межами України**

Страховик повинен повідомити Уповноважений орган про свій намір заснувати відокремлений підрозділ за межами території України з зазначенням відповідної іноземної держави. Страховик зобов'язаний надавати інформацію про діяльність своїх відокремлених підрозділів за межами України в обсягах та в порядку, визначених Уповноваженим органом.

## **Розділ 14**

### **Об'єднання та саморегулювні організації страховиків**

#### **Стаття 91. Об'єднання страховиків**

1. Страховики можуть утворювати спілки, асоціації та інші об'єднання для координації своєї діяльності, захисту інтересів своїх членів та здійснення спільних програм, якщо їх утворення не суперечить законодавству України. Ці об'єднання не мають права здійснювати страхування. У випадках, передбачених законодавством, для реєстрації об'єднання страховиків необхідно отримати дозвіл Антимонопольного комітету України.

2. Об'єднання страховиків діють на підставі статуту і набувають прав юридичної особи після їх державної реєстрації. Об'єднання страховиків у десятиденний строк з дня реєстрації повідомляє про це Уповноважений орган.

3. Страховики, яким дозволено займатися страхуванням авіаційних та морських ризиків та перестраховики, які здійснюють перестраховання за цими видами страхування, можуть створити відповідно Авіаційне страхове бюро та Морське страхове бюро, які мають бути юридичними особами, що утримуються за рахунок коштів страховиків.

4. Страховики, які мають дозвіл на страхування відповідальності операторів ядерних установок за шкоду, що може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту, зобов'язані утворити ядерний страховий пул, який має бути юридичною особою, що утримується за рахунок коштів страховиків.

## **Стаття 92. Саморегулівні організації страховиків**

1. Об'єднання страховиків набуває статусу саморегулівної організації страховиків у порядку, визначеному Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг".

2. Уповноважений орган на встановлених ним умовах може делегувати цим саморегулівним організаціям повноваження щодо розроблення і впровадження правил поведінки на ринках фінансових послуг та/або сертифікації фахівців ринку фінансових послуг.

3. До завдань саморегулівної організації страховиків може належати, зокрема:

1) представлення членів саморегулівної організації перед державними органами та вжиття заходів з метою захисту їхніх інтересів;

2) надання висновків щодо проектів законодавчих актів, котрі містять норми, які регулюють страхову діяльність та (або) посередницьку діяльність, та щодо пропозицій відповідних органів; співпраця в розробці таких проектів і пропозицій;

3) ініціювання та проведення освітньої та інформаційної діяльності в галузі страхування, й співпраця з питань професійного навчання та підвищення кваліфікації страхових кадрів;

4) збирання, зберігання, обробка та надання інформації про роботу страхових ринків у країні та за кордоном, складення й публікація на її основі аналізів та прогнозів з питань страхової діяльності;

5) створення та експлуатація комп'ютерних баз даних з питань страхової статистики, зокрема, баз даних з рівнів шкоди за окремими видами страхової діяльності, а також бази даних, необхідних для запобігання страховим злочинам, включаючи інформацію про здійснені компенсації та виплати, й про страхових агентів, з якими будь-який суб'єкт страхової діяльності розірвав договір про надання агентських послуг;

6) створення третейського суду в порядку, визначеному законодавством;

7) створення можливостей для досудового розв'язання конфліктів між членами саморегулівної організації.

## **Розділ 15**

### **Посередницька діяльність у сфері страхування**

#### **Стаття 93. Посередницька діяльність у сфері страхування**

1. Посередницьку діяльність у сфері страхуванні на території України можуть здійснювати виключно такі суб'єкти:

1. страхові агенти;

2. страхові та/або перестрахові брокери;

3. страховики, які діють в якості страхового агента для інших страховиків;

2. Якщо посередництво в страхуванні здійснюється страховиками або працівниками страховиків, що пов'язане з виконанням їх трудових обов'язків, така діяльність не вважається страховим посередництвом.

3. Посередницька діяльність страхових брокерів у страхуванні здійснюється як виключний вид діяльності.

4. Право на провадження посередницької діяльності в страхуванні та/або перестраховуванні мають лише ті страхові та/або перестрахові брокери, які отримали Диплом про складання кваліфікаційного іспиту відповідно до програм, погоджених із Уповноваженим органом та внесені до Державного реєстру страхових та перестрахових брокерів.

5. Дозволяється здійснення діяльності страхового та перестрахового брокера однією юридичною особою за умови виконання нею вимог щодо здійснення діяльності страхового та перестрахового брокера.

6. Надання інформаційних та консультаційних послуг додатково до іншої основної професійної діяльності за умови, що така діяльність не направлена на допомогу клієнту з укладання чи виконання договору страхування, врегулювання збитків на професійній основі, а також оцінювання збитків, висновки експертів, не вважається страховим посередництвом.

7. Посередницька діяльність на території України з укладання договорів страхування з іноземними страховиками не допускається, крім договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, страхування ризиків, пов'язаних із морськими перевезеннями, комерційною авіацією, запуском космічних ракет і фрахтом (включаючи супутники), в разі, якщо об'єктом страхування є майнові інтереси, пов'язані з товарами, які транспортуються, та/або транспортним засобом, яким вони транспортуються, та/або будь-яка відповідальність, що виникає у зв'язку з таким транспортуванням і перестраховування з дотриманням вимог цього Закону та коли інше не передбачено міжнародними договорами України.

Посередницька діяльність на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами може здійснюватись відповідно до порядку та вимог, установлених Уповноваженим органом з урахуванням вимог статті 37 цього Закону.

8. Страховий та/або перестраховий брокер зобов'язаний у своїй професійній діяльності діяти виключно в інтересах страхувальників/перестраховальників.

9. Страховий та/або перестраховий брокер не має права укласти договір страхування/перестраховування, якщо умови договору, укладеного між страховим та/або перестраховим брокером і страховиком/перестраховиком, від якого цей брокер отримує брокерську винагороду, суперечать інтересам особи, яка має потребу в страхуванні/перестраховуванні.

#### **Стаття 94. Найменування страхового та/або перестрахового брокера**

1. Найменування страхового та/або перестрахового брокера (юридичної особи) має містити слова “страховий брокер” або відповідно “перестраховий брокер” або похідні від них слова.

2. Не допускається використання найменувань, тотожних до вже існуючих найменувань страхових та/або перестрахових брокерів чи подібних такою мірою, що може призвести до помилки в сприйнятті.

#### **Стаття 95. Диплом про складання кваліфікаційного іспиту страховим (перестраховим) брокером**

1. Диплом про складання кваліфікаційного іспиту можна отримати шляхом проходження керівниками та/або заступниками керівників страхових та/або перестрахових брокерів відповідного курсу навчання та складання іспиту відповідно до вимог Уповноваженого органу, що підтверджується дипломом встановленого зразка про отримання освіти на рівні вимог до підвищення кваліфікації з страхування. Навчання, приймання іспитів, видачу документів про рівень кваліфікації здійснюють

навчальні заклади, які отримали ліцензію Міністерства освіти України на право провадження освітньої діяльності, пов'язаної з наданням освіти про підвищення кваліфікації з питань страхування.

## **Стаття 96. Вимоги до порядку провадження посередницької діяльності страхових та/або перестрахових брокерів**

1. При здійсненні своєї професійної діяльності страховий та/або перестраховий брокер зобов'язаний дотримуватися таких вимог:

а) володіти інформацією, необхідною для укладення договору страхування (перестраховування), у тому числі про наявність необхідних ліцензій, розміри страхових тарифів та умови страхування (перестраховування), які пропонуються страховиками (перестраховиками);

б) мати ділову репутацію відповідно до вимог, установлених цим Законом;

в) на підставі брокерської угоди забезпечувати укладення договору страхування (перестраховування) із страховиком або перестраховиком, які мають стійке фінансове становище на найбільш вигідних для страхувальника (перестраховальника) умовах;

г) пропонувати особі, яка має потребу в страхуванні/перестраховуванні, аналогічні страхові/перестрахові послуги не менше як двох страховиків (за наявності такої кількості страховиків, які надають послуги за цим видом страхування);

д) укласти договір (поліс) обов'язкового страхування своєї професійної відповідальності з страховиком, який має відповідну ліцензію на суму, не менше:

1) для страхового або перестрахового брокера – фізичної особи-підприємця – не менше 10 000 євро на рік;

2) для страхового та/або перестрахового брокера – юридичної особи – не менше 50 000 євро на рік;

3) для страхового та/або перестрахового брокера - нерезидента, який здійснює діяльність в Україні через постійне представництво – не менше 50 000 євро на рік.

2. Забороняється участь страховика (перестраховика) або його працівників у створенні та діяльності страхового та/або перестрахового брокера. Власники та працівники страховика (перестраховика) не можуть одночасно обіймати посади в страховика (перестраховика) та в страхового та/або перестрахового брокера.

3. Страхові брокери-фізичні особи-підприємці, які зареєстровані у встановленому порядку як суб'єкти підприємницької діяльності, не мають права отримувати та перераховувати страхові платежі та страхові виплати.

4. У разі отримання платежів від страхувальника (перестраховальника) страхові та/або перестрахові брокери повинні мати окремі поточні рахунки:

- для власної організаційно-господарської діяльності;

- для перерахування страхових платежів та страхових виплат та інших платежів, які пов'язані з виконанням договору страхування/перестраховування.

Кошти, які надійшли на рахунок страхового та/або перестрахового брокера, що використовується для перерахування страхових та інших платежів, які пов'язані з виконанням договору страхування не можуть використовуватись для інших цілей, зокрема для розміщення на депозитних рахунках у банку.

5. Страховий та/або перестраховий брокер-юридична особа або постійне представництво юридичної особи-нерезидента повинні надати банку доручення на перерахування страхових платежів, отриманих від страхувальника/перестраховальника, страховику/перестраховику в строк, передбачений брокерською угодою, що не може бути встановлений більш ніж 10 днів.

6. Страхові та/або перестрахові брокери-нерезиденти можуть надавати послуги на території України виключно через:

а. постійні представництва в Україні, які повинні бути зареєстровані як платники податку відповідно до законодавства України та включені до Державного реєстру страхових та перестрахових брокерів;

б. юридичні особи, зареєстровані на території України, які засновані відповідними страховими та/або перестраховими брокерами-нерезидентами та включені до державного реєстру страхових та перестрахових брокерів.

Дозволяється діяльність страхових та/або перестрахових брокерів-нерезидентів без реєстрації постійного представництва в Україні щодо посередництва в страхуванні ризиків, передбачених пунктом «а» частини п'ятої статті 3 цього Закону.

7. Страховий (перестраховий) брокер може отримувати брокерську винагороду таким чином:

1). Від страховика/перестраховика як частину страхової (перестрахової) премії.

2). Від страхувальника/перестраховальника на умовах, визначених брокерською угодою.

8. Забороняється отримання страховим та/або перестраховим брокером винагороди одночасно від страхувальника/перестраховальника та страховика/перестраховика.

9. Обмеження, передбачене пунктом 8 цієї статті, може бути знято в разі письмової згоди страхувальника/перестраховальника.

10. Страховий та/або перестраховий брокер не може бути власником корпоративних прав у страховому агенті або бути членом виконавчого або наглядового органу страхового агента.

### **Стаття 97. Вимоги до порядку провадження посередницької діяльності страхових агентів**

1. Страховим агентом може бути дієздатна фізична особа, яка:

а. досягла 18-ти річного віку;

б. має повну середню освіту;

в. не була засуджена за навмисні злочини проти власності, господарські і посадові злочини;

г. пройшла навчання в страховій компанії, яку така особа представляє, відповідно до вимог Уповноваженого органу;

д. отримала спеціальне посвідчення від страховика на представлення його інтересів, складене за формою, встановленою Уповноваженим органом.

2. Страховим агентом може бути юридична особа, керівник або працівники якої, що безпосередньо виконують функції страхового агента:

а. є дієздатними фізичними особами;

б. мають повну середню освіту;

в. не були засуджені за навмисні злочини проти власності, господарські і посадові злочини;

г. пройшли навчання в страховій компанії, яку така особа представляє, відповідно до вимог Уповноваженого органу;

д. отримали спеціальне посвідчення від страховика на представлення його інтересів, складене за формою, встановленою Уповноваженим органом.

3. При здійсненні своєї професійної діяльності страховий агент зобов'язаний дотримуватися таких вимог:

а. при отриманні страхових платежів від страхувальників перерахувати ці грошові кошти на рахунок страховика протягом двох банківських днів після надходження відповідних страхових платежів;

б. подавати щодаки страховику звіт про укладені та розірвані договори та розміри отриманих і повернутих платежів, а також акт звірки зіпсованих полісів.

4. У разі несвоєчасного перерахування страховим агентом страхових платежів або порушення ним строку оформлення договорів страхування без поважних причин страховик має право припинити дію агентської угоди. При цьому обов'язково складається акт звірки за отриманими та повернутими полісами.

5. Страховик зобов'язаний здійснювати виплату комісійної винагороди страховому агенту в розмірі та в строк, передбачені агентською угодою. При цьому, комісійна винагорода страховому агенту виплачується тільки по тих договорах страхування, які укладені в період дії агентської угоди, укладеної між страховиком і страховим агентом.

6. Страховик зобов'язаний вести реєстр страхових агентів, що має бути вільнодоступним для користувачів та розміщений на офіційному сайті страховика.

7. Нагляд за діяльністю страхового агента здійснює страховик, на користь якого діє страховий агент. Страховик зобов'язаний надавати інформацію про своїх агентів на вимогу та в порядку, встановленому Уповноваженим органом.

8. Страховик зобов'язаний здійснювати контроль за діяльністю своїх страхових агентів. Страховик несе відповідальність за дії своїх агентів перед страхувальниками. Неналежний контроль страховика за діяльністю його страхових агентів кваліфікується як порушення страхового законодавства.

9. Страховик зобов'язаний видати страховому агенту довіреність, яка має визначати:

- а. сферу діяльності страхового агента з вказівкою на види страхування;
- б. розмір максимальної страхової суми, на яку страховий агент може укласти страховий договір;
- в. обсяг повноважень страхового агента.

10. Страховий агент не може надавати послуги страховому та/або перестраховому брокеру.

11. У випадку зміни місцезнаходження страхового/перестрахового брокера він повинен протягом місяця повідомити про це страхувальників, з якими в нього укладені договори.

## **Стаття 98. Надання інформації страховими та/або перестраховими брокерами**

1. До моменту укладення або внесення змін до договору страхування/перестраховування, страховий та/або перестраховий брокер повинен повідомити особу, яка має потребу в страхуванні/перестраховуванні в порядку, встановленому Уповноваженим органом, про:

- 1) найменування та адресу, за якою він зареєстрований;
- 2) свідоцтво про реєстрацію страхового та/або перестрахового брокера та порядок, у якому цю інформацію можна перевірити;
- 3) страхову суму, на яку застрахована його професійна відповідальність, та назву відповідного страховика;
- 4) всіх страховиків, у яких страховий брокер має істотну участь;
- 5) порядок оскарження дій страхового та/або перестрахового брокера.

2. Страховий брокер повинен надати клієнту обґрунтовану інформацію в письмовій формі щодо причин, на основі яких він рекомендує укласти договір страхування саме з цим страховиком.

3. Якщо страховий брокер отримує комісію або іншу винагороду за послуги у сфері страхового/перестрахового посередництва, він повинен повідомити про це особу, яка має потребу в страхуванні/перестраховуванні. Страховий та/або перестраховий брокер повинен інформувати цю особу про право доступу до інформації щодо розміру комісії чи іншої винагороди, що отримує страховий та/або перестраховий брокер.

4. Страховий брокер повинен повідомити клієнту про назви всіх страховиків, з якими він співпрацює.

5. Інформація, яка надається клієнту повинна бути:

- 1) у чіткій і зрозумілій для клієнта формі;

2) надана в письмовій формі або на будь-якому іншому носії інформації, доступному для клієнта;

3) українською мовою, або будь-якою мовою, що погоджена сторонами.

## **Розділ 16**

### **Перестрахова діяльність**

#### **Стаття 99. Перестрахова діяльність**

1. На території України мають право здійснювати перестраховання виключно:

- а) страховики за видами страхування, на які мають діючі ліцензії;
- б) перестраховики;
- в) страховики-нерезиденти незалежно від наявності філії на території України.

2. Страховик може передавати та приймати ризики в перестраховання лише після затвердження правлінням страховика програми перестраховання, яка погоджується Уповноваженим органом. Вимоги до програми перестраховання встановлюються нормативно-правовими актами Уповноваженого органу, але в будь-якому випадку програма перестраховання повинна містити таку інформацію:

- а) критерії вибору страховиків та перестраховиків включаючи страховиків-нерезидентів, яким страховик може передавати свої ризики за договорами перестраховання;
- б) максимальний обсяг страхових зобов'язань у залежності від виду страхових ризиків, що може передаватись страховикам та перестраховикам, в тому числі страховикам-нерезидентам, включаючи і встановлення обмежень на одного страховика та певну групу страховиків, які відповідають певним критеріям;
- в) максимальний обсяг страхових зобов'язань для кожного виду страхування, що можуть передаватись у перестраховання;
- г) перелік страховиків та страховиків-нерезидентів, які можуть приймати ризики в перестраховання від страховика.

Обмеження на перестраховання та критерії вибору страховиків та перестраховиків включаючи страховиків-нерезидентів має відповідати вимогам, встановленим Уповноваженим органом. Зміни до програми перестраховання набувають чинності з моменту погодження Уповноваженим органом.

3. Страховик (цедент, перестраховувальник) зобов'язаний повідомляти страховика та/або перестраховика про всі зміни свого договору зі страхувальником.

4. Страховик (цедент, перестраховувальник), який уклав із страховиком договір перестраховання, залишається відповідальним перед страхувальником у повному обсязі згідно з договором страхування.

5. Укладення страховиками (цедентами, перестраховувальниками) договорів перестраховання з страховиками-нерезидентами дозволяється тільки в разі, коли на момент укладення або продовження дії договору перестраховання:

1) у країні, в якій зареєстрований страховик-нерезидент, передбачений нагляд за страховою та перестраховою діяльністю, і такий страховик-нерезидент є суб'єктом такого нагляду;

2) страховик-нерезидент провадить безперервно страхування та/або перестраховання не менше ніж три роки до дати укладення договору перестраховання;

3) відсутні не усунені страховиком-нерезидентом суттєві порушення законодавства про страхування і з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та боротьби з тероризмом країни його реєстрації як юридичної особи;

4) страховик-нерезидент та/або орган нагляду його юрисдикції на підставі звернення страховика (цедента, перестраховальника) та/або Уповноваженого органу надав відповідну інформацію, передбачену в підпунктах 1-3 пункту 4 цієї статті в письмовому вигляді.

6. Страховик (цедент, перестраховальник) має впевнитись у тому, що страховик-нерезидент відповідає визначеним у підпунктах 1-3 пункту 4 цієї статті вимогам до укладення з ними договору перестраховування та несе повну відповідальність за дотримання зазначених вимог згідно із законодавством.

7. У разі потреби страховики (цеденти, перестраховальники) звертаються до Уповноваженого органу із запитом стосовно надання інформації про страховиків-нерезидентів відповідно до підпунктів 1-3 частини 4 цієї статті, з якими передбачається укладення договорів перестраховування. Уповноважений орган надає необхідну інформацію за наявності.

8. У разі відсутності (недостатності) відомостей про діяльність страховика-нерезидента, що підтверджують виконання передбачених цією статтею вимог, виявленої за результатами аналізу інформації, що подається страховиками (цедентами, перестраховальниками) Уповноваженому органу відповідно до цієї статті та у складі звітних даних, або виїзних і безвиїзних перевірок, Уповноважений орган звертається з офіційним запитом до органу, який виконує функції нагляду за страховою і перестраховою діяльністю в країні реєстрації страховика-нерезидента.

9. Страховики можуть передавати та приймати ризики в перестраховування відповідно з отриманими ліцензіями та з урахуванням вимог законодавства.

Уповноважений орган може встановлювати додаткові вимоги до страховиків, у тому числі страховиків-нерезидентів, які мають право отримувати ризики від страховиків за договорами перестраховування та встановлювати обмеження на перестраховування ризиків на підставі певних критеріїв.

10. Страховики не мають права перестраховувати ризики за видами страхування, передбаченими частиною 2 статті 4 цього Закону, крім випадку перестраховування випадку смерті застрахованої особи та медичного страхування.

11. Здійснення перестраховування за межі України має відбуватися виключно з урахуванням вимог валютного законодавства України.

### **Стаття 100. Діяльність перестраховика**

1. Перестраховик отримує єдину ліцензію на прийом та передачу ризиків у перестраховування за всіма видами страхування.

2. Підставами для отримання ліцензії на здійснення перестраховування як виключного виду діяльності є відповідність документів, що подаються страховиками, ліцензійним умовам, які встановлюються Уповноваженим органом.

3. Уповноважений орган може встановлювати окремі вимоги щодо капіталу та резервів перестраховиків, що отримали ліцензію на здійснення перестраховування як виключного виду діяльності.

4. Всі вимоги та положення цього Закону, які регулюють діяльність страховика, також застосовуються до перестраховика, якщо інше не зазначено в цьому Законі або не впливає зі змісту цього Закону.

### **Стаття 101. Істотні умови договору перестраховування**

1. Положення щодо договору страхування, передбачені цим Законом, застосовуються також до договору перестрахування, укладеного між резидентами України, крім випадків, коли інше не впливає з змісту цього Закону або із сутності договорів перестрахування.

2. Договір перестрахування повинен містити:

- 1) назви та адреси перестраховальника, страховика, перестраховика або страховика-нерезидента;
- 2) зазначення об'єкта страхування за оригінальним договором страхування (сукупністю оригінальних договорів страхування), що є підставою для укладення договору перестрахування;
- 3) тип договору перестрахування (облігаторний, факультативний, пропорційний, непропорційний, квотний, ексцеденту сум, ексцеденту збитку, ексцеденту збитковості тощо);
- 4) перелік страхових випадків за оригінальним договором страхування і відповідних перестрахових ризиків, при настанні яких страховик або перестраховик повинен здійснити перестрахову виплату;
- 5) розмір страхової суми за основним договором страхування, іншим, ніж договір страхування життя;
- 6) розмір страхової суми та (або) розміри страхових виплат за основним договором страхування життя;
- 7) розмір утримання перестраховальника;
- 8) розмір зобов'язань страховика або страховика-нерезидента, який взяв на себе ризики за договором перестрахування;
- 9) розміри перестрахових внесків (платежів, премій) і строки їх сплати;
- 10) строки дії основного договору страхування і договору перестрахування;
- 11) умови здійснення перестрахової виплати;
- 12) причини відмови в перестраховій виплаті;
- 13) порядок зміни і припинення дії договору перестрахування;
- 14) права та обов'язки сторін і відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору перестрахування.

3. Передані в перестрахування ризики страховика за оригінальним договором страхування вважаються перестрахованими на умовах (правилах) страховика, що уклав цей договір страхування, якщо інше не визначено договором перестрахування.

4. У випадку, якщо договір перестрахування укладається із страховиком-нерезидентом, сторони такого договору перестрахування можуть відступити від вимог цієї статті у випадку, якщо договір перестрахування регулюється іноземним законодавством.

## **Розділ 17** **Актуарна діяльність**

### **Стаття 102. Актуарій**

1. Будь-який страховик повинен мати у своєму штаті актуарія або укласти угоду з актуарієм про надання послуг.

Діяльність актуаріїв та їхні повноваження встановлюються цим Законом та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

2. Уповноважений орган веде реєстр актуаріїв та видає відповідні свідоцтва. Порядок внесення інформації до реєстру актуаріїв установлюється Уповноваженим органом.

3. Рішення про внесення особи до реєстру актуаріїв (або виключення з реєстру) публікується в офіційних виданнях Уповноваженого органу.

### **Стаття 103. Відповідальний актуарій**

1. Відповідальний актуарій – це актуарій, до діяльності та обов'язків якого Уповноваженим органом встановлюються додаткові вимоги.

2. На посаду відповідального актуарія призначається особа, рівень освіти якої відповідає кваліфікаційним вимогам, встановленим Уповноваженим органом (має відповідні документи), яка має досвід роботи на посаді актуарія в Україні не менше ніж 3 роки та бездоганну ділову репутацію, а також є членом професійного об'єднання актуаріїв.

3. Наглядова рада страховика зобов'язана призначити відповідального актуарія. Відомості про призначення (або зміни у призначенні) відповідального актуарія надаються для узгодження до Уповноваженого органу в строк, що не перевищує трьох календарних днів з дня призначення в письмовій формі. У разі звільнення відповідального актуарія страховик повинен повідомити про це Уповноважений орган та призначити іншого відповідального актуарія в строк, що не перевищує 30 календарних днів.

Уповноважений орган має право не погодити призначення відповідального актуарія. Уповноважений орган може ініціювати звільнення відповідального актуарія з посади.

Якщо наглядова рада страховика порушує обов'язок щодо призначення відповідального актуарія, то Уповноважений орган має право призначити відповідального актуарія на строк, що не перевищує 6 місяців.

4. До обов'язків відповідального актуарія належать:

- підтвердження адекватності розміру страхових тарифів і премій;
- розрахунок нормативного запасу платоспроможності та розміру регулятивного капіталу;
- підтвердження методів формування технічних резервів;
- визначення адекватності активів страховика;
- рекомендації щодо адекватності оцінки ризиків, інвестиційної політики, статистичних висновків;
- стрес-тестування фінансового стану страховика.

5. Відповідальний актуарій складає обов'язковий щорічний актуарний звіт щодо оцінки страхових зобов'язань (технічних резервів) та розподілу інвестиційного доходу між страхувальниками (власниками страхових договорів із страхування життя).

Актуарний звіт є невід'ємною частиною річної фінансової звітності страховика, яка подається до Уповноваженого органу. Уповноважений орган встановлює вимоги до змісту і порядку надання обов'язкового щорічного актуарного звіту.

6. Страховик за вимогою відповідального актуарія зобов'язаний надати всі наявні документи і відомості, необхідні відповідальному актуарію для виконання та підготовки обов'язкових актуарних розрахунків і звітів. Відповідальний актуарій не несе відповідальності за повноту і достовірність документів і відомостей, наданих страховиком.

7. Відповідальний актуарій інформує правління та наглядову раду страховика про виявлення під час виконання своїх завдань, передбачених частиною четвертою цієї статті, фактів, що вказують на скоєння злочину або порушення положень законодавства.

8. Протягом 30 днів з дати інформування правління та наглядової ради відповідного страховика про виявлення фактів, зазначених у частині сьомій цієї статті, відповідальний актуарій інформує Уповноважений орган про виявлені факти та заходи, вжиті таким страховиком у зв'язку з наданням відомостей про такі факти.

9. Відповідальний актуарій не може одночасно займати будь-яку іншу посаду в страховику.

#### **Стаття 104. Відповідальність актуарія**

1. Актуарій несе персональну відповідальність за неналежне виконання посвідчених ним

актуарних розрахунків та підготовки актуарних звітів.

2. Уповноважений орган має право застосувати заходи впливу до актуарія (попередження, зупинення дії свідоцтва до 1 року, анулювання свідоцтва) на підставі:

- встановлення неодноразових фактів здійснення актуарних розрахунків низької якості;
- здійснення актуарної діяльності з систематичним порушенням вимог законодавства;
- розголошення або передачі третім особам (за винятком Уповноваженого органу) конфіденційної інформації, отриманої в ході проведення актуарних розрахунків;
- невиконання вимоги частин 7-8 статті 103 або несвоєчасного інформування Уповноваженого органу;
- ухвали суду про притягнення особи, яка здійснює актуарні розрахунки, до кримінальної відповідальності за скоєння злочинів у сфері господарської діяльності.

### **Стаття 105. Професійне об'єднання актуаріїв**

1. Актуарії мають право об'єднуватися в громадські організації за професійною ознакою для координації своєї діяльності, здійснення спільних програм та захисту інтересів своїх членів, якщо їх утворення не суперечить законодавству України.

Об'єднання актуаріїв діє на підставі статуту, який затверджується рішенням конференції актуаріїв, і набуває статусу юридичної особи після його державної реєстрації.

2. За рішенням Уповноваженого органу одному з професійних об'єднань актуаріїв може бути надано статус саморегульвної організації актуаріїв.

Статут та внутрішні положення саморегульвної організації актуаріїв у частині здійснення функцій щодо регулювання актуарної діяльності, делегованих Уповноваженим органом, підлягають погодженню з його боку. Уповноважений орган здійснює моніторинг реалізації делегованих ним саморегульвній організації актуаріїв функцій і в разі необхідності має право припиняти або відкликати відповідні повноваження включно до позбавлення об'єднання актуаріїв статусу саморегульвної організації.

## **Розділ 18**

### **Зовнішній аудит та фінансова звітність страховика**

#### **Стаття 106. Призначення та кваліфікаційні вимоги до зовнішнього аудитора страховика**

1. Аудиторська перевірка діяльності страховика проводиться зовнішнім аудитором, який має право на провадження аудиторської діяльності на території України згідно із законодавством та внесений до реєстру аудиторів, що можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ.

2. З метою підтвердження фінансової звітності та звітних даних страховика, передбачених цим Законом, наглядова рада страховика щорічно зобов'язана призначати зовнішнього аудитора, що має відповідати вимогам, встановленим частиною 3 цієї статті.

3. Зовнішній аудитор може бути призначеним за таких умов:

- а) аудитор внесений до реєстру аудиторів, що можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ;
- б) аудитор є незалежним відповідно до частини 4 цієї статті від страховика та його пов'язаних осіб;
- в) аудитор є незалежним відповідно до частини 4 цієї статті від керівників страховика та пов'язаних осіб таких керівників;
- г) аудитор не має конфлікту інтересів зі страховиком;
- г) аудитор не надає відповідному страховику послуги обов'язкового аудиту протягом більше трьох років поспіль;

4. Аудитор не вважається незалежним від страховика, якщо такий аудитор:

- а) має будь-які фінансові стосунки зі страховиком, крім випадків, коли аудитор є страхувальником або застрахованою особою;
- б) є членом наглядової ради або правління, або є працівником, або агентом страховика, або будь-якої пов'язаної особи страховика;
- в) має будь-які фінансові стосунки з членами наглядової ради або правління, або з працівником, або агентом страховика, або будь-якої пов'язаної особи страховика;
- г) прямо або опосередковано має істотну участь у страховику або пов'язаній особі страховика;
- г) був ліквідатором або тимчасовим адміністратором будь-якої пов'язаної особи страховика протягом двох років, які передують призначенню такого аудитора.

5. Зовнішній аудитор страховика має право за рахунок страховика:

- а) відвідувати та висловлювати свою позицію на всіх засіданнях служби внутрішнього аудиту страховика;
- б) ініціювати засідання служби внутрішнього аудиту страховика.

6. За ініціативою зовнішнього аудитора керівник служби внутрішнього аудиту зобов'язаний провести зустріч із зовнішнім аудитором на надати інформацію, яка необхідна для виконання його професійних обов'язків.

7. Уповноважений орган встановлює додаткові вимоги до формату аудиторських висновків за наслідками обов'язкового аудиту страховика.

8. У випадку, коли зовнішній аудитор розриває угоду про надання послуг зовнішнього аудиту за власною ініціативою або отримує повідомлення або якимось іншим чином отримує інформацію про припинення такої угоди, зовнішній аудитор має право подати страховику в письмовій формі пояснення щодо причини свого звільнення за власним бажанням або причини, через які така особа не погоджується з своїм звільненням.

9. У випадку, коли особа, яка є зовнішнім аудитором страховика, розриває угоду про надання послуг зовнішнього аудиту за власною ініціативою через незгоду з діями керівників страховика, така особа зобов'язана надіслати страховику та Уповноваженому органу письмову заяву, яка містить детальну інформацію про причини такої незгоди.

## **Стаття 107. Обов'язки зовнішнього аудитора**

1. Зовнішній аудитор, призначений відповідно до статті 106 цього Закону за рахунок страховика, зобов'язаний виконувати обов'язки, передбачені цією статтею.

2. Зовнішній аудитор зобов'язаний щорічно робити перевірку фінансової звітності та звітних даних страховика.

3. За вимогою зовнішнього аудитора страховика керівники страховика, працівники та агенти страховика зобов'язані надати доступ зовнішньому аудитору до будь-якої інформації та надати пояснення щодо цієї інформації, яка, на думку зовнішнього аудитора, необхідна йому для виконання професійних обов'язків.

4. Зовнішній аудитор страховика щорічно перевіряє:

- а) діяльність служби внутрішнього аудиту;
- б) існуючі процедури страховика, які затверджені з метою моніторингу відповідності страховика вимогам законодавства України, та зобов'язаний надати повний та об'єктивний звіт наглядовій раді та правлінню.

5. Зовнішній аудитор страховика перевіряє достовірність та повноту річної, консолідованої фінансової звітності та звітних даних страховика за рік, передбачених статтею 108 цього Закону, та надає звіт, складений:

- а) відповідно до міжнародних стандартів аудиту; та

б) який має інформацію відповідно до вимог Уповноваженого органу.

6. Звіт зовнішнього аудитора, передбачений частиною 5 цієї статті, повинен включати в себе зокрема інформацію про те, що:

а) чи є на думку аудитора фінансова звітність та звітні дані страховика достовірними та повними, складені належним чином; та

б) у випадку, коли на вимогу аудитора надати певну інформацію від членів наглядової ради або правління або працівників страховика, така інформація не була отримана.

7. У випадку, якщо під час здійснення аудиту страховика зовнішньому аудитору стане відомо про будь-який факт, угоду або дію, які:

а) можуть призвести до погіршення фінансового стану страховика;

б) можуть призвести до значних втрат страховика;

в) можуть значним чином зачіпати інтереси страхувальників, застрахованих осіб або вигодонабувачів або інших споживачів фінансових послуг, наданих страховиком;

г) порушують цей Закон, нормативно-правові акти Уповноваженого органу або будь-яке інше законодавство України;

г) містять ознаки шахрайства або іншого злочину; або

д) вказують на те, що рівень регулятивного капіталу знизився або може знизитися,

зовнішній аудитор зобов'язаний негайно повідомити про це наглядову раду, правління страховика та Уповноважений орган.

### **Стаття 108. Річна, консолідована фінансова звітність та звітні дані страховика**

1. Страховик зобов'язаний протягом трьох місяців після закінчення фінансового року надати Уповноваженому органу річну, консолідовану фінансову звітність та звітні дані страховика за рік про всі операції на території України та за її межами, перевірену зовнішнім аудитором відповідно до вимог цього Закону разом із повним звітом зовнішнього аудитора, примітки зовнішнього аудитора до цієї звітності, аудиторські висновки, річний звіт страховика, складений відповідно до вимог Уповноваженого органу, та лист, підписаний головою правління страховика про направлення вищевказаних документів.

2. Річна, консолідована фінансова звітність, передбачені частиною першою цієї статті, повинні відповідати формі та вимогам, встановленим законодавством із бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

3. Звітні дані, передбачені частиною першою цієї статті, повинні відповідати формі та вимогам, встановленим Уповноваженим органом, та повинні в себе включати:

1) баланс страховика за формою, встановленою Уповноваженим органом;

2) звіт про доходи та витрати страховика;

3) звіт про регулятивний капітал страховика;

4) звіт про технічні резерви страховика;

5) звіт про дотримання пруденційних нормативів, установлених Уповноваженим органом;

6) таблицю строків активів та пасивів;

7) інформацію стосовно відповідності системи управління страховика (якості управління ризиками, внутрішнього аудиту та контролю, корпоративного управління), ринкової поведінки страховика та якості розкриття інформації (бухгалтерського обліку, звітності, що оприлюднюється, звітності, що надається Уповноваженому органу, та інформації, що надається споживачам страхових послуг) встановленим вимогам та рекомендаціям.

### **Стаття 109. Призначення додаткової аудиторської перевірки за рахунок страховика**

1. Уповноважений орган має право один раз на рік призначати за рахунок страховика додаткову аудиторську перевірку аудитором, призначеним Уповноваженим органом.

2. Вартість послуг із проведення такого додаткового аудиту встановлюється спільним рішенням Уповноваженого органу та Аудиторської палати України.

3. Страховик не має права оскаржувати вартість послуг із проведення такого додаткового аудиту та його результати.

4. Уповноважений орган призначає додатковий аудит за наявності однієї з таких підстав:

- 1) непризначення наглядовою радою страховика зовнішнього аудитора для проведення обов'язкового аудиту;
- 2) невиконання страховиком при призначенні зовнішнього аудитора вимог законодавства;
- 3) невідповідність аудиторського висновку встановленим вимогам до його формату;
- 4) обґрунтованої підозри Уповноваженого органу щодо достовірності та повноти звітності страховика, що підтверджена аудиторським висновком зовнішнього аудитора.

5. Уповноважений орган призначає аудитора для проведення додаткового аудиту з числа аудиторів, що внесені до реєстру аудиторів, що можуть проводити аудиторські перевірки фінансових установ.

6. Уповноважений орган встановлює вимоги до аудиторів, що призначаються ним для проведення додаткового аудиту страховиків.

7. Аудитор, призначений Уповноваженим органом для проведення додаткового аудиту, надає Уповноваженому органу аудиторський висновок та аудиторський звіт за результатами проведення додаткового аудиту.

8. Додаткові вимоги до формату аудиторських висновків та аудиторських звітів за результатами проведення додаткового аудиту страховика встановлює Уповноважений орган.

9. Аудиторський висновок та аудиторський звіт за результатами проведення додаткового аудиту, що надаються до Уповноваженого органу призначеним ним аудитором, є документами, що становлять професійну таємницю страховика.

10. Аудитор, призначений Уповноваженим органом для проведення додаткового аудиту страховика, звільняється від встановленої законодавством у сфері збереження професійної таємниці відповідальності перед страховиком та іншими особами за передачу до Уповноваженого органу аудиторського висновку та аудиторського звіту за результатами проведення додаткового аудиту страховика.

11. Аудитор, що здійснює додатковий аудит страховика, зобов'язаний повідомляти негайно Уповноважений орган про виявлені під час перевірки такого страховика факти, передбачені частиною 7 статті 107 цього Закону.

## **Стаття 110. Оприлюднення звітності страховика**

1. Страховик зобов'язаний оприлюднювати баланс страховика за формою, встановленою Уповноваженим органом, та звіт про доходи та витрати страховика станом на кінець кварталу в офіційних або прирівняних до офіційних виданнях Уповноваженого органу протягом кварталу, наступного за звітним.

2. Страховик зобов'язаний не пізніше 1 червня наступного за звітним року публікувати річний звіт страховика, складений відповідно до вимог Уповноваженого органу, річну, консолідовану фінансову звітність разом з аудиторськими висновками в офіційних або прирівняних до офіційних виданнях Уповноваженого органу.

## Розділ 19 Державний нагляд за страхуванням

### Стаття 111. Державний нагляд за страхуванням (перестрахованням)

1. Державний нагляд за страховою діяльністю на території України здійснюється Уповноваженим органом та його органами на місцях із метою дотримання вимог законодавства України про страхування, ефективного розвитку страхового ринку, запобігання неплатоспроможності страховиків та захисту інтересів страхувальників.

2. Посадові особи Уповноваженого органу не можуть розголошувати інформацію щодо звітності по окремому страховику, за винятком інформації, яка підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства.

3. Матеріали, які надаються для аналізу або перевірки, а також відомості та документи про фінансовий, майновий стан учасників страхового ринку, що надходять до Уповноваженого органу, становлять професійну таємницю і можуть бути використані лише для здійснення Уповноваженим органом його функцій, включаючи випадки щодо законодавчо встановленого порядку обміну інформацією.

4. Несанкціоноване розголошення будь-яких відомостей, матеріалів, документів, що відносяться до професійної таємниці, тягне відповідальність відповідно до законів, крім випадків, коли таке розголошення необхідне для запобігання легалізації грошей, набутих злочинним шляхом.

### Стаття 112. Повноваження Уповноваженого органу

1. Уповноважений орган у межах своєї компетенції:

1. узагальнює практику страхування і посередницької діяльності на страховому ринку України, розробляє і подає у встановленому порядку пропозиції щодо розвитку і вдосконалення законодавства України про страхування і посередницьку діяльність у страхуванні;

2. розробляє і затверджує нормативно-правові акти з питань страхування і посередницької діяльності у страхуванні, обов'язкові до виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, учасниками страхового ринку, контролює їх виконання;

3. здійснює реєстрацію страховиків та веде реєстр страховиків та перестраховиків як складову частину державного реєстру фінансових установ;

4. визначає порядок реєстрації та сертифікації страхових та перестрахових брокерів і веде державний реєстр страхових та перестрахових брокерів та актуаріїв;

5. встановлює плату за реєстрацію документів та видачу ліцензій, надає інформацію за запитом осіб, роз'яснює порядок застосування страхового законодавства України;

6. встановлює обов'язкові вимоги до регулятивного капіталу страховиків та інші пруденційні нормативи, що обмежують ризики по операціях із фінансовими активами, встановлює правила формування, обліку і розміщення коштів страхових технічних резервів, здійснює контроль за платоспроможністю страховиків відповідно до взятих ними страхових зобов'язань перед страхувальниками (перестраховальниками);

7. проводить виїзні та безвиїзні перевірки страховиків (перестраховиків) та страхових та/або перестрахових брокерів щодо правильності застосування ними законодавства про страхову діяльність і достовірності їхньої звітності;

8. здійснює постійний нагляд за дотриманням афілійованими та спорідненими особами страховиків на території України та за кордоном, об'єднаннями страховиків, а також іншими юридичними та фізичними особами страхового законодавства, нормативно-правових актів Уповноваженого органу. Уповноважений орган не здійснює перевірок і ревізій фінансово-господарської діяльності осіб, зазначених у цьому пункті;

9. встановлює кваліфікаційні вимоги до осіб, які можуть займатися актуарними розрахунками, видає їм відповідні свідоцтва та здійснює організаційно-методичне забезпечення проведення актуарних розрахунків;

10. встановлює критерії оцінки ділової репутації та задовільного фінансового стану осіб, що мають істотну участь у статутному капіталі страховика;

11. встановлює умови та порядок запровадження служби внутрішнього аудиту страховиків;

12. встановлює вимоги до джерел походження коштів, за рахунок яких формується статутний капітал страховиків;

13. проводить і координує у визначеному законодавством порядку навчання, підготовку і перепідготовку кадрів на страховому ринку, організовує наради, семінари, конференції з питань страхування;

14. визначає професійні вимоги та вимоги до ділової репутації керівників страховиків, головних бухгалтерів та керівників служби внутрішнього аудиту страховиків та може вимагати звільнення з посад осіб, які не відповідають встановленим вимогам для зайняття відповідних посад;

15. встановлює вимоги щодо програмного забезпечення та спеціального технічного обладнання страховиків, пов'язаного з здійсненням страхування;

16. встановлює порядок розкриття інформації та складання звітності учасниками страхового ринку відповідно до законодавства України, показники звітності, правила підготовки, надання та обробки даних щодо діяльності страховиків, страхових та/або перестрахових брокерів, власників істотної участі страховиків, здійснює контроль за достовірністю інформації, що надається учасниками страхового ринку;

17. має право одержувати в установленому порядку від органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ (у тому числі банків), організацій і громадян – інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

18. проводить аналіз дотримання законодавства об'єднаннями страховиків;

19. здійснює моніторинг руху капіталу в Україну та за її межі через ринок страхування;

20. надсилає учасникам страхового ринку обов'язкові до виконання розпорядження про усунення порушень законодавства про страхування та вимагає надання необхідних документів;

21. у разі порушення законодавства про страхування застосовує заходи впливу та накладає адміністративні стягнення відповідно до закону, приймає рішення про виключення страховиків із Державного реєстру фінансових установ, страхових або перестрахових брокерів із державного реєстру страхових та перестрахових брокерів;

22. звертається до суду з позовами (заявами) у зв'язку з порушенням законодавства України про страхування, в тому числі з позовом про скасування державної реєстрації страховика або страхового посередника у випадках, передбачених законом;

23. надсилає матеріали в правоохоронні органи стосовно фактів, які містять ознаки правопорушень, застосування заходів впливу, за якими не входить до компетенції Уповноваженого органу;

24. надсилає матеріали в органи Антимонопольного комітету України в разі виявлення фактів, що містять ознаки порушень антимонопольного законодавства;

25. установлює перелік посередницьких послуг у страхуванні та перестраховуванні;

26. затверджує положення про централізовані страхові резервні фонди;

27. установлює за погодженням з Національним банком України розміри кредитів, порядок та умови їх видачі страхувальникам, які уклали договори страхування життя;

28. визначає характеристики та класифікаційні ознаки видів добровільного страхування;

29. реєструє при видачі ліцензії на право здійснення відповідного виду страхування правила страхування для такого виду, прийняті страховиком, зміни та/або доповнення до цих правил;

30. установлює особливості із забезпечення правонаступництва щодо укладання договорів страхування в разі реорганізації страховика;

31. встановлює методику визначення звичайної ціни страхового тарифу;

32. встановлює вимоги до перестраховування ризиків страховиками;

33. установлює порядок та форму ведення обліку договорів страхування і вимог (заяв) страхувальників щодо здійснення страхової виплати;

34. здійснює контроль за дотриманням страховиками та страховими посередниками законодавства при укладенні договорів страхування та інших видів договорів для забезпечення виконання страхових зобов'язань;

35. видає дозвіл на реорганізацію страховика та на придбання чи збільшення істотної участі в страховика відповідно до цього Закону;

36. встановлює вимоги до методики розрахунку викупної суми за договорами страхування життя;

37. має інші повноваження встановлені цим Законом.

### **Стаття 113. Основні завдання Уповноваженого органу**

1. Основними завданнями Уповноваженого органу є:

1. розробка стратегії розвитку страхового ринку та реалізація державної політики щодо функціонування ринку послуг у сфері страхування в Україні;
2. здійснення державного регулювання та нагляду за наданням послуг у сфері страхування та дотриманням законодавства в цій сфері;
3. захист прав споживачів послуг у сфері страхування шляхом застосування в межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на страховому ринку;
4. узагальнення практики застосування законодавства України з питань страхування і посередницької діяльності на страховому ринку, розроблення пропозицій щодо розвитку і вдосконалення законодавства України про страхування і посередницьку діяльність у страхуванні та перестрахованні;
5. розроблення і затвердження обов'язкових до виконання нормативно-правових актів із питань страхування і посередницької діяльності в страхуванні та перестрахованні.

#### **Стаття 114. Взаємовідносини страховика і держави**

1. Страховик не відповідає за зобов'язаннями держави, а держава – за зобов'язаннями страховика.
2. Не допускається, за винятком обов'язкових видів страхування, страхування життя, майна громадян, перестраховання, страхування експортно-імпортних поставок під гарантію держави та діяльності страхових та/або перестрахових посередників, будь-яке централізоване регулювання (уніфікація, обмеження, обов'язковість тощо) розмірів страхових платежів (тарифів) і страхових сум (страхової виплати), умов укладання страхових договорів, взаємовідносин страховика і страхувальника, якщо вони не суперечать законодавству України.

#### **Стаття 115. Гарантії прав та законних інтересів страховиків**

1. Держава гарантує дотримання і захист майнових та інших прав і законних інтересів страховиків, умов вільної конкуренції в здійсненні страхування.
2. Втручання в діяльність страховиків із боку державних та інших органів забороняється, якщо воно не пов'язане з повноваженнями органів, які здійснюють державний нагляд та контроль за діяльністю страховиків.

#### **Стаття 116. Заходи впливу**

1. У разі порушення законів та інших нормативно-правових актів у сфері страхування Уповноважений орган застосовує заходи впливу.
2. Уповноважений орган обирає та застосовує заходи впливу на основі аналізу даних та інформації стосовно порушення, враховуючи наслідки порушення та наслідки застосування таких заходів.
3. Уповноважений орган може застосовувати такі заходи впливу:
  1. зобов'язати страховика, страхового та/або перестрахового брокера вжити заходів для усунення порушення (видача припису);
  2. вимагати скликання позачергових загальних зборів акціонерів страховика;
  3. накладати штрафи;
  4. тимчасово зупиняти або анулювати ліцензію на право здійснення страхування або перестраховання;
  5. відсторонювати керівників страховика від управління страховиком та призначати тимчасову адміністрацію;
  6. затверджувати план відновлення фінансової стабільності страховика;
  7. порушувати питання про ліквідацію страховика;

8. заборонити власнику істотної участі голосувати на загальних зборах акціонерів та голосувати членам наглядової ради, які представляють такого власника істотної участі на засіданнях наглядової ради.

4. Рішення Уповноваженого органу щодо застосування заходів впливу у вигляді тимчасової адміністрації є виконавчим документом.

### **Стаття 117. Порядок застосування заходів впливу та санкцій за порушення страхового законодавства**

1. Штрафи на керівників та службових осіб страховика, фізичних осіб та юридичних осіб - власників істотної участі страховика накладаються в порядку, передбаченому Кодексом України про адміністративні правопорушення.

2. Порядок застосування заходів впливу, передбачених цим Законом, а також розмір фінансових санкцій, що застосовуються до страховика та інших юридичних осіб, які охоплюються наглядовою діяльністю Уповноваженого органу, встановлюються законами України та нормативно-правовими актами Уповноваженого органу.

## **Розділ 20**

### **Інспекційні перевірки страховиків, страхових (перестрахових) брокерів**

#### **Стаття 118. Інспекційні перевірки страховиків, страхових (перестрахових) брокерів**

1. Кожний страховик є об'єктом перевірки на місці інспекторами Уповноваженого органу чи аудиторами, призначеними Уповноваженим органом.

2. Перевірки здійснюються з метою визначення рівня безпеки і стабільності операцій страховика, достовірності звітності страховика і дотримання страховиком законодавства України про страхування, а також нормативно-правових актів Уповноваженого органу.

3. Перевірка страховиків, страхових посередників здійснюється відповідно до плану, затвердженого Уповноваженим органом. Планова перевірка здійснюється не частіше одного разу на рік. Про проведення планової перевірки Уповноважений орган зобов'язаний повідомити страховика не пізніше ніж за 10 днів до його початку.

4. Страховики зобов'язані забезпечити інспекторам Уповноваженого органу та іншим уповноваженим ним особам вільний доступ до всіх документів та інформації з дотриманням правил цієї статті, а при перевірці на місці - можливість вільного доступу в робочий час у всі приміщення страховика.

5. Керівництво страховика призначає компетентного представника для надання необхідних документів та пояснень і забезпечує приміщенням для роботи працівників Уповноваженого органу.

6. Уповноважений орган може прийняти рішення про проведення позапланової перевірки страховика при наявності обґрунтованих підстав. Таке рішення має бути підписане Головою Уповноваженого органу або уповноваженою ним особою.

7. Для здійснення своїх повноважень щодо нагляду Уповноважений орган має право безоплатно одержувати від страховиків інформацію про їхню діяльність та пояснення з окремих питань діяльності страховика.

8. Не допускається надання матеріалів перевірки третім особам у разі, якщо в матеріалах перевірки відсутні дані про факти порушень законодавства.

9. У ході перевірки страховика Уповноважений орган має право перевіряти будь-яку звітність афілійованої особи страховика щодо взаємовідносин зі страховиком із метою визначення впливу відносин з афілійованою особою на фінансовий стан страховика. Для цілей перевірки афілійовані особи надають Уповноваженому органу сприяння відповідно до положень цієї статті в тому ж порядку, що застосовується до страховиків.

### **Стаття 119. Перевірка осіб, які охоплюються наглядовою діяльністю Уповноваженого органу**

1. Уповноважений орган має право здійснювати перевірку осіб, які охоплюються наглядовою діяльністю Уповноваженого органу, з метою дотримання законодавства щодо страхової діяльності. При здійсненні перевірки Уповноважений орган має право вимагати від цих осіб подання будь-якої інформації, необхідної для здійснення перевірки. Інспектовані особи зобов'язані подавати Уповноваженому органу інформацію за запитом у визначений ним строк.

2. До осіб, які можуть бути об'єктом перевірки Уповноваженого органу, належать:

а) власник істотної участі страховика, якщо Уповноважений орган вважає, що він не відповідає вимогам, встановленим цим Законом щодо істотної участі, або негативно впливає на фінансову безпеку і стабільність страховика;

б) особа, що придбала істотну участь у страховику без письмового дозволу Уповноваженого органу.

3. Об'єктом перевірки Уповноваженого органу може бути також особа, щодо якої є достовірна інформація про здійснення цією особою страхової діяльності без ліцензії.

## **Розділ 21**

### **Оскарження рішень Уповноваженого органу**

#### **Стаття 120. Оскарження рішень Уповноваженого органу**

1. Страховик або інші особи, на які поширюються повноваження Уповноваженого органу, мають право оскаржити в суді у встановленому законодавством порядку рішення, дії або бездіяльність Уповноваженого органу чи його посадових осіб, а так само рішення, дії чи бездіяльність тимчасового адміністратора та ліквідатора.

2. Рішення про призначення тимчасового адміністратора або ліквідатора можуть бути оскаржені в суді за відсутності підстав, визначених цим Законом.

3. Оскарження не зупиняє виконання оскаржуваного рішення або дії.

4. При розгляді в суді справи, порушеної внаслідок або у зв'язку із застосуванням цього Закону проти Уповноваженого органу або його службовця, тимчасового адміністратора або ліквідатора тимчасовий адміністратор, ліквідатор або спеціаліст, призначений представляти або допомагати тимчасовому адміністратору або ліквідатору, несуть відповідальність за шкоду, завдану внаслідок рішень, дій або бездіяльності, виконаних згідно з обов'язками та повноваженнями або в ході їх виконання в рамках тимчасової адміністрації або ліквідації страховика, якщо такі дії або бездіяльність були умисними.

5. Шкода, заподіяна внаслідок професійної помилки тимчасового адміністратора або ліквідатора, відшкодовується згідно із законодавством України, нормативно-правовими актами Уповноваженого органу та договорами про страхування відповідальності.

6. Оскарження або інший судовий розгляд, пов'язаний із оскарженням, не зупиняють тимчасову адміністрацію, ліквідацію страховика та інші оскаржувані заходи та рішення.

## **Розділ 22**

### **Прикінцеві та перехідні положення**

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Уповноважений орган має право встановлювати перехідні строки виконання передбачених цим Законом норм, які не повинні перевищувати загальних строків, передбачених цим Законом, якщо це дозволить страховикам або іншим особам, на які поширюються повноваження Уповноваженого органу, досягнути відповідності з вимогами цього Закону.

3. Учасники страхового ринку, визначені підпунктами а, б, г, д, е частини першої статті 7 цього Закону та створені до набрання чинності цим Законом, зобов'язані протягом двох років привести свою діяльність у відповідність до вимог цього Закону.

4. Стаття 10 цього Закону набирає чинності з 1 січня 2009 року, але не раніше прийняття Уповноваженим органом усіх необхідних нормативно-правових актів для здійснення інвестиційного страхування.

5. Норма підпункту б) частини другої статті 55 цього Закону застосовується до новостворених страховиків з дня набрання чинності цим Законом, а до страховиків, які мали такий статус, – через сім років з дня набрання чинності цим Законом.

6. Пункт б частини п'ятої статті 57 цього Закону набирає чинності через 7 років з дня набрання чинності цим Законом.

7. Стаття 103 цього Закону набирає чинності з 1 січня 2010 року.

8. До приведення законодавства у відповідність з цим Законом закони та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

9. Кабінету Міністрів України та Уповноваженому органу протягом двох років з дня опублікування цього Закону:

підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття актів, необхідних для реалізації цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.”

**Президент України**

**В. Ющенко**